

การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

วิทยานิพนธ์

ของ

นพเกล้า ทองธรรมมา

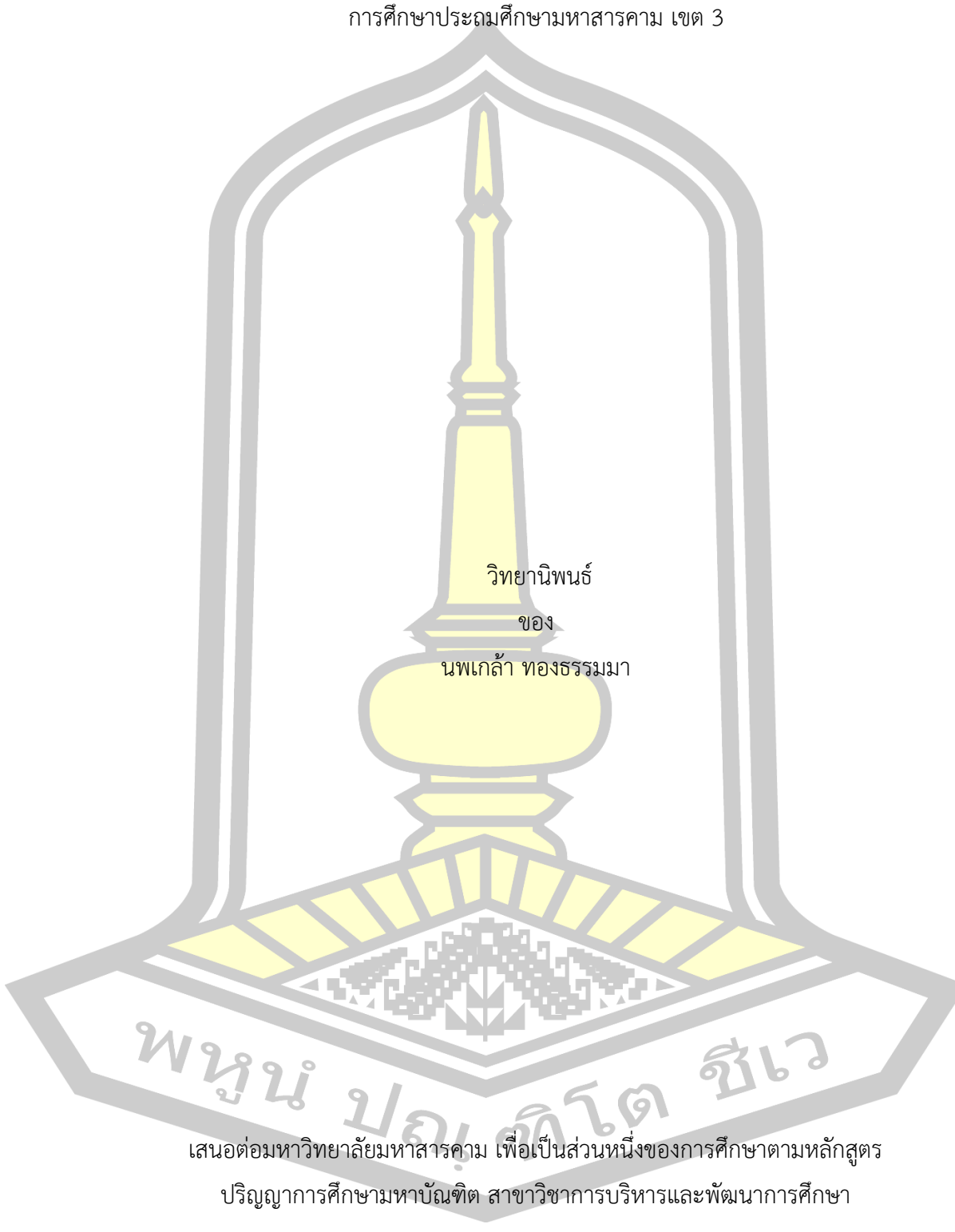
เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา

เมษายน 2563

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

วิทยานิพนธ์

ของ

นพเกล้า ทองธรรมมา

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา

เมษายน 2563

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

The Development of the Student Care and Support System Guidelines for School Under Mahasarakham Primary Educational Service Area Office 3

Noppaklao Tongtumma

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements

for Master of Education (Educational Administration and Development)

April 2020

Copyright of Mahasarakham University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนายนพเกล้า ทองธรรมมา แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผศ. ดร. ธัชชัย จิตรนันท์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รศ. ดร. สุวัฒน์ จุลสุวรรณ์)

.....กรรมการ
(รศ. ดร. พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิร)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(ผศ. ดร. จำเนียร พลหาญ)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

.....
(รศ. ดร. พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิร)
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

.....
(รศ. ดร. กริสน์ ชัยมูล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ชื่อเรื่อง การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

ผู้วิจัย นพเกล้า ทองธรรมมา

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. สุวัฒน์ จุลสุวรรณ์

ปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต **สาขาวิชา** การบริหารและพัฒนาการศึกษา

มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม **ปีที่พิมพ์** 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ในครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยมีความมุ่งหมายของการวิจัย 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 การวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 3 1) ประชากรได้แก่ครูประจำชั้น ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 3จำนวน 1,680 คน 2)กลุ่มตัวอย่างได้แก่ครูประจำชั้นในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 3เป็นครูประจำชั้นจำนวน 313 คน ระยะที่ 2 1) ศึกษาแนวทางในการพัฒนาการดำเนินตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 3 โดยการสัมภาษณ์ จากโรงเรียนที่มีวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) 2) ยกร่างแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 3) ประเมินแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ด้าน

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. สภาพปัจจุบันในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.61) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 5 ด้าน สภาพที่พึง

ประสงค์ในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{x}$ = 4.61) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้ง 5 ด้านผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 พบว่า ความต้องการจำเป็นในด้านการคัดกรองนักเรียนอยู่ในระดับสูงสุด ($PNI_{modified}$ = 0.39) ลำดับที่ 2 คือ ด้านการส่งเสริมนักเรียน ($PNI_{modified}$ = 0.26) ลำดับที่ 3 มี 2 ด้านโดยค่าเฉลี่ยเท่ากัน ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($PNI_{modified}$ = 0.25) และด้านการส่งต่อนักเรียน ($PNI_{modified}$ = 0.25) ลำดับสุดท้าย คือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ($PNI_{modified}$ = 0.24)

2. ผลเกี่ยวกับแนวทางการประเมินความเหมาะสมของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ลำดับแรก ได้แก่ ด้านการคัดกรองนักเรียน ($\overline{x}$ = 4.34) ลำดับที่ 2 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\overline{x}$ = 4.30) รองลงมามีค่าเฉลี่ยที่เท่ากัน 2 ด้าน คือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ($\overline{x}$ = 3.90) และด้านการส่งต่อนักเรียน ($\overline{x}$ = 3.90) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การส่งเสริมนักเรียน ($\overline{x}$ = 3.86) จากผลการศึกษาการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต3 ได้แนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีทั้งหมด 5 องค์ประกอบ 34 แนวทาง เรียงตามองค์ประกอบของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้ดังนี้ 1.ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีทั้งหมดจำนวน 6 แนวทาง 2.ด้านการคัดกรองนักเรียน มีทั้งหมดจำนวน 7 แนวทาง 3.ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน มีทั้งหมดจำนวน 7 แนวทาง 4.ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา มีทั้งหมดจำนวน 8 แนวทาง 5.ด้านการส่งต่อนักเรียน มีทั้งหมดจำนวน 6 แนวทาง

คำสำคัญ : การพัฒนา, แนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือ

พหุน ปณ ฑิโต ชีเว

TITLE The Development of the Student Care and Support System Guidelines for School Under Mahasarakham Primary Educational Service Area Office 3

AUTHOR Noppaklao Tongtumma

ADVISORS Associate Professor Suwat Junsuwan , Ed.D.

DEGREE Master of Education **MAJOR** Educational Administration and Development

UNIVERSITY Mahasarakham University **YEAR** 2020

ABSTRACT

The research topic was the Development of the Student Care and Support System Guidelines for School Under Mahasarakham Primary Educational Service Area Office 3. This was the research and development of the guidelines for the operation of the student support system. The aim of research were 1) to study current conditions desirable conditions and needs of the operation of the student support system of the schools under Mahasarakham primary educational service area office 3. 2) to study the guidelines for the development of the operation according to the student support systems of the schools under the jurisdiction of the Mahasarakham primary educational service area office 3. The research was divided into 2 phases: Phase 1 studies current conditions desirable condition and needs as according to the operation of the student support system of the schools under Mahasarakham primary educational service area office 3. 1) Population and sample groups were 1680 teachers. 2) The sample group consisted of classroom teachers under Mahasarakham primary educational service area office 3 was a classroom teacher of 313 people. Phase 2 1) study the guidelines for the development of the system to help students in schools under Mahasarakham primary educational service area office 3 by interview from schools with best practices, 2) Drafting guidelines for the development of the implementation of the student support system under

Mahasarakham primary educational service area office 3, 3) Assessing the guidelines for the development of task according to the student support system in 5 areas.

The research results show that:

1. The current state of operation in accordance with the student support system in general was at a high level ($\bar{x}$ = 3.61) and when considered in each aspect, it was found that in the high level in all 5 aspects. The desirable condition in operation According to the student support system was in the highest level ($\bar{x}$ = 4.61) when considered in each aspect. The results of the needs analysis regarding the operation according to the student support system of the schools under Mahasarakham primary educational service area office 3 found that the need for screening was at the level of Highest ($PNI_{modified}$ = 0.39). The second was the student promotion ($PNI_{modified}$ = 0.26). The 3rd has 2 sides that was same average, knowing each student individually ($PNI_{Modified}$ = 0.25) and student referrals ($PNI_{modified}$= 0.25). The last one was prevention and problem Solving ($PNI_{modified}$ = 0.24).

2. The results of the evaluation of the appropriateness of the operation according to the student support system of the schools under Mahasarakham primary educational service area office 3 were at a high level when considered in each aspect. The first order of the average was from the highest to the lowest, namely the student screening ($\bar{x}$ = 4.34), the second was the knowledge of students individually ($\bar{x}$ = 4.30), followed by the equal meaning of 2 aspects was the prevention and problem solving ($\bar{x}$ = 3.90) and the forwarding of students ($\bar{x}$ = 3.90) while the least mean was the promotion of students ($\bar{x}$ = 3.86). From the study, the Development of the Student Care and Support System Guidelines for School Under Mahasarakham Primary Educational Service Area Office 3. has guidelines for the development of the system to support the student, with a total of 5 elements, 34 guidelines arranged according to the elements of the system can help students as follows: 1. To know each student individually, There were 6 methods. 2. Providing a system for screening students, there were 7 methods. 3. In the promotion and

development of students, there were 7 methods. 4. The prevention and problem solving, there were 8 methods. 5.dimensions forwarding students, there are 6 methods.

Keyword : The Development, Student Care and Support System Guidelines

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณา และความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจากรองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ จุลสุวรรณ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัชชัย จิตรนันท์ ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิร กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.จำเนียร พลหาญ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ที่ได้กรุณาให้แนวคิด คำแนะนำ และคำปรึกษาตลอดจนการตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่องทุกขั้นตอนของการทำวิทยานิพนธ์ตลอดระยะเวลาที่ผู้วิจัยศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยมหาสารคามแห่งนี้ จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จ ผู้วิจัยขอกราขอบพระคุณไว้เป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธรินธร นามวรรณ ดร.จิตตรา พิกุลทอง นางมัณฑนา บุรัมย์นิธิโชติ นายสุทธิพงษ์ ก้องเวหา และนางชมภู มุ่งหมาย ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ โดยให้คำแนะนาอย่างดียิ่งซึ่งเป็นส่วนสำคัญในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคามทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัยด้วยความเมตตา ซึ่งเป็นพื้นฐาน ส่งเสริมแนวคิดและทัศนคติที่ดี และสำคัญในการดำเนินชีวิต และในหน้าที่การงาน

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 และผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนในโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อสมจิตต์ และคุณแม่อรุณรัตน์ ทองธรรมมา ผู้เป็นบิดามารดา เป็นครูคนแรกผู้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ อบรมเลี้ยงดูด้วยความรัก เอาใจใส่ที่คอยให้กำลังใจและคำแนะนำปรึกษาทำให้ผู้วิจัยมีกำลังใจมุ่งมั่นศึกษาจนประสบความสำเร็จ คุณค่าและคุณประโยชน์อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอน้อมบูชาพระคุณแด่บุพการี ญาติพี่น้อง ตลอดจนครู อาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน ขอน้อมคารวะแด่ผู้เขียนตำราวิชาการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าและใช้อ้างอิงทุกท่าน

นพเกล้า ทองธรรมมา

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย ..... ง

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ ..... ฉ

กิตติกรรมประกาศ ..... ฌ

สารบัญ ..... ญ

สารบัญตาราง ..... ฏ

สารบัญภาพประกอบ ..... ฒ

บทที่ 1 บทนำ 1

ภูมิหลัง 1

คำถามการวิจัย 4

ความมุ่งหมายของการวิจัย 4

ความสำคัญของการวิจัย 5

ขอบเขตของการวิจัย 5

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย 7

นิยามศัพท์เฉพาะ 7

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 11

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 11

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทาง 49

บริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 52

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 59

งานวิจัยในประเทศ 59

งานวิจัยต่างประเทศ 68

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย 76
ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 79
ระยะที่ 2 แนวทางในการพัฒนาระบบการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 86
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 92
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล 92
ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล 92
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 93
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ 124
ความมุ่งหมายของการวิจัย 124
สรุปผล 124
อภิปรายผล 125
ข้อเสนอแนะ 135
บรรณานุกรม 136
ภาคผนวก 143
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ และรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ 144
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 148
ภาคผนวก ค คุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 164
ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์ 168
ประวัติผู้เขียน 181

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 บทบาทหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 19
ตาราง 2 บทบาทหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 20
ตาราง 3 บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา 22
ตาราง 4 บทบาทหน้าที่ของครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา 23
ตาราง 5 บทบาทหน้าที่ของครูประจำวิชา/ครูทั่วไป 24
ตาราง 6 บทบาทหน้าที่ของครูแนะแนว 24
ตาราง 7 บทบาทหน้าที่ของนักเรียน 26
ตาราง 8 บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 26
ตาราง 9 บทบาทหน้าที่ของผู้ปกครอง/เครือข่ายผู้ปกครอง 27
ตาราง 10 บทบาทหน้าที่ของชุมชน 28
ตาราง 11 แสดงการสังเคราะห์องค์ประกอบการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 31
ตาราง 12 แสดงข้อมูลสภาพการปกครอง พื้นที่/ประชากร 53
ตาราง 13 แสดงข้อมูลจำนวนบุคลากร 55
ตาราง 14 ข้อมูลโรงเรียนจำแนกตามขนาด 56
ตาราง 15 ปฏิทินการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา ประจำปีการศึกษา 2562 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต3 57
ตาราง 16 แสดงประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย 80
ตาราง 17 แสดงจำนวนและค่าร้อยละข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม 94
ตาราง 18 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยภาพรวมและจำแนกตามด้าน 94

ตาราง 19 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยภาพรวมและรายข้อ 95

ตาราง 20 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยภาพรวมและรายข้อ 97

ตาราง 21 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการส่งเสริมนักเรียนโดยภาพรวมและรายข้อ 98

ตาราง 22 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยภาพรวมและรายข้อ..... 100

ตาราง 23 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการส่งต่อนักเรียนโดยภาพรวมและรายข้อ 102

ตาราง 24 แสดงผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้าน 104

ตาราง 25 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับยกร่างแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้าน ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน 115

ตาราง 26 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความเหมาะสมของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการคัดกรองนักเรียน รายข้อ 116

ตาราง 27 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความเหมาะสมของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการส่งเสริมนักเรียน รายข้อ 117

ตาราง 28 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความเหมาะสมของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล รายข้อ 118

ตาราง 29 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความเหมาะสมของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการส่งต่อนักเรียน รายข้อ 119

ตาราง 30 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความเหมาะสมของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา รายข้อ 120

ตาราง 31 แสดงค่า IOC ของผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัด สพป.มค.3 165

ตาราง 32 แสดงค่าอำนาจจำแนกโดยมีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.22-0.66 และค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอร์นบาค 166

พหูน ปณ ฑิโต ชีเว

สารบัญภาพประกอบ

หน้า

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 7

ภาพประกอบ 2 แสดงระยะการวิจัย ขั้นตอนการดำเนินการ และผลที่คาดหวัง 78

พหูน ปณฺ ฑิโต ชีเว

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในปัจจุบันได้ก้าวเข้าไปสู่ยุคของข้อมูลข่าวสารที่สามารถติดต่อสื่อสารถึงกันได้อย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงมากมายเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ประเทศไทยต้องปรับเปลี่ยนวิธีการในการบริหารงาน เพื่อพัฒนาศักยภาพของประเทศให้เท่าทันต่อประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาด้านการศึกษา ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาเยาวชนซึ่งเป็นอนาคตของชาติ การพัฒนาคุณภาพของประชากรภายในประเทศจึงเป็นสิ่งสำคัญดังเห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 ของสำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรีที่ได้เน้นให้คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา (สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2545) การศึกษาจึงเป็นกระบวนการสำคัญในการที่จะพัฒนาคนให้มีความรู้ความสามารถและเป็นจุดมุ่งหมายไปสู่การพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า การพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคม และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษานั้นจะต้องดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนป้องกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ด้วยระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนา เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านการสื่อสารเทคโนโลยีที่ทันสมัย ด้านเศรษฐกิจ การแพร่ระบาดของสารเสพติด ครอบครัว การพนัน ชู้สาว การทะเลาะวิวาท การแข่งขันกันในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งก่อให้เกิดความทุกข์ ความวิตกกังวล ความเครียด การปรับตัวที่ไม่เหมาะสม ซึ่งเป็นผลเสียต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตของทุกคนที่เกี่ยวข้อง (กรมสุขภาพจิต, 2544)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 และที่พัฒนาเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรมจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (มาตรา 6) และแนวการจัดการศึกษายังให้ความสำคัญกับผู้เรียนทุกคน โดยยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ (มาตรา 22) ในการจัดการศึกษาต้องเน้น

ความสำคัญด้านความรู้คุณธรรมกระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมในแต่ละระดับการศึกษา ซึ่งเรื่องที่กำหนดให้ดำเนินการคือเรื่องความรู้และทักษะการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข (มาตรา 23 ข้อ 5) ดังนั้น การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ผู้เรียนรู้จักประยุกต์มาใช้เพื่อป้องกันและพัฒนาปัญหาให้รู้จักคิดเป็นทำเป็น รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไว้ ทั้งมีการประสานร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลที่อยู่ในชุมชน เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2541)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการร่วมมือกับศูนย์พัฒนาการนิเทศและเร่งรัดคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานกับสมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย ได้จัดทำมาตรฐานการแนะแนวเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานและพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นกรอบในการส่งเสริม กำกับดูแล ตรวจสอบและประเมินผลให้ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน โดยกำหนดมาตรฐานประกอบไปด้วย 3 ด้าน มี 6 มาตรฐาน 14 ตัวชี้วัด โดยเฉพาะด้านที่ 2 ที่ว่าด้วยคุณภาพการดำเนินงานแนะแนวที่ประกอบไปด้วย 3 มาตรฐาน 5 ตัวบ่งชี้โดยเฉพาะ มาตรฐานที่ 4 ที่เกี่ยวข้องกับการให้สถานศึกษาแนะแนวและส่งเสริมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีทั้งหมด 2 ตัวบ่งชี้ คือ จัดบริการแนะแนวทั้ง 5 บริการครอบคลุมขอบข่ายการแนะแนวอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และส่งเสริมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้วยเหตุนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงมอบนโยบายให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประเมินระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทุกโรงเรียน โดยกำหนดเป็นนโยบายเร่งด่วนมอบหมายให้โรงเรียนทุกโรงเรียนดำเนินการตามนโยบายพร้อมกันทั่วประเทศ และรายงานผลการดำเนินการให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทราบเป็นระยะ การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียนพัฒนานักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน และการส่งต่อ แต่จากผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ผ่านมาพบว่ายังมีอุปสรรคและปัญหาหลายอย่าง เช่น นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ นักเรียนขาดระเบียบวินัย นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรมในระดับที่ต่ำ และที่สำคัญคือการแพร่ระบาดของยาเสพติดที่เป็นปัญหาสำคัญของประเทศ ซึ่งผลกระทบข้างต้นเป็นผลสืบเนื่องมาจากบุคลากรของโรงเรียนมีจำนวนจำกัด ภาระงานของครูมีมากงบประมาณที่ได้รับมีน้อย การส่งเสริมนักเรียนพัฒนานักเรียนมีขีดจำกัด ฐานะทางครอบครัวของนักเรียนโดยส่วนรวมอยู่ในฐานะค่อนข้างยากจน แสดงให้เห็นว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนยังไม่มีประสิทธิภาพ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3, 2561)

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นการดำเนินงานระบบหนึ่งที่กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและกระทรวงสาธารณสุข โดยกรมสุขภาพจิต

ได้ร่วมกันวางรากฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียน การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงมีคุณค่าและความจำเป็นที่สถานศึกษาจะต้องนำไปปฏิบัติให้เกิดผลกับเด็กอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่องและยั่งยืน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงเป็นระบบที่สามารถดำเนินการเพื่อให้มีกระบวนการทำงานเป็นระบบ มีความชัดเจนครอบคลุมทั้งด้านปัจจัย ด้านผลิต ด้านกระบวนการ กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายให้นักเรียนในสังกัดเอาใจใส่ดูแลนักเรียนอย่างเป็นระบบ มีกระบวนการทำงานที่มีคุณภาพและการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ส่งผลต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เติบโตอย่างมีคุณภาพและมีศักยภาพ เป็นทรัพยากรบุคคลที่พร้อมสมบูรณ์ทั้งร่างกายสติปัญญา มีคุณธรรมจริยธรรมและมีชีวิตที่สงบสุขให้สมกับข้อความที่ว่า “เก่งดีมีสุข” โดยบุคลากรทุคนในโรงเรียนมีความร่วมมือกันทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและครู (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2541)

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นระบบหนึ่งที่ช่วยในการแก้ปัญหานักเรียนดังกล่าว ซึ่งมาตรฐานการแนะแนวกรมวิชาการร่วมกับกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ได้กำหนดแนวทางในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมนักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน และ 5) การส่งต่อซึ่งระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นระบบที่ส่งผลให้ความสัมพันธ์ครูกับนักเรียนเป็นไปด้วยดี การดำเนินงานสะดวกขึ้น นักเรียนได้รับการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนได้ดีขึ้น (กรมสุขภาพจิต, 2544) และครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษามีบทบาทหน้าที่ คือ รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล คัดกรอง จำแนกกลุ่มนักเรียน จัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาเป็นรายบุคคล จัดกิจกรรมป้องกัน แก้ไขและช่วยเหลือ ส่งต่อนักเรียน รายงานผลซึ่งสิ่งที่ครูต้องปฏิบัติและใส่ใจดูแลนักเรียนตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเบื้องต้นนั้น ครูต้องศึกษาและรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนเป็นรายบุคคล จัดเตรียมเครื่องมือเก็บข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล หาข้อมูลเพิ่มเติมโดยนำเครื่องมือไปเก็บข้อมูลและปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน เก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ วิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการคัดกรองนักเรียนตามเกณฑ์ที่กำหนด สรุปผลการจำแนกนักเรียนเป็นกลุ่ม จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริม เช่น เยี่ยมบ้าน จัดกิจกรรมโฮมรูม สร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน ประชุมผู้ปกครอง และมีจดหมายข่าว จัดกิจกรรมพัฒนาให้เหมาะสมกับกลุ่มนักเรียน ให้คำปรึกษา ให้ความช่วยเหลือเบื้องต้น ประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองในการช่วยเหลือแก้ไข ดำเนินการส่งต่อภายในไปยังบุคคลหรือฝ่ายที่เกี่ยวข้อง รายงานผลระหว่างดำเนินการ และรายงานผลเมื่อสิ้นสุด

ด้วยความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะคณะกรรมการดำเนินงานกลุ่มกิจการนักเรียนและครูที่ปรึกษานักเรียนชั้นประถมศึกษา ตลอดจนเป็นหัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาเป็นเวลา 10 ปี ตั้งแต่รับราชการมาได้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือเป็นงานหลักมาโดยตลอดระยะเวลาจึงเล็งเห็นปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในสถานศึกษาทั้งตัวครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องยังขาด

ทักษะและความรู้ความชำนาญในงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ด้าน อย่างมาก ซึ่งส่งผลให้ปัญหาของนักเรียนแก้ไขได้ไม่ตรงจุดและขาดแนวทางแก้ไขที่เป็นระบบและอยากให้ความสำคัญในงานระบบดูแลช่วยเหลือ ตลอดจนพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เกิดประสิทธิภาพมีประสิทธิผลที่ดี จึงเห็นว่า หากการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบตามกรอบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแล้ว จะมีผลให้งานดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประสิทธิภาพก่อเกิดประโยชน์สูงสุดต่อโรงเรียนและชุมชน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาสภาพปัญหาที่เป็นปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็น และแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ซึ่งผลที่ได้จากการทำวิจัยจะช่วยให้ทั้งผู้บริหาร ครู และนักเรียนสามารถแก้ปัญหาและดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ

คำถามการวิจัย

1. ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 อยู่ในระดับใด
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 อยู่ในระดับใด

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทราบถึงสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

2. ทราบถึงแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาองค์ประกอบของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของกรมสุขภาพจิต (2546), สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547), สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548), สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559) ซึ่งผู้วิจัยนำมาสังเคราะห์องค์ประกอบจากหลักการที่ตรงกันมากที่สุดได้องค์ประกอบดังนี้

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
2. การคัดกรองนักเรียน
3. การส่งเสริมพัฒนานักเรียน
4. การป้องกันและแก้ไขปัญหา
5. การส่งต่อนักเรียน

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรได้แก่ครูประจำชั้น ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ที่ปฏิบัติหน้าที่ในปีการศึกษา 2562 จำนวน 1,680 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างได้แก่ครูประจำชั้นในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ที่ปฏิบัติหน้าที่ในปีการศึกษา 2562 จำนวน 1,680 คน

โดยการเทียบจำนวนประชากรทั้งหมดกับตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) และใช้เทคนิคการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Sampling) ให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) เป็นครูประจำชั้น จำนวน 313 คน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 313 คน

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางในการพัฒนาการดำเนินตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยการสัมภาษณ์

1. การศึกษาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและการศึกษาจากโรงเรียนที่มีวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 1 คน และครูที่ปรึกษา จำนวน 1 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากโรงเรียนต้นแบบที่มีผลการปฏิบัติดีเยี่ยม (Best Practice) ด้านการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งได้รับรางวัลระดับสหวิทยาเขต ระดับจังหวัด ระดับเขตพื้นที่การศึกษา หรือระดับประเทศ รวมเป็นผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 3 คน จาก 2 โรงเรียน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น จำนวน 6 คน ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

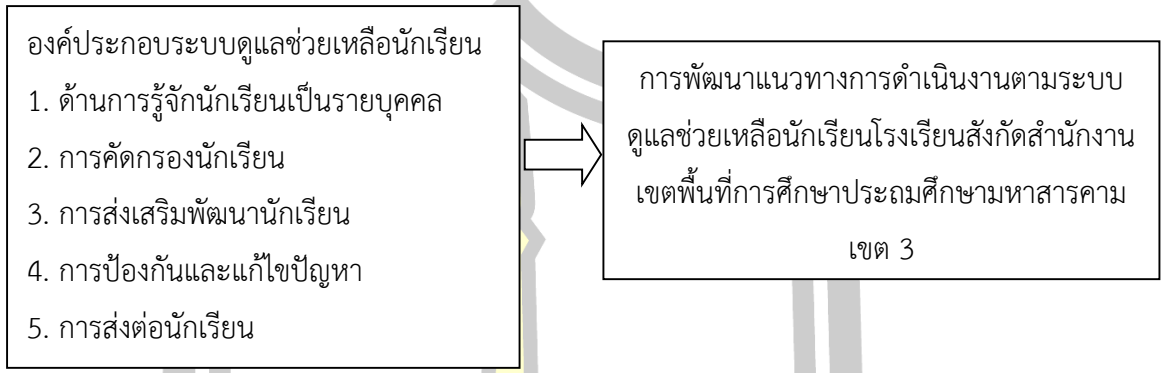
2. ยกร่างแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 3

3. ประเมินแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ด้าน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ และครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 จำนวน 5 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

3.1 ศึกษานิเทศก์ และผู้บริหารสถานศึกษาต้องสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป มีประสบการณ์ในการทำงานไม่น้อยกว่า 5 ปี

3.2 หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูประจำชั้นที่มีประสบการณ์ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่น้อยกว่า 5 ปี และมีวิทยฐานะทางการศึกษาในระดับขั้นครูวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง การดูแลนักเรียนอย่างมีขั้นตอนที่ชัดเจน สอดคล้องกับการบริหารทั้งระบบของสถานศึกษา โดยอาศัยศักยภาพและความสัมพันธ์ของนักเรียนที่มีต่อครู รวมทั้งการประสานสัมพันธ์ระหว่างครู ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงาน และองค์กรที่เกี่ยวข้องในการป้องกันแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง และยั่งยืน 5 ด้าน ดังต่อไปนี้

1.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล หมายถึง การรู้จักสังเกตหรือศึกษาพฤติกรรมนักเรียนเป็นรายบุคคล ทางด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ ด้านพฤติกรรม ด้านครอบครัว และด้านสังคม โดยใช้เครื่องมือ คือ ระเบียนสะสม แบบประเมินพฤติกรรม เพื่อคัดกรองนักเรียนต่อไป และสถานศึกษาจะต้องมีเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลของนักเรียน เช่น แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) ระเบียนสะสม แบบทดสอบบุคลิกภาพ การสังเกตพฤติกรรมนักเรียน แฟ้มสะสมผลงานนักเรียน เพิ่มเติมทุก ๆ ภาคเรียน โดยสถานศึกษามีกรอบและตัวชี้วัด ดังนี้

1.1.1 สถานศึกษามีเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลของนักเรียน เช่น แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) แบบทดสอบบุคลิกภาพ

1.1.2 สถานศึกษามีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลของนักเรียน โดยการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนและการศึกษาจากแฟ้มสะสมผลงานนักเรียน

1.1.3 สถานศึกษามีการสำรวจข้อมูลของนักเรียนเพิ่มเติมทุก ๆ ภาคเรียน

1.1.4 สถานศึกษามีการสำรวจสถิติการมาเรียนการเข้าชั้นเรียนของนักเรียน

1.1.5 สถานศึกษามีการประสานงานกับผู้ปกครองเพื่อขอข้อมูลของนักเรียน

1.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน หมายถึง การพิจารณาข้อมูลนักเรียนในด้านต่าง ๆ เพื่อจัดกลุ่มนักเรียน ซึ่งครูต้องเก็บเป็นความลับในกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหา ครูที่ปรึกษาควรมีการติดตามและประสานงานกับผู้ปกครอง เพื่อการช่วยเหลือนักเรียนส่งเสริมและพัฒนานักเรียนตามศักยภาพของแต่ละบุคคล และสถานศึกษามีการวิเคราะห์ข้อมูลของนักเรียนเพื่อการคัดกรอง โดยการวิเคราะห์จากข้อมูลประวัติของนักเรียน จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองหรือผู้ใกล้ชิดนักเรียน โดยแบ่งเป็น กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา โดยบันทึกในแบบคัดกรองนักเรียนรายบุคคล รวมทั้งมีการรายงานสรุปผลการคัดกรองนักเรียนโดยสถานศึกษามีกรอบและตัวชี้วัด ดังนี้

1.2.1 สถานศึกษามีการวิเคราะห์ข้อมูลของนักเรียนเพื่อการคัดกรอง โดยการวิเคราะห์จากข้อมูลประวัติของนักเรียน จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองหรือผู้ใกล้ชิดนักเรียน

1.2.2 สถานศึกษามีเกณฑ์การแบ่งกลุ่มโดยแบ่งเป็นกลุ่มปกติกลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา

1.2.3 สถานศึกษามีการบันทึกผลการคัดกรองนักเรียน โดยบันทึกในแบบคัดกรองนักเรียนรายบุคคล

1.2.4 สถานศึกษามีการรายงานสรุปผลการคัดกรองนักเรียน โดยรายงานสรุปผลการคัดกรองนักเรียนให้กิจการนักเรียนหรือให้ผู้อานวยการโรงเรียน

1.3 ด้านการส่งเสริมนักเรียน หมายถึง สถานศึกษาให้การสนับสนุนให้นักเรียนเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ช่วยป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหากลับมาเป็นกลุ่มปกติ ครูที่ปรึกษาจึงควรมีการวางแผนการจัดกิจกรรม การดำเนินกิจกรรมและทำการประเมินผลการจัดกิจกรรมด้วย และสถานศึกษาต้องให้การการสนับสนุนส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนได้เรียนรู้และพัฒนาให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยใช้รูปแบบที่หลากหลาย ตามสภาพและความเหมาะสม ได้แก่ การจัดกิจกรรมโฮมรูม การประชุมผู้ปกครองนักเรียน การเยี่ยมบ้านนักเรียน การจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิตโดยสถานศึกษามีกรอบและตัวชี้วัดดังนี้

1.3.1 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมโฮมรูม (Homeroom) เพื่อให้ครูที่ปรึกษาพบกับนักเรียน

1.3.2 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom Meeting)

1.3.3 สถานศึกษามีการวางแผนในการเยี่ยมบ้านนักเรียนทุกคน

1.3.4 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิต เช่น กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมแสดงความสามารถของนักเรียน

1.3.5. สถานศึกษามีการประสานงานกับผู้ปกครอง เพื่อการส่งเสริมพัฒนานักเรียน

1.4 ด้านการป้องกันและแก้ปัญหา หมายถึง สถานศึกษามีการศึกษาพิจารณาสาเหตุของปัญหาให้ครบถ้วน และหาวิธีการช่วยเหลือให้เหมาะสมกับสาเหตุนั้น ๆ ครูที่ปรึกษาควรจัดกิจกรรมที่หลากหลายเนื่องจากความแตกต่างของบุคคล ดังนั้น การช่วยเหลือนักเรียนโดยเฉพาะการให้คำแนะนำปรึกษาจึงจำเป็นขั้นต้น และสถานศึกษาต้องมีการศึกษาแนวทางการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา พิจารณาเลือกกิจกรรมเพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหาเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน เช่น การให้คำปรึกษาเบื้องต้น กิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยสถานศึกษามีกรอบและตัวชี้วัดดังนี้

1.4.1 สถานศึกษามีการศึกษาแนวทางการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา

1.4.2. สถานศึกษามีการพิจารณาเลือกกิจกรรมเพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา

1.4.3. สถานศึกษามีกิจกรรมเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน เช่น การให้คำปรึกษาเบื้องต้นกิจกรรมเสริมหลักสูตร

1.4.4. สถานศึกษามีการบันทึกข้อมูลสภาพปัญหาและวิธีการช่วยเหลือนักเรียน

1.4.5. สถานศึกษามีการประสานงานกับบุคคลเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน

1.5 ด้านการส่งต่อนักเรียน หมายถึง สถานศึกษามีการพิจารณาการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียน โดยครูที่ปรึกษาตามกระบวนการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการส่งต่อภายในโรงเรียน เช่น ฝ่ายแนะแนว ครูพยาบาล หรือฝ่ายปกครองและมีการส่งต่อภายนอกในบางกรณี และสถานศึกษาต้องมีการพิจารณาข้อมูลของนักเรียนที่มีปัญหา นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษแล้วรายงานข้อมูลนักเรียนเพื่อติดตามโดยสถานศึกษามีกรอบและตัวชี้วัด ดังนี้

1.5.1 สถานศึกษามีการพิจารณาข้อมูลของนักเรียนที่มีปัญหาเพื่อการส่งต่อ

1.5.2 สถานศึกษามีการส่งต่อนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ

1.5.3 สถานศึกษามีผู้เชี่ยวชาญภายในโรงเรียนที่เป็นผู้รับการช่วยเหลือนักเรียน เช่น ครูแนะแนว ครูพยาบาล เป็นต้น

1.5.4 สถานศึกษามีการรายงานข้อมูลนักเรียนให้ผู้เชี่ยวชาญ เช่น รายงานสรุปประวัติของนักเรียน รายงานความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียน

1.5.5 สถานศึกษามีการติดตามผลการช่วยเหลือนักเรียนของผู้เชี่ยวชาญภายนอกโรงเรียน

2. สภาพปัจจุบันการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนหรือกระบวนการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน รวมถึง การส่งเสริม การป้องกัน และการแก้ไขปัญหา พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือ

การทำงานที่ชัดเจน โดยมีหัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และมีการประสานความมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้องหรือบุคคลภายนอก รวมทั้งการสนับสนุนส่งเสริมโรงเรียนในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อนักเรียน

3. สภาพพึงประสงค์การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง สิ่งที่คาดหวังในกระบวนการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน รวมถึงการส่งเสริม การป้องกัน และการแก้ไขปัญหา พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน โดยมีหัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และมีการประสานความมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้องหรือบุคคลภายนอก รวมทั้งการสนับสนุนส่งเสริมโรงเรียนในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อนักเรียน

4. แนวทางพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง วิธีดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

5. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

6. หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง บุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารสถานศึกษาให้ปฏิบัติงานในหน้าที่หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาซึ่งเปิดดำเนินการสอนตั้งระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 3

7. ครู หมายถึง ครูที่ปรึกษา ครูผู้สอน หรือครูประจำชั้นในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

8. สถานศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ทั้งหมด 145 แห่ง ในพื้นที่อำเภอโกสุมพิสัย อำเภอเชียงยืน อำเภอชื่นชม และอำเภอกุดรัง

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในหัวข้อต่อไปนี้

1. ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทาง
3. บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
   4.1 งานวิจัยในประเทศ
   4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1. ความหมายของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กรมสุขภาพจิต (2546) ให้ความหมายของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนว่า เป็นการส่งเสริมการป้องกันและการแก้ไขปัญหา โดยมีวิธีการและเครื่องมือสำหรับครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการดำเนินงานพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และปลอดภัยจากสารเสพติด

กระทรวงศึกษาธิการ (2546) ให้ความหมายไว้ว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนว่า เป็นการส่งเสริมพัฒนาป้องกันและแก้ไขปัญหา เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาเต็มศักยภาพมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็ง คุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะการดำรงชีวิตและรอดพ้นจากวิกฤติทั้งปวง

กระทรวงศึกษาธิการ (2547) ให้ความหมายของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนว่า เป็นกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน สอดคล้องกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาและการบริหารทั้งระบบโรงเรียน โดยอาศัยศักยภาพและความสัมพันธ์ของนักเรียนที่มีกับครูที่ปรึกษา ครูแนะแนวและฝ่ายปกครอง รวมทั้งมีการประสานระหว่างระบบครอบครัว ระบบโรงเรียนและสาธารณสุขที่ต้องรับส่งต่อปัญหาวัยรุ่นที่สำคัญและเร่งด่วน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547) ให้ความหมายของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนว่า เป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินการดังกล่าว และมีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้องหรือบุคลากรภายนอก รวมทั้งการสนับสนุนส่งเสริมจากโรงเรียน ซึ่งการดูแลช่วยเหลือหมายรวมถึงการส่งเสริมการป้องกันและการแก้ไขปัญหา โดยมีวิธีการและเครื่องมือสำหรับครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการดำเนินงานพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และปลอดภัยจากสารเสพติด

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549) ให้ความหมายระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนว่า เป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน โดยมีครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน และบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษา อันได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษา และครูทุกคน มีส่วนร่วมและการดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ การส่งเสริมพัฒนาการป้องกันและการแก้ไขปัญหาให้แก่นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็ง มีคุณภาพชีวิตทีดี มีทักษะการดำรงชีวิตและรอดพ้นจากวิกฤตทั้งปวง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551) ให้ความหมายระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนว่า เป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีขั้นตอนชัดเจน พร้อมทั้งมีวิธีการและเครื่องมือที่มีมาตรฐานคุณภาพและมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้ โดยมีครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานและบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษา อันได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหารและครูทุกคน ฯลฯ มีส่วนร่วม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552) ให้ความหมายของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนว่า การส่งเสริมพัฒนาการป้องกันและการแก้ไขปัญหาให้แก่นักเรียน เพื่อให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจ มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะในการดำรงชีวิตและรอดพ้นสภาวะวิกฤติต่าง ๆ ได้อย่างปลอดภัย

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552) ให้ความหมายของการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง การส่งเสริมพัฒนาการป้องกันและการแก้ไขปัญหาให้แก่นักเรียน เพื่อให้นักเรียนนั้นมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจ มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะในการดำรงชีวิตและรอดพ้นจากสภาวะวิกฤตต่าง ๆ ได้อย่างปลอดภัย

กรมสุขภาพจิต (2544) ให้ความหมายระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานอย่างมีขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน

โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานดังกล่าว และมีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้องหรือบุคคลภายนอก รวมทั้งการสนับสนุนส่งเสริมจากโรงเรียน และการดูแลช่วยเหลือนักเรียนหมายรวมถึง การส่งเสริมป้องกันและการแก้ไขปัญหาด้วยวิธีการและเครื่องมือสำหรับครูที่ปรึกษา ตลอดจนบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการดำเนินงานพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และปลอดภัยจากสารเสพติด

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559) ได้อธิบายไว้ว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง สถานศึกษามีครูแนะแนว ครูที่ทำหน้าที่ประสานและช่วยเหลือการดำเนินงานในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้เรียนของสถานศึกษาโดยมีเกณฑ์พิจารณา ดังนี้ ประสานช่วยเหลือการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ประสานช่วยเหลือการคัดกรองและจัดกลุ่มนักเรียน ประสานช่วยเหลือการพัฒนานักเรียนประสานช่วยเหลือแก้ไขนักเรียนกลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา ประสานช่วยเหลือการส่งต่อ

สรุปได้ว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง การป้องกัน การแก้ไขปัญหา การส่งเสริม และพัฒนาเพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็ง คุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะการดำรงชีวิตและรอดพ้นจากวิกฤติทั้งปวง โดยมีวิธีการและเครื่องมือที่ชัดเจน มีมาตรฐานคุณภาพ มีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้ โดยมีครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา โดยดำเนินการไปในทิศทางเดียวกัน และเป็นการดูแลนักเรียนอย่างมีขั้นตอนที่ชัดเจน สอดคล้องกับการบริหารทั้งระบบของสถานศึกษา โดยอาศัยศักยภาพและความสัมพันธ์ของนักเรียนที่มีต่อครู รวมทั้งการประสานสัมพันธ์ระหว่างครู ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องในการป้องกัน แก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่องและยั่งยืน 5 ด้าน

2. ความสำคัญและความจำเป็นของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และแนวการจัดการศึกษายังได้ให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนทุกคน โดยมาตรา 22 ให้ยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาตามมาตรา 23 ข้อ 5 ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ในการจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา ซึ่งเรื่องหนึ่งที่กำหนดให้ดำเนินการ คือ เรื่องความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

กรมสุขภาพจิต (2546) การพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรมและมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามสังคม มุ่งหวังดำเนินการด้วยการส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนตามกระบวนการศึกษานั้นไม่เพียงพอ อันเนื่องมาจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ทั้งด้านการสื่อสารเทคโนโลยีต่าง ๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อผู้คนในเชิงบวกและเชิงลบ อันก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ดังนั้นการป้องกันและการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนานักเรียน ครูที่ปรึกษาเป็นหลักสำคัญในการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิด ด้วยความรักและเมตตาที่มีต่อศิษย์และภาคภูมิใจในบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนให้เติบโตงอกงาม เป็นบุคคลที่มีคุณค่าของสังคม ซึ่งครูจะต้องปรับเปลี่ยนการทำงานเพื่อให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย โดยเฉพาะการทำงานอย่างมีระบบ มีกระบวนการทำงาน มีหลักฐานการปฏิบัติงาน มีเทคนิควิธีการหรือการใช้เครื่องมือต่าง ๆ เพื่อให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนจนเกิดผลดีต่อทุกคน ทั้งทางตรงและทางอ้อม ไม่ว่าจะเป็นนักเรียนครูผู้ปกครองชุมชนและสังคม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547) ในฐานะที่มีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชน ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้เล็งเห็นภาวะวิกฤติที่เกิดขึ้นต่อเด็กและเยาวชนมากมาย ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศในอนาคต จึงมีนโยบายสำคัญที่จะต้องร่วมมือกับทุกฝ่ายเพื่อแก้ไขปัญหา วิธีการหนึ่งคือ การนำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาดำเนินการอย่างจริงจัง เนื่องจากระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ เป็นระบบที่ช่วยป้องกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ รวมทั้งยังช่วยเสริมสร้างคุณภาพที่ดีให้แก่เด็กและเยาวชน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา สังคม ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรมและวิถีชีวิตที่เป็นสุข

สรุปได้ว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสำคัญ เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศชาติในอนาคต

3. วัตถุประสงค์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547) ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ ดังนี้

1. เพื่อให้โรงเรียนมีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยมีกระบวนการวิธีการและเครื่องมือที่มีคุณภาพและมีมาตรฐานสามารถตรวจสอบได้

2. เพื่อส่งเสริมให้ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาบุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานและองค์กรภายนอก มีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3. เพื่อให้นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือและส่งเสริมพัฒนาเต็มตามศักยภาพ เป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546) ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ ดังนี้

1. เพื่อให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปอย่างมีระบบ มีประสิทธิภาพ

2. เพื่อให้โรงเรียน กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการทำงานร่วมกัน โดยผ่านกระบวนการทำงานที่ชัดเจน มีร่องรอยหลักฐานการปฏิบัติงาน สามารถตรวจสอบและประเมินผลได้ จากวัตถุประสงค์ดังกล่าวสรุปได้ว่า สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีเป้าหมายในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการทำงานตามขั้นตอนการดำเนินงาน และมีการบันทึกหลักฐานที่สามารถตรวจสอบและประเมินได้

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า วัตถุประสงค์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ เพื่อให้ครูผู้รับผิดชอบ โรงเรียน รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้มีคุณภาพมาตรฐานและสามารถตรวจสอบได้

4. บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานและบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547) ได้กล่าวว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นระบบการทำงานที่มีกระบวนการชัดเจน ดังนั้นบทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องศึกษาบทบาทหน้าที่ตามกรอบการทำงานให้ชัดเจน ดังนี้

1. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

1.1 กำหนดนโยบายและหน่วยงานที่รับผิดชอบในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.2 ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นเครือข่ายการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.3 ส่งเสริมและสนับสนุนให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเกิดการพัฒนาองค์ความรู้สู่การปฏิบัติด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.4 สนับสนุนช่วยเหลือให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสามารถดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.5 ส่งเสริมให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีระบบติดตามประเมินผลและรายงานความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง

2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

2.1 นำนโยบายการช่วยเหลือนักเรียนสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาเกิดการพัฒนาองค์ความรู้และความสามารถในการปฏิบัติด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.2 สนับสนุนช่วยเหลือให้สถานศึกษาสามารถดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

2.3 ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมมือกันดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.4 ติดตามประเมินผลและรายงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา

3. ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

3.1 บริหารจัดการให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาให้ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ

3.2 ประสานงานระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงานและบุคคลภายนอก เช่น ผู้ปกครอง เครือข่ายผู้ปกครอง องค์กรต่าง ๆ สาธารณสุข โรงพยาบาล และสถานีตำรวจ

3.3 ดูแลกำกับนิเทศติดตามประเมินผลสนับสนุนและให้ขวัญกำลังใจในการดำเนินงาน

4. ครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษามีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

4.1 รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

4.2 คัดกรองจำแนกนักเรียน

4.3 จัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมและพัฒนา

4.4 จัดกิจกรรมป้องกันแก้ไขช่วยเหลือส่งต่อ

4.5 รายงานผล

5. ครูแนะแนวมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

5.1 สนับสนุนครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

5.2 จัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนา

5.3 จัดกิจกรรมป้องกันแก้ไขช่วยเหลือ

5.4 ส่งต่อ

6. หัวหน้าระดับชั้นมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

6.1 ติดตามกำกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา

6.2 ประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

7. นักเรียนมีบทบาทหน้าที่คือให้ความร่วมมือกับคณะกรรมการนักเรียนปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี เข้าร่วมกิจกรรมของสถานศึกษา

8. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีบทบาทหน้าที่ คือ ให้การสนับสนุนให้คำปรึกษาเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาและแก้ไขนักเรียน อำนวยความสะดวกในการประสานงานเมื่อสถานศึกษาต้องการความช่วยเหลือ

9. ผู้ปกครองหรือเครือข่ายผู้ปกครองมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

9.1 อบรมดูแลและเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำรงชีวิตครอบครัว มีความรักความเข้าใจ และให้ความอบอุ่น

9.2 สนับสนุนให้ความร่วมมือวางแผนร่วมกับสถานศึกษาในการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมและพัฒนาป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน

9.3 เป็นที่ปรึกษาหรือแนะแนวทางการดำเนินชีวิตที่ดีแก่นักเรียน

10. ชุมชนมีบทบาทและหน้าที่ คือ สนับสนุนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมสุขภาพจิต ศูนย์อนามัย สาธารณสุขอำเภอ และสาธารณสุขจังหวัด โรงพยาบาล กระทรวงแรงงานและสวัสดิการทางสังคม สื่อมวลชนและอื่น ๆ มีความสามารถในการให้การสนับสนุนและให้ความร่วมมือ ดังนี้

10.1 ให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับพฤติกรรมและพัฒนาการของเด็กวัยต่าง ๆ

10.2 สอดส่องดูแลให้ความช่วยเหลือเด็กและเยาวชนทั้งด้านความปลอดภัยและการแก้ปัญหาพฤติกรรม

10.3 ร่วมมือกับสถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนให้ได้รับการพัฒนาตามศักยภาพของแต่และบุคคล

10.4 เป็นแหล่งการเรียนรู้และฝึกงานและเพิ่มพูนประสบการณ์แก่นักเรียนตามความรู้ ความสามารถ ความสนใจ และความถนัด

10.5 ติดตามผลสะท้อนปัญหาและแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

10.6 ให้ความร่วมมือและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารสารสนเทศที่เป็นประโยชน์และน่าสนใจ

10.7 ให้การสนับสนุนและเป็นเครือข่ายในการพัฒนาและการขยายผลการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้วิจัยแยกบทบาทและหน้าที่ ตลอดจนวิธีการดำเนินงานของหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ ดังนี้

บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

การดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนทุกคนให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547)

1. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
3. สถานศึกษา
    3.1 ผู้บริหารสถานศึกษา
    3.2 ครู/นักเรียน
    3.3 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
    3.4 บุคลากรอื่น ๆ

4 ผู้ปกครองและชุมชน
    4.1 ผู้ปกครอง/เครือข่ายผู้ปกครอง
    4.2 ชุมชน

5. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
    5.1 ภาครัฐ
    5.2 ภาคเอกชน
    5.3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
    5.4 องค์กรอิสระ

บทบาทหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหน่วยงานกลางที่มีบทบาทหน้าที่ในการกำหนดนโยบายการดำเนินงานและส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติ คือ สถานศึกษาสามารถดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงมีบทบาทหน้าที่และแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

ตาราง 1 บทบาทหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

บทบาทหน้าที่	แนวทางการดำเนินงาน
1. กำหนดนโยบายและหน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินงานด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2. ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นเครือข่ายการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3. ส่งเสริมสนับสนุนให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เกิดการพัฒนาองค์ความรู้สู่การปฏิบัติด้านดูแลช่วยเหลือนักเรียน 4. สนับสนุน ช่วยเหลือให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา สามารถดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ 5. ส่งเสริมให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีระบบติดตามประเมินผลและรายงานความก้าวหน้าของการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง	1. กำหนดยุทธศาสตร์ เป้าหมาย และจุดเน้นด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2. มอบหมายหน่วยงานที่รับผิดชอบในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างชัดเจน 3. เชิญประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงสาธารณสุข สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกระทรวงมหาดไทย กระทรวงกลาโหมสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ฯลฯ เพื่อวางแนวปฏิบัติร่วมกัน 4. พัฒนาบุคลากรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้มีความเข้มแข็งด้านองค์ความรู้และการปฏิบัติด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย 5. ส่งเสริมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้มีการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อการพัฒนาด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 6. ช่วยเหลือแก้ปัญหาอุปสรรคของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาอันเป็นเหตุให้การปฏิบัติงานไม่ประสบผลสำเร็จ 7. กำกับ ติดตามและตรวจสอบการดำเนินงานด้านการดูแลความช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547)

บทบาทหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นหน่วยงานที่สนับสนุนและส่งเสริมระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนภายในสังกัด รวมทั้งการประสาน ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานจึงมีบทบาทหน้าที่และแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

ตาราง 2 บทบาทหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

บทบาทหน้าที่	แนวทางการดำเนินงาน
1. นำนโยบายด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสู่การปฏิบัติ 2. ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาเกิดการพัฒนาองค์ความรู้และความสามารถใน การปฏิบัติด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3. สนับสนุน ช่วยเหลือให้สถานศึกษาสามารถดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ 4. ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมมือกันดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5. ติดตาม ประเมินผลและรายงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	1. จัดทำระบบข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือและปัญหาพฤติกรรมนักเรียนของสถานศึกษา 2. จัดทำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้เป็นเครือข่ายให้คำปรึกษาตามสภาพปัญหาและความต้องการของนักเรียน 3. จัดให้มีแผนงาน โครงการและกิจกรรมการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับพื้นที่ 4. นิเทศ ติดตามผล รายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5. ฝึกอบรม พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถเทคนิคและทักษะในการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ 6. จัดทำมาตรฐานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสำหรับเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา 7. สนับสนุนให้สถานศึกษา ศึกษา วิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนเพื่อนำผลมาพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น 8. จัดให้มีเครือข่ายประสานงานและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ด้านการดูแล ช่วยเหลือนักเรียน 9. ช่วยเหลือ แก้ปัญหาอุปสรรคของสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ

ตาราง 2 (ต่อ)

บทบาทหน้าที่	แนวทางการดำเนินงาน
	10. จัดกลุ่มสถานศึกษาให้เป็นเครือข่ายพัฒนาคุณภาพช่วยเหลือดูแลซึ่งกันและกันจนสามารถดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ 11. เป็นหน่วยงานกลางในการประสานการดำเนินงานกับหน่วยงานอื่นๆ เช่น - จัดประชุมสัมมนาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ร่วมกับสถานศึกษาให้รับรู้บทบาทการปฏิบัติงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน - ร่วมเป็นคณะทำงาน คณะกรรมการดำเนินงาน 12. ชี้แจงทำความเข้าใจกับสถานศึกษาด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อให้เกิดเจตคติที่ดีต่อระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและนำไปปฏิบัติได้จริงดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา 13. สร้างขวัญ กำลังใจและประชาสัมพันธ์ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบอย่างต่อเนื่อง 14. ติดตาม ประเมินผลและรายงานการดำเนินงาน

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547)

บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษา

สถานศึกษาประกอบด้วยบุคคลต่าง ๆ ที่จะทำให้การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบผลสำเร็จ โดยมีบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานของแต่ละบุคคลประกอบด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547)

1. บทบาทหน้าที่ผู้บริหารสถานศึกษา
2. บทบาทหน้าที่ครู
3. บทบาทหน้าที่นักเรียน

4. บทบาทหน้าที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

5. บทบาทหน้าที่บุคลากรอื่น ๆ

บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะที่เป็นผู้นำสูงสุดในสถานศึกษาย่อย สามารถบริหารจัดการและให้ความสำคัญในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ประสบผลสำเร็จ จึงควรมีบทบาทหน้าที่และแนวทางดำเนินงาน ดังนี้

ตาราง 3 บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา

บทบาทหน้าที่	แนวทางการดำเนินงาน
1. บริหารจัดการให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาให้ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ 2. ประสานงานระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงานและบุคคลภายนอก เช่นผู้ปกครอง เครือข่ายผู้ปกครอง องค์กรต่างๆ เช่น สาธารณสุขอำเภอ โรงพยาบาล สถานีตำรวจ 3. ดูแล กำกับ นิเทศ ติดตาม ประเมินผล สนับสนุนและให้ขวัญกำลังใจในการดำเนินงาน	1. กำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2. สร้างความตระหนักให้ครูทุกคนและบุคคลที่เกี่ยวข้องเห็นคุณค่าและความจำเป็นของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3. กำหนดโครงสร้างการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เหมาะสมกับสถานศึกษา 4. แต่งตั้งคณะกรรมการและกำหนดเกณฑ์จำแนกกลุ่มนักเรียน 5. ประชุมคณะกรรมการและกำหนดเกณฑ์จำแนกกลุ่มนักเรียน 6. ส่งเสริมให้ครูทุกคนและบุคคลที่เกี่ยวข้องได้รับรู้เพิ่มเติม มีทักษะเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง 7. เชิญร่วมเป็นกรรมการและเครือข่ายในการช่วยเหลือนักเรียน 8. ประชุมปรึกษาหารือและขอความร่วมมือ 9. กำหนดปฏิทินการดำเนินงาน 10. นิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล 11. ยกย่องให้รางวัล เผยแพร่ผลงานการดำเนินงานในโอกาสต่างๆ

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547)

บทบาทหน้าที่ของครู

1. บทบาทหน้าที่ของครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุดและเป็นบุคลากรหลักในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงควรมีบทบาทหน้าที่และแนวทางในการดำเนินงาน ดังนี้

ตาราง 4 บทบาทหน้าที่ของครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา

บทบาทหน้าที่	แนวทางการดำเนินงาน
1. รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2. คัดกรอง จำแนกกลุ่มนักเรียน 3. จัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาเป็นรายบุคคล 4. จัดกิจกรรมป้องกัน แก้ไขและช่วยเหลือ 5. ส่งต่อนักเรียน 6. รายงานผล	1. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนเป็นรายบุคคล จัดเตรียมเครื่องมือเก็บข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล 2. หาข้อมูลเพิ่มเติมโดยนำเครื่องมือไปเก็บข้อมูลและปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน 3. เก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ 4. วิเคราะห์ข้อมูล 5. ดำเนินการคัดกรองนักเรียนตามเกณฑ์ที่กำหนด 6. สรุปผลการจำแนกนักเรียนเป็นกลุ่ม 7. จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริม โดย 7.1 เยี่ยมบ้าน 7.2 จัดกิจกรรมโฮมรูม 7.3 สร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน 7.4 ประชุมผู้ปกครอง 7.5 จดหมายข่าว 8. จัดกิจกรรมพัฒนาให้เหมาะสมกับกลุ่มนักเรียน 9. ให้คำปรึกษา 10. ให้ความช่วยเหลือเบื้องต้น 11. ประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองในการช่วยเหลือแก้ไข 12. ดำเนินการส่งต่อภายในไปยังบุคคลหรือฝ่ายที่เกี่ยวข้อง 13. รายงานผลระหว่างดำเนินการ 14. รายงานผลเมื่อสิ้นสุด

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547)

2. บทบาทหน้าที่ของครูประจำวิชา/ครูทั่วไป

ครูทุกคนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีหน้าที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้และดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงควรมีบทบาทหน้าที่และแนวทางดำเนินงาน ดังนี้

ตาราง 5 บทบาทหน้าที่ของครูประจำวิชา/ครูทั่วไป

บทบาทหน้าที่	แนวทางการดำเนินงาน
ดูแลนักเรียนและให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียน	1. ศึกษา สังเกต ดูแล รวบรวมข้อมูล 2. ประสานงานกับครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาเพื่อส่งเสริม ป้องกัน แก้ไขพฤติกรรมนักเรียน 3. จัดกิจกรรมส่งเสริม ป้องกัน แก้ไข เพื่อพัฒนาผู้เรียน

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547)

หมายเหตุ หน้าโรงเรียนใดไม่มีครูประจำวิชา ให้ครูที่ทำหน้าที่ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทหน้าที่ครูประจำวิชา

3. บทบาทหน้าที่ของครูแนะแนว

ครูแนะแนวเป็นบุคคลที่มีความรับผิดชอบต่อการจัดระบบงานแนะแนว ซึ่งมีความสัมพันธ์กับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงควรมีบทบาทหน้าที่และแนวทางดำเนินงาน ดังนี้

ตาราง 6 บทบาทหน้าที่ของครูแนะแนว

บทบาทหน้าที่	แนวทางการดำเนินงาน
1. สนับสนุนครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2. จัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนา 3. จัดกิจกรรมป้องกัน แก้ไข ช่วยเหลือ	1. ให้คำปรึกษาช่วยเหลือแก่ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา 2. ให้ความมั่นใจ กำลังใจกับผู้ร่วมงานในการปฏิบัติงาน

ตาราง 6 (ต่อ)

บทบาทหน้าที่	แนวทางการดำเนินงาน
4. ส่งต่อนักเรียน	3. ให้คำปรึกษาครอบคลุมทั้งด้านการเรียนอาชีพ ชีวิตและสังคม ทั้งรายกลุ่มและรายบุคคล 4. ศึกษานักเรียนเป็นรายกรณี (Case Study) 5. เตรียมเครื่องมือสนับสนุนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ 6. ให้คำปรึกษา ในการจัดทำข้อมูลนักเรียนประกอบกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกรณีนักเรียนย้ายที่เรียน 7. จัดกิจกรรมป้องกัน ช่วยเหลือ แก้ไขพฤติกรรมนักเรียน 8. ให้นักเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาเต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล 9. ให้คำปรึกษา 10. ให้ความช่วยเหลือ 11. ประสานความร่วมมือกับครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้อง 12. ส่งต่อนักเรียนให้กับผู้เชี่ยวชาญภายนอก

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547)

หมายเหตุ หน้าโรงเรียนใดที่ไม่มีครูแนะแนวให้ครูที่ทำหน้าที่ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของครูแนะแนว

บทบาทหน้าที่ของนักเรียน

นักเรียนเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้งเป็นผู้รับการช่วยเหลือและให้ความช่วยเหลือแก่สถานศึกษา เพื่อให้การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงมีบทบาทหน้าที่และแนวทางดำเนินงาน ดังนี้

ตาราง 7 บทบาทหน้าที่ของนักเรียน

บทบาทหน้าที่	แนวทางการดำเนินงาน
มีบทบาทหน้าที่ของนักเรียนและสนับสนุน การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	1. ให้ความร่วมมือกับคณะกรรมการนักเรียน 2. ให้ความร่วมมือในการสอดส่องพฤติกรรมของนักเรียนในสถานศึกษา 3. ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี 4. สร้างเครือข่ายเพื่อช่วยเพื่อน พี่ช่วยน้อง 5. เข้าร่วมกิจกรรมของสถานศึกษา 6. ประสานสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับบ้าน

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547)

บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นองค์คณะบุคคลที่ประกอบด้วยตัวแทนจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีส่วนในการพัฒนาการศึกษา จึงควรมีบทบาทหน้าที่และแนวทางดำเนินงาน ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547)

ตาราง 8 บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

บทบาทหน้าที่	แนวทางการดำเนินงาน
ให้การสนับสนุนด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	1. ให้คำปรึกษาในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2. เสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมนักเรียน พัฒนาแก้ไขปัญหานักเรียน 3. ติดต่อ ประสานงานขอความร่วมมือกับหน่วยงานองค์กรต่าง ๆ ในการส่งเสริมนักเรียนพัฒนา แก้ไข 4. อำนวยความสะดวกในการประสานงานเมื่อสถานศึกษาต้องการความช่วยเหลือ

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547)

บทบาทหน้าที่ของผู้ปกครองและชุมชน

ผู้ปกครองและชุมชนเป็นบุคคลและกลุ่มบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดกับนักเรียนในพื้นที่มากที่สุดที่จะให้การเอาใจใส่ดูแลนักเรียนได้อย่างดี ซึ่งประกอบด้วยผู้ปกครอง เครือข่ายผู้ปกครอง/ชมรม/สมาคมผู้ปกครองและบุคคลในชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547)

1. บทบาทหน้าที่ของผู้ปกครอง/เครือข่ายผู้ปกครอง

ผู้ปกครอง/เครือข่ายผู้ปกครองเป็นบุคคลและคณะบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดกับนักเรียน จึงควรมีบทบาทหน้าที่และแนวทางดำเนินงาน ดังนี้

ตาราง 9 บทบาทหน้าที่ของผู้ปกครอง/เครือข่ายผู้ปกครอง

บทบาทหน้าที่	แนวทางการดำเนินงาน
1. อบรมดูแลและเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำรงชีวิตครอบครัว มีความรักความเข้าใจและให้ความอบอุ่นได้สัมผัสกับตัวอย่างที่ดี 2. สนับสนุน ให้ความร่วมมือ วางแผนร่วมกับสถานศึกษา ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมนักเรียน พัฒนาป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน 3. เป็นที่ปรึกษาหรือแนะแนวทางการดำเนินชีวิตที่ดีแก่นักเรียน	1. จัดสภาพแวดล้อม ประสบการณ์ให้นักเรียนได้สัมผัสกับตัวอย่างที่ดี 2. สนับสนุน ส่งเสริม ให้กำลังใจนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ตามความสนใจและศักยภาพของตนเอง 3. ใช้หลักจิตวิทยาในการเลี้ยงดูบุตรหลาน 4. เข้าร่วมประชุม วางแผนหาแนวทางการดำเนินงาน 5. ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมนักเรียน พัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน 6. ให้คำปรึกษา แนะนำที่ดีแก่นักเรียน 7. เสนอแนะแนวทางในการดำเนินชีวิตที่ดีให้นักเรียน

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547)

2. บทบาทหน้าที่ของชุมชน

ชุมชนเป็นสังคมที่มีอิทธิพลต่อค่านิยมและพฤติกรรมของเด็กบุคคลทุกคนในชุมชนล้วนมีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือ ส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนได้พัฒนาตนเองในแนวทางที่เหมาะสม จึงควรมีบทบาทหน้าที่และแนวทางดำเนินงาน ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547)

ตาราง 10 บทบาทหน้าที่ของชุมชน

บทบาทหน้าที่	แนวทางการดำเนินงาน
สนับสนุนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	1. จัดสภาพแวดล้อมของชุมชนที่เอื้อต่อการพัฒนานักเรียน 2. ช่วยสอดส่องดูแลนักเรียน 3. เป็นแหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียน 4. สร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน 5. ให้ข้อมูลข่าวสารพฤติกรรมของนักเรียนกับสถานศึกษา 6. เข้าร่วมกิจกรรมของสถานศึกษา

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547)

บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประกอบด้วยบุคคล องค์กรต่าง ๆ ทั้งจากภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรอิสระต่าง ๆ ซึ่งล้วนแต่มีความสำคัญต่อการส่งเสริมนักเรียน สนับสนุนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพ จึงควรมีบทบาทหน้าที่และแนวทางดำเนินงาน ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547)

1. ให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับพฤติกรรมและพัฒนาการของเด็กวัยต่าง ๆ

2. สอดส่องดูแลให้ความช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ทั้งด้านความปลอดภัยและการแก้ไขปัญหาพฤติกรรม

3. ร่วมมือกับสถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนให้ได้รับการพัฒนาตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

4. เป็นแหล่งการเรียนรู้และฝึกงาน และเพิ่มพูนประสบการณ์แก่นักเรียนตามความรู้ ความสามารถ ความสนใจและความถนัด

5. ติดตามผล สะท้อนปัญหาและแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน

6. ให้ความร่วมมือและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารสารสนเทศที่เป็นประโยชน์และน่าสนใจ

7. ให้การสนับสนุนและเป็นเครือข่ายในการพัฒนาและขยายผลการดำเนินงานตลอดจน การดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

5. องค์ประกอบของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กรมสุขภาพจิต (2544) กล่าวว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการดำเนินงานที่มีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ ดังนี้ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมนักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไข 5) การส่งต่อองค์ประกอบของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ประการ ผู้ที่มีหน้าที่หลักในการดำเนินงานคือ ครูที่ปรึกษาโดยประสานความร่วมมือกับครูบุคลากรอื่นที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นความสำเร็จจะขึ้นอยู่กับความร่วมมือ ร่วมคิด ร่วมทำของทุกคน โดยเฉพาะผู้บริหารจะต้องตระหนักและให้ความสำคัญให้การสนับสนุน ทั้งด้านวัสดุอุปกรณ์ ส่งเสริมทั้งด้านความรู้ เทคนิควิธีการ เพื่อให้ครูและบุคลากรมีความรู้ความสามารถ เกิดความมั่นใจ มีขวัญและกาลังใจ เพื่อให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ปกครองชุมชนสังคมเกิดการยอมรับและมีความเชื่อมั่น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547) กล่าวว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาจะต้องเป็นความร่วมมือกันในการดำเนินงานของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งหน่วยงานต้นสังกัด สถานศึกษา หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง โดยมีบุคลากรหลักในการดำเนินงาน คือ ครูประจำชั้น และครูที่ปรึกษา โดยภารกิจที่เป็นหัวใจการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 กิจกรรม คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน การป้องกันปัญหานักเรียน การแก้ไขปัญหานักเรียนและการส่งต่อ

สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552) องค์ประกอบของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการดำเนินงานที่มีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ปัญหาด้านการส่งต่อ

กระทรวงศึกษาธิการ (2546) ได้กล่าวว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินการ มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน การป้องกันปัญหานักเรียน การแก้ไขปัญหานักเรียนและการส่งต่อ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559) ในด้านที่ 2 คุณภาพการดำเนินงานแนะแนวตัวบ่งชี้ที่ 4.2 ที่ว่าด้วยการส่งเสริมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้อธิบายไว้ว่า ส่งเสริมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง สถานศึกษามีครูแนะแนว

ครูที่ทำหน้าที่ประสานและช่วยเหลือการดำเนินงานในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้เรียนของสถานศึกษาโดยมีเกณฑ์พิจารณา ดังนี้

1. ประสานช่วยเหลือการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
2. ประสานช่วยเหลือการคัดกรองและจัดกลุ่มนักเรียน
3. ประสานช่วยเหลือการพัฒนานักเรียน
4. ประสานช่วยเหลือแก้ไขนักเรียนกลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา
5. ประสานช่วยเหลือการส่งต่อ

ข้อมูลประกอบการพิจารณา

หลักฐานที่แสดงถึงสถานศึกษามีครูแนะแนว ครูที่ทำหน้าที่ประสานและช่วยเหลือการดำเนินงานในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา ประกอบด้วย

1. ประสานช่วยเหลือการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
2. ประสานช่วยเหลือการคัดกรองและจัดกลุ่มนักเรียน
3. ประสานช่วยเหลือการพัฒนานักเรียน
4. ประสานช่วยเหลือแก้ไขนักเรียนกลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา
5. ประสานช่วยเหลือการส่งต่อ

หลักฐานดังกล่าวข้างต้น เช่น

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประสาน และช่วยเหลือการดำเนินงานในระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนของสถานศึกษา
2. เอกสารรายงานผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
3. รายงานการประชุมภาคีเครือข่าย
4. เอกสารข้อมูลนักเรียนรายบุคคล
5. เอกสารการคัดกรอง
6. บันทึกการติดตามผล
7. บันทึกการส่งต่อ
8. บันทึกการประชุมผู้ปกครอง
9. บันทึกการประชุมครู
10. บันทึกการประชุมศึกษารายกรณี
11. บันทึกการจัดกิจกรรมโฮมรูม
12. ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้อง เช่น นักเรียน ครู ผู้ปกครอง ผู้บริหาร และชุมชน

จากผลการศึกษาทฤษฎีเพื่อการสังเคราะห์กำหนดองค์ประกอบของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจากแนวคิดของนักวิชาการ 5 แหล่ง ผู้วิจัยได้จัดองค์ประกอบที่มีความหมายเหมือนกันนำมาจัดเป็นกลุ่มองค์ประกอบเดียวกัน และได้ทำการประมวลผลวิเคราะห์องค์ประกอบสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยมีรายละเอียด ปรากฏดังตาราง 11

ตาราง 11 แสดงการสังเคราะห์องค์ประกอบการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ข้อที่	องค์ประกอบการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	กรมสุขภาพจิต (2546)	กระทรวงศึกษาธิการ (2546)	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547)	สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552)	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559)	ความถี่ (f)
1	การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	√	√	√	√	√	5
2	การคัดกรองนักเรียน	√	√	√	√	√	5
3	การส่งเสริมนักเรียน	√	√	√	√	√	5
4	การป้องกันและแก้ไขปัญหา	√	√	√	√	√	5
5	การส่งต่อ	√	√	√	√	√	5
	รวม	5	5	5	5	5	5

จากตาราง 11 พบว่า มีค่าคะแนนความถี่การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (f = 5) การคัดกรองนักเรียน (f = 5) การส่งเสริมนักเรียน (f = 5) การป้องกันและแก้ปัญหา (f = 5) การส่งต่อ (f = 5) จากผลการศึกษาสังเคราะห์หลักการแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับหลักการสำคัญของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนดังกล่าว ผู้วิจัยคัดเลือกองค์ประกอบที่มีแนวคิดตรงกันมากำหนดเป็นกลุ่มขององค์ประกอบหลักได้แก่

องค์ประกอบที่ 1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (f = 5)

องค์ประกอบที่ 2 การคัดกรองนักเรียน (f = 5)

องค์ประกอบที่ 3 การส่งเสริมนักเรียน (f = 5)

องค์ประกอบที่ 4 การป้องกันและแก้ปัญหา (f = 5)

องค์ประกอบที่ 5 การส่งต่อ (f = 5)

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีองค์ประกอบดังนี้ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมนักเรียน 4) การป้องกันและแก้ปัญหา และ 5) การส่งต่อ

องค์ประกอบที่ 1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

ความหมายของการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

กรมสุขภาพจิต (2544) กล่าวว่า การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล หมายถึง นักเรียนแต่ละคนมีพื้นฐานความเป็นมาของชีวิตไม่เหมือนกัน หล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมหลากหลายรูปแบบ ทั้งด้านบวก ด้านลบ ดังนั้นการรู้จักข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยให้ครูที่ปรึกษามีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อคัดกรองนักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547) ให้ความสำคัญของการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลที่ตรงกันว่า ความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคนที่มีพื้นฐานความเป็นมาของชีวิตที่ไม่เหมือนกัน หล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมหลากหลายรูปแบบทั้งด้านบวกและด้านลบ ดังนั้นการรู้จักข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ครูที่ปรึกษามีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียนเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนได้อย่างถูกต้อง เพราะเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ มิใช่การใช้ความรู้สึกหรือการคาดเดา โดยเฉพาะในการแก้ไขปัญหานักเรียนซึ่งจะทำให้ไม่เกิดข้อผิดพลาดต่อการช่วยเหลือนักเรียนหรือเกิดได้น้อยที่สุด และได้กล่าวถึงรายละเอียดการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนที่ครูที่ปรึกษาควรมีข้อมูลนักเรียนอย่างน้อย 3 ด้านใหญ่ ๆ คือ

1. ด้านความสามารถแยกเป็น
   1.1 การเรียน
   1.2 ด้านความสามารถอื่น ๆ
2. ด้านสุขภาพแยกเป็น
   2.1 ด้านร่างกาย
   2.2 ด้านจิตใจ-พฤติกรรม
3. ด้านครอบครัวแยกเป็น
   3.1 ด้านเศรษฐกิจ
   3.2 การคุ้มครองนักเรียน
4. ด้านอื่น ๆ ที่ครู-อาจารย์พบเพิ่มเติมซึ่งมีความสำคัญหรือเกี่ยวข้องกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนที่ครูที่ปรึกษาควรทราบ

4.1 ด้านความสามารถ

4.1.1 การเรียนเช่นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในแต่ละวิชาผลการเรียนเฉลี่ยในแต่ละภาคเรียน พฤติกรรมการเรียนในห้องเรียนที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน เช่น ไม่ตั้งใจเรียนและบทบาทหน้าที่พิเศษในโรงเรียน

4.1.2 ด้านความสามารถอื่น ๆ เช่น ความสามารถพิเศษ การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน

4.2 ด้านสุขภาพ

4.2.1 ด้านร่างกายเช่นส่วนสูงน้าหนักโรคประจำตัว ความบกพร่องทางร่างกาย เช่น การได้ยิน การมองเห็น

4.2.2 ด้านจิตใจ-พฤติกรรม เช่น อารมณ์ซึมเศร้า/วิตกกังวล ความประพฤติพฤติกรรมอยู่ไม่นิ่ง/สมาธิสั้นบุคลิกภาพเก็บตัว/ขี้อาย

4.3 ด้านครอบครัว

4.3.1 ด้านเศรษฐกิจ เช่น รายได้ของบิดามารดา/ผู้ปกครองอาชีพของผู้ปกครอง ค่าใช้จ่ายที่นักเรียนได้รับมาในการมาโรงเรียน

4.3.2 การคุ้มครองนักเรียน เช่น จำนวนพี่น้อง/บุคคลในครอบครัว สถานภาพของบิดามารดา บุคคลที่ดูแลรับผิดชอบนักเรียน ความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว ลักษณะที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม ความเจ็บป่วยของบุคคลในครอบครัว หรือการใช้สารเสพติด การติดสุราการพนัน เป็นต้น

จากกที่กล่าวสรุปได้ว่า การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล หมายถึง การรู้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนที่จะช่วยให้ครูผู้สอนมีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียน เป็นประโยชน์ในการส่งเสริมการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนได้อย่างถูกทาง

ขั้นตอนการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

กรมสุขภาพจิต (2544) กล่าวว่า วิธีการและเครื่องมือในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อให้ได้ข้อมูลนักเรียนที่ครอบคลุมทั้งด้านความสามารถด้านสุขภาพและด้านครอบครัวที่สำคัญ คือ

1. ระเบียนสะสม
2. แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ)
3. วิธีการและเครื่องมืออื่น ๆ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547) กล่าวว่า ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนที่ครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาควรมีสำหรับใช้ในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนดังนี้

1. ข้อมูลด้านความสามารถการเรียนความสามารถพิเศษหรือความอัจฉริยะ
2. ด้านสุขภาพร่างกายหรือความพิการจิตใจพฤติกรรมการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
3. ด้านครอบครัวเศรษฐกิจการคุ้มครองสวัสดิภาพ
4. ด้านสารเสพติด
5. ด้านความปลอดภัย
6. พฤติกรรมทางเพศ
7. ด้านอื่นที่ครูพบเพิ่มเติม

กระทรวงศึกษาธิการ (2544) กล่าวว่า ในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลนั้นควรมีข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ระเบียนสะสม เป็นเครื่องมือในรูปเอกสารเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน โดยนักเรียนเป็นผู้กรอกข้อมูลและครูที่ปรึกษานำข้อมูลเหล่านี้มาศึกษาพิจารณาทำความรู้จักนักเรียนเป็นเบื้องต้น หากข้อมูลไม่เพียงพอหรือมีข้อสังเกตบางประการก็ควรหาข้อมูลเพิ่มเติมด้วยวิธีการต่าง ๆ

2. แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก เป็นเครื่องมือสำหรับการคัดกรองนักเรียนด้านพฤติกรรมการปรับตัวที่มีผลเกี่ยวเนื่องกับสภาพจิตใจ ซึ่งจะช่วยให้ครูที่ปรึกษามีแนวการพิจารณานักเรียนด้านสุขภาพจิตมากขึ้น แบบประเมินพฤติกรรมเด็กมี 3 ชุด คือ ชุดที่ครูเป็นผู้ประเมินนักเรียน ชุดที่พ่อแม่ผู้ปกครองเป็นผู้ประเมินนักเรียน และชุดที่นักเรียนประเมินตนเอง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547) ได้กล่าวว่า วิธีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลนั้นมีวิธีการ ดังนี้

1. การสังเกต ได้แก่ สังเกตพฤติกรรมการแสดงออกของนักเรียน สังเกตพฤติกรรมการทำงานของนักเรียน
2. การสัมภาษณ์ ได้แก่ สัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องผู้เกี่ยวข้องภายในสถานศึกษาครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาครูประจำวิชา หรือเพื่อนครูและเพื่อนนักเรียน ผู้เกี่ยวข้องภายนอกสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน ญาติใกล้ชิดนักเรียน และเพื่อนบ้านสัมภาษณ์ตัวนักเรียนเอง
3. การเยี่ยมบ้าน ได้แก่ เยี่ยมบ้านนักเรียนเพื่อพบพ่อแม่หรือผู้ปกครองนักเรียนได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจ/สังคมความสัมพันธ์ในครอบครัว ทัศนคติหรือค่านิยมของตนในครอบครัวเยี่ยมบ้านเพื่อพบบุคคลอื่นในครอบครัว

4. ศึกษาข้อมูล ได้แก่ ศึกษาข้อมูลจากผลงานของนักเรียนศึกษาข้อมูลจากเอกสารหลักฐานอื่น

เรืองยศ อุตรศาสตร์ (2546) ได้กล่าวไว้ว่า การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลต้องประกอบไปด้วยข้อมูลพื้นฐาน โดยครูที่ปรึกษาควรใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายเพื่อให้ได้ข้อมูลนักเรียนที่ครอบคลุมทั้งด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ และด้านครอบครัว เครื่องมือที่สำคัญ คือ ระเบียนสะสมซึ่งเป็นเครื่องมือในรูปแบบเอกสารเพื่อเก็บข้อมูลที่เกี่ยวกับตัวนักเรียน โดยนักเรียนเป็นผู้กรอกข้อมูล และครูที่ปรึกษานำข้อมูลเหล่านั้นมาศึกษาพิจารณาทำความรู้จักกับนักเรียนเบื้องต้น หากข้อมูลไม่เพียงพอหรือมีข้อสังเกตบางประการครูที่ปรึกษาควรหาข้อมูลเพิ่มเติมด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การสอบถามจากนักเรียนโดยตรง การสอบถามจากครูอื่น หรือเพื่อน ๆ ของนักเรียน การสังเกตพฤติกรรมอื่นในห้องเรียน การสัมภาษณ์และการเยี่ยมบ้านนักเรียน เป็นต้น รวมทั้งการใช้เครื่องมือแบบทดสอบต่าง ๆ

วนิดา ชนินทยุทธวงศ์ (2544) กล่าวว่า ในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลนั้น ครูที่ปรึกษาต้องใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลนักเรียนที่ครอบคลุมทั้งด้านความสามารถ ด้านสุขภาพและด้านครอบครัว เครื่องมือสำคัญ ได้แก่ 1) ระเบียนสะสม 2) แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก 3) วิธีการและเครื่องมืออื่น เช่น การสัมภาษณ์ การศึกษา ศึกษาจากแฟ้มสะสมผลงาน การเยี่ยมบ้าน การศึกษาข้อมูลจากแบบบันทึกการตรวจสุขภาพด้วยตนเอง

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลหมายถึงการรู้จักสังเกตหรือศึกษาพฤติกรรมนักเรียนเป็นรายบุคคลทางด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ ด้านพฤติกรรม ด้านครอบครัว และด้านสังคม โดยใช้เครื่องมือ คือ ระเบียนสะสม แบบประเมินพฤติกรรมเพื่อคัดกรองนักเรียนต่อไป และสถานศึกษาจะต้องมีเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลของนักเรียน เช่น แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) ระเบียนสะสม แบบทดสอบบุคลิกภาพ การสังเกตพฤติกรรมนักเรียน แฟ้มสะสมผลงานนักเรียน เพิ่มเติมทุก ๆ ภาคเรียน

จากการศึกษาทฤษฎีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อสังเคราะห์ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลผู้วิจัยได้ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. สถานศึกษามีเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลของนักเรียน เช่น แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) แบบทดสอบบุคลิกภาพ

2. สถานศึกษามีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลของนักเรียน โดยการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนและการศึกษาจากแฟ้มสะสมผลงานนักเรียน

3. สถานศึกษามีการสำรวจข้อมูลของนักเรียนเพิ่มเติมทุก ๆ ภาคเรียน

4. สถานศึกษามีการสำรวจสถิติการมาเรียนการเข้าชั้นเรียนของนักเรียน

5. สถานศึกษามีการประสานงานกับผู้ปกครองเพื่อขอข้อมูลของนักเรียน

องค์ประกอบที่ 2 การคัดกรองนักเรียน

ความหมายของการคัดกรองนักเรียน

กรมสุขภาพจิต (2544) กล่าวว่า การคัดกรองนักเรียน หมายถึง เป็นการพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน เพื่อจัดนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มปกติคือนักเรียนที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียนแล้วอยู่ในเกณฑ์กลุ่มปกติ

2. กลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา คือ นักเรียนได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียนแล้วอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มเสี่ยง/กลุ่มมีปัญหา ซึ่งโรงเรียนต้องให้การช่วยเหลือป้องกันหรือแก้ไขปัญหาตามแต่กรณี

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552) กล่าวว่า การคัดกรองนักเรียน หมายถึง การพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนเพื่อจัดกลุ่มนักเรียน ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการหาวิธีการที่เหมาะสมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็น ด้วยความรวดเร็วและถูกต้องแม่นยำ ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอาจจัดกลุ่มนักเรียนตามผลการคัดกรองเป็น 2, 3 หรือ 4 กลุ่ม อาจนิยมกลุ่มดังนี้

1. กลุ่มปกติ คือ นักเรียนที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียนอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มปกติ ซึ่งควรได้รับการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันและการส่งเสริมพัฒนา

2. กลุ่มเสี่ยง คือ นักเรียนที่อยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มเสี่ยงตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนต้องให้การป้องกันและแก้ไขตามกรณี

3. กลุ่มมีปัญหา คือ นักเรียนที่จัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มมีปัญหาตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนต้องช่วยเหลือและแก้ปัญหาโดยเร่งด่วน

4. กลุ่มพิเศษ คือ นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษมีความเป็นอัจฉริยะแสดงออกซึ่งความสามารถอันโดดเด่นด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้านอย่างเป็นประจักษ์ เมื่อเทียบกับผู้มีอายุในระดับเดียวกัน ภายใต้สภาพแวดล้อมเดียวกัน ซึ่งโรงเรียนต้องให้การส่งเสริมให้นักเรียนได้รับการพัฒนาศักยภาพความสามารถพิเศษนั้นจนถึงขั้นสูงสุด การจัดกลุ่มนักเรียนนี้มีประโยชน์ต่อครูที่ปรึกษาในการหาวิธีการเพื่อดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้อง โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาให้ตรงกับปัญหาของนักเรียนยิ่งขึ้น และมีความรวดเร็วในการแก้ปัญหา เพราะมีข้อมูลของนักเรียนในด้านต่าง ๆ ซึ่งหากครูที่ปรึกษาไม่ได้คัดกรองนักเรียนเพื่อการจัดกลุ่มแล้วความชัดเจนในเป้าหมายเพื่อแก้ปัญหาของนักเรียนจะมีน้อยลงมีผลต่อการช่วยเหลือ ซึ่งบางกรณีจำเป็นต้องแก้ไขโดยด่วน

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การคัดกรองนักเรียน หมายถึง การพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน เพื่อจัดนักเรียนเป็นกลุ่มคือกลุ่มปกติคือนักเรียนได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ

ตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียนแล้วอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มปกติกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา คือ นักเรียนได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียนแล้วอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มเสี่ยง/กลุ่มมีปัญหา ซึ่งโรงเรียนต้องให้การช่วยเหลือป้องกันหรือแก้ไขปัญหาตามแต่กรณี

ขั้นตอนการคัดกรองนักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547) ได้กล่าวว่า แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการคัดกรองนักเรียน ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการคัดกรองนักเรียนนั้นให้อยู่ในดุลพินิจของครูที่ปรึกษา และยึดหลักเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนของโรงเรียนเป็นหลักด้วย ดังนั้น โรงเรียนจึงควรให้มีการประชุมครู-อาจารย์เพื่อการพิจารณาเกณฑ์การจัดกลุ่มนักเรียนร่วมกัน เพื่อให้มีมาตรฐานหรือแนวทางการคัดกรองนักเรียนที่เหมือนกัน เป็นที่ยอมรับของครู-อาจารย์ในโรงเรียน รวมทั้งให้มีการกำหนดเกณฑ์ว่าความรุนแรงหรือความถี่ของพฤติกรรมเท่าใดจึงจัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหาตามเกณฑ์การคัดกรองและแหล่งข้อมูลเพื่อคัดกรองนักเรียนแต่ละด้าน

กรมสุขภาพจิต (2544) ได้กล่าวไว้ว่า แนวทางการคัดกรองนักเรียน คือ การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการคัดกรองนักเรียนนั้นให้อยู่ในดุลยพินิจของครูที่ปรึกษาและยึดเกณฑ์การคัดกรองของนักเรียนของโรงเรียนเป็นหลักด้วย ดังนั้นโรงเรียนจึงควรมีการประชุมครูเพื่อการพิจารณาเกณฑ์การจัดกลุ่มนักเรียนร่วมกัน เพื่อให้มีมาตรฐานหรือแนวทางการคัดกรองนักเรียนที่เหมือนกัน เป็นที่ยอมรับของคณะครูในโรงเรียน รวมทั้งให้มีกำหนดเกณฑ์ว่าความรุนแรงหรือความถี่ของพฤติกรรมเท่าใดอยู่ในกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547) กล่าวว่า การคัดกรองนักเรียนเป็นการพิจารณาข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการรู้จักนักเรียน แล้วนำผลที่ได้มาจำแนกตามเกณฑ์การคัดกรองของสถานศึกษาได้จัดทำขึ้น สถานศึกษาควรมีการประชุมคณะครูกำหนดเกณฑ์การคัดกรองเพื่อจัดกลุ่มนักเรียนร่วมกันให้เป็นที่ยอมรับของคณะครูในสถานศึกษา และสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง รวมทั้งให้มีการกำหนดเกณฑ์ว่าความรุนแรงหรือความถี่เท่าไรจึงจัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหา การคัดกรองจะแบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มปกติ คือ นักเรียนที่ไม่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาและส่งผลกระทบต่อชีวิตประจำวันของตนเองหรือสังคมส่วนรวมในด้านลบ

2. กลุ่มเสี่ยง คือ นักเรียนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากปกติ เช่น เก็บตัว แสดงออกเกินขอบเขต การปรับตัวทางเพศไม่เหมาะสม ทดลองสิ่งเสพติด ผลการเรียนเปลี่ยนแปลงไปในทางลบ

3. กลุ่มมีปัญหา คือ นักเรียนที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาชัดเจน มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตประจาวันของตนเองหรือสังคมในด้านลบ

กระทรวงศึกษาธิการ (2546) กล่าวว่า การคัดกรองนักเรียนเป็นการพิจารณาข้อมูลที่เกี่ยวกับตัวนักเรียนเพื่อการจัดกลุ่มนักเรียนแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คัดกรองกลุ่มปกติกลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา

1. กลุ่มปกติ คือ นักเรียนที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียนแล้วอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มปกติ

2. กลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหา คือ นักเรียนที่จัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหาตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนต้องให้ความช่วยเหลือป้องกันหรือแก้ไขปัญหาตามแต่กรณี การจัดกลุ่มนักเรียนนี้มีประโยชน์ต่อครูที่ปรึกษาในการหาวิธีการเพื่อดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้อง โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาให้ตรงกับปัญหาของนักเรียนยิ่งขึ้น และมีความรวดเร็วในการแก้ปัญหา ซึ่งหากครูที่ปรึกษาไม่ได้คัดกรองนักเรียนเพื่อการจัดกลุ่มแล้ว ความชัดเจนในเป้าหมายเพื่อการแก้ปัญหาของนักเรียนจะมีน้อยลง มีผลต่อความรวดเร็วในการช่วยเหลือซึ่งบางกรณีจำเป็นต้องแก้ไขโดยเร่งด่วน

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การคัดกรองนักเรียนต้องพิจารณาข้อมูลนักเรียนในด้านต่าง ๆ เพื่อจัดกลุ่มนักเรียน ซึ่งครูต้องเก็บเป็นความลับในกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหาครูที่ปรึกษาควรมีการติดตามและประสานงานกับผู้ปกครอง เพื่อการช่วยเหลือนักเรียนส่งเสริมและพัฒนานักเรียนตามศักยภาพของแต่ละบุคคล และสถานศึกษามีการวิเคราะห์ข้อมูลของนักเรียนเพื่อการคัดกรอง โดยการวิเคราะห์จากข้อมูลประวัติของนักเรียน จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองหรือผู้ใกล้ชิดนักเรียน โดยแบ่งเป็น กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา โดยบันทึกในแบบคัดกรองนักเรียนรายบุคคล รวมทั้งมีการรายงานสรุปผลการคัดกรองนักเรียน

จากผลการศึกษาเพื่อสังเคราะห์ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบด้านการคัดกรองนักเรียนผู้วิจัยได้ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. สถานศึกษามีการวิเคราะห์ข้อมูลของนักเรียนเพื่อการคัดกรองโดยการวิเคราะห์จากข้อมูลประวัติของนักเรียน จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองหรือผู้ใกล้ชิดนักเรียน

2. สถานศึกษามีเกณฑ์การแบ่งกลุ่มโดยแบ่งเป็นกลุ่มปกติกลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา

3. สถานศึกษามีการบันทึกผลการคัดกรองนักเรียนโดยบันทึกในแบบคัดกรองนักเรียนรายบุคคล

4. สถานศึกษามีการรายงานสรุปผลการคัดกรองนักเรียนโดยรายงานสรุปผลการคัดกรองนักเรียนให้กิจการนักเรียนหรือให้ผู้อานวยการโรงเรียน

องค์ประกอบที่ 3 การส่งเสริมนักเรียน

ความหมายการส่งเสริมนักเรียน

กรมสุขภาพจิต (2544) ได้กล่าวว่า การส่งเสริมนักเรียนหมายถึงการส่งเสริมนักเรียนเป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลของครูที่ปรึกษาไม่ว่าจะเป็นนักเรียนกลุ่มปกติกลุ่มเสี่ยง/ มีปัญหาให้มีคุณภาพมากขึ้นมีความภูมิใจในตนเองในด้านต่างๆซึ่งจะช่วยป้องกันนักเรียนมิให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติกลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหาและเป็นการช่วยนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหากลับมาเป็นนักเรียนกลุ่มปกติและมีคุณภาพตามที่โรงเรียนหรือชุมชนคาดหวังต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547) ได้กล่าวว่า การส่งเสริมนักเรียนหมายถึงเป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลของครูที่ปรึกษาไม่ว่าจะเป็นนักเรียนกลุ่มปกติหรือกลุ่มเสี่ยง/ มีปัญหาให้มีคุณภาพมากขึ้นมีความภาคภูมิใจในตนเองในด้านต่างๆ ซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติกลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา และเป็นการช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/ มีปัญหากลับมาเป็นนักเรียนกลุ่มปกติและมีคุณภาพตามที่โรงเรียนหรือชุมชนคาดหวัง

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การส่งเสริมนักเรียน หมายถึง การส่งเสริมนักเรียนเป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลของครูที่ปรึกษาไม่ว่าจะเป็นนักเรียนกลุ่มปกติหรือกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหาให้มีคุณภาพมากขึ้นมีความภาคภูมิใจในตนเองในด้านต่าง ๆ

ขั้นตอนการส่งเสริมนักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547) ได้กล่าวว่า วิธีการและเครื่องมือเพื่อการส่งเสริมนักเรียนไว้ว่า การส่งเสริมนักเรียนมีหลายวิธีที่โรงเรียนสามารถพิจารณาดำเนินการได้ แต่มีกิจกรรมหลักสำคัญที่โรงเรียนต้องดำเนินการคือการจัดกิจกรรมโฮมรูม (Homeroom) และการจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom Meeting) มีรายละเอียดดังนี้

1. การจัดกิจกรรมโฮมรูม เป็นกิจกรรมที่ดำเนินการเพื่อส่งเสริมนักเรียนเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มบุคคลก็ได้ ซึ่งสถานที่ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมโฮมรูมอาจเป็นที่ห้องเรียนหรือนอกห้องเรียน ให้มีบรรยากาศเหมือนที่บ้าน ที่มีครูที่ปรึกษาและนักเรียนเป็นดั่งสมาชิกในครอบครัวเดียวกัน และมีการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียนในด้านต่าง ๆ เช่น การรู้จักตนเองของนักเรียน การรู้จักผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม มีทักษะการตัดสินใจ ทักษะการปรับตัวและการวางแผนชีวิต เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้ครูและนักเรียนควรมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมด้วย ประโยชน์ของการจัดกิจกรรมโฮมรูมจะช่วยให้ครูที่ปรึกษารู้จักนักเรียนมากขึ้น สามารถส่งเสริมความสามารถและป้องกันปัญหาของนักเรียนได้อีกด้วย แนวทางการดำเนินการจัดกิจกรรมโฮมรูมมี ดังนี้

1.1 กำหนดกิจกรรมโฮมรูมโดยยึดตามความต้องการของนักเรียนให้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมโฮมรูม ดังนี้

1.1.1 สำรวจความต้องการของนักเรียนในการจัดกิจกรรมโฮมรูม

1.1.2 พิจารณาเลือกหัวข้อและวิธีการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนหรือให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในขณะนั้นเป็นเรื่องที่ทันสมัย

1.1.3 การจัดกิจกรรมโฮมรูมแต่ละครั้งควรมีการดำเนินการเป็นหลักฐานทั้งก่อนและหลังดำเนินการ ซึ่งอาจเขียนในรูปแบบของบันทึกการจัดกิจกรรมหรืออื่น ๆ รวมทั้งให้มีการบันทึกสรุปผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียนหลังจากการจัดกิจกรรมทุกครั้ง ซึ่งการบันทึกอาจบันทึกในแผนการจัดกิจกรรม

1.1.4 แบบประเมินผลการจัดกิจกรรมและจัดทำรายงาน

1.2 โรงเรียนกำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมโฮมรูมหรือมีคู่มือในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง โดยมีจุดมุ่งหมายเนื้อหาสาระที่สอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียนในการพัฒนานักเรียน ครูที่ปรึกษาดำเนินการตามนั้น แต่ไม่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดหัวข้อและวิธีการดำเนินกิจกรรมให้เหมาะสมและทันสมัยได้ด้วย

1.3 วิธีการผสมผสานโดยยึดตามความต้องการของนักเรียนและนโยบายของโรงเรียนในการพัฒนานักเรียนในการจัดกิจกรรมโฮมรูม

1.4 วิธีการอื่น ๆ ตามความเหมาะสม

2. การประชุมผู้ปกครองในชั้นเรียนเป็นการพบปะกันระหว่างครูที่ปรึกษากับผู้ปกครองนักเรียนที่ครูที่ปรึกษาดูแลอยู่ เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันและกันร่วมมือกันดูแลช่วยเหลือนักเรียนระหว่าง บ้าน โรงเรียน และผู้ปกครองด้วยกัน ในการประชุมผู้ปกครองดังกล่าวจะทำให้นักเรียนได้รับความเอาใจใส่ดูแลจากผู้ปกครองมากขึ้น ทั้งการส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณภาพความสามารถมากยิ่งขึ้น หรือร่วมมือกับทางโรงเรียนในการป้องกันหรือแก้ไขปัญหาของนักเรียน ครูที่ปรึกษาควรจัดประชุมอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง ซึ่งการประชุมนี้มิใช่รายงานสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบเพียงอย่างเดียว แต่เป็นการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะทำให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มากขึ้น ดังนั้นสิ่งสำคัญที่ควรตระหนักในการจัดประชุมก็คือ

2.1 การเตรียมการโดยครูที่ปรึกษา ควรเตรียมความพร้อมก่อนการประชุมในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะข้อมูลของนักเรียนแต่ละคนและกิจกรรมที่จะดำเนินการโดยกำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมที่ชัดเจน

2.2 การสื่อสาร ครูที่ปรึกษาควรระมัดระวังคำพูดที่ก่อให้เกิดความรู้สึกทางลบหรือต่อต้านจากผู้ปกครอง เช่น การตำหนินักเรียนหรือผู้ปกครอง การแจ้งข้อบกพร่องของนักเรียนในที่ประชุม ใช้คำพูดที่แสดงถึงความเข้าใจในตัวนักเรียน แสดงถึงความห่วงใยใส่ใจของครูที่มี

ต่อนักเรียนทุกคน และอาศัยกิจกรรมที่จะทำให้ผู้ปกครองตระหนักในความรับผิดชอบและต้องการปรับปรุงหรือแก้ไขในส่วนที่บกพร่องของนักเรียน

2.3 การจัดกิจกรรม ในการประชุมที่จะให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประชุมนั้นจำเป็นต้องใช้กิจกรรมต่าง ๆ โดยเริ่มด้วยการสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้ปกครองด้วยกันก่อนจึงจะมีกิจกรรมอื่น ๆ ให้ผู้ปกครองได้แสดงความคิดเห็นซึ่งเป็นสาระที่เป็นประโยชน์ต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.4 การสรุปผลและบันทึกหลักฐานการประชุม ผู้ปกครองในการประชุมแต่ละครั้งครูที่ปรึกษาควรมีการสรุปผลและจัดทำเอกสารเป็นหลักฐานเพื่อประโยชน์ ดังนี้

2.4.1 เป็นหลักฐานในการจัดประชุมแต่ละครั้ง

2.4.2 เป็นข้อมูลสำหรับดูแลช่วยเหลือนักเรียนต่อไป

2.4.3 เป็นข้อมูลสำหรับการจัดประชุมให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครองในครั้งต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547) ได้ให้ข้อตระหนักในการดำเนินกิจกรรมทั้งสองนี้ว่า

1. การจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน ครูประจำชั้นควรระมัดระวังคำพูดที่ก่อให้เกิดความรู้สึกทางลบหรือการต่อต้านจากผู้ปกครอง เช่น การตำหนินักเรียนหรือผู้ปกครอง การแจ้งข้อบกพร่องของนักเรียนในที่ประชุม

2. ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาควรใช้คำพูดที่แสดงถึงความเข้าใจในตัวนักเรียนแสดงถึงความห่วงใยความเอาใจใส่ของครูที่มีต่อนักเรียนทุกคน

3. ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาควรนำกิจกรรมที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้ปกครองตระหนักในความรับผิดชอบและต้องการปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่บกพร่องของนักเรียนร่วมกับสถานศึกษา

4. การจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของนักเรียน ควรเป็นกิจกรรมที่หลากหลายตามความสนใจของนักเรียนเช่นดนตรีกีฬาศิลปะเป็นต้น

กระทรวงศึกษาธิการ (2552) กล่าวว่า วิธีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนานักเรียนว่ามีหลายวิธีที่โรงเรียนสามารถพิจารณาดำเนินการได้ แต่มีกิจกรรมตามหลักสำคัญที่โรงเรียนต้องดำเนินการคือ

1. การจัดกิจกรรมโฮมรูม
2. การเยี่ยมบ้าน
3. การจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน
4. การจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิตและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าการส่งเสริมนักเรียนเป็นการสนับสนุนให้นักเรียนเป็นบุคคลที่มีคุณภาพเกิดความภาคภูมิใจในตนเองช่วยป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงกลุ่มมีปัญหากลับมาเป็นกลุ่มปกติครูที่ปรึกษาจึงควรมีการวางแผนการจัดกิจกรรม การดำเนินกิจกรรมและทำการประเมินผลการจัดกิจกรรมด้วยและสถานศึกษาต้องให้การการสนับสนุนส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนได้เรียนรู้และพัฒนาให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยใช้รูปแบบที่หลากหลายตามสภาพและความเหมาะสม ได้แก่ การจัดกิจกรรมโฮมรูม การประชุมผู้ปกครองนักเรียน การเยี่ยมบ้านนักเรียน การจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิต

จากผลการศึกษาเพื่อสังเคราะห์ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบด้านการส่งเสริมนักเรียนผู้วิจัยได้ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมโฮมรูม (Homeroom) เพื่อให้ครูที่ปรึกษาพบกับนักเรียน

2. สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom Meeting)

3. สถานศึกษามีการวางแผนในการเยี่ยมบ้านนักเรียนทุกคน

4. สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิต เช่น กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมแสดงความสามารถของนักเรียน

5. สถานศึกษามีการประสานงานกับผู้ปกครองเพื่อการส่งเสริมพัฒนานักเรียน

องค์ประกอบที่ 4 การป้องกันและแก้ปัญหา

ความหมายของการป้องกันและแก้ปัญหา

กรมสุขภาพจิต (2544) กล่าวว่า การป้องกันและแก้ปัญหา หมายถึง การดูแลช่วยเหลือนักเรียนครูที่ปรึกษาควรให้ความเอาใจใส่กับนักเรียนทุกคนเท่าเทียมกัน แต่สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหานั้นจำเป็นอย่างมากที่ต้องมีความดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลือทั้งการป้องกันและการแก้ไขปัญหา โดยไม่ปล่อยปละละเลยนักเรียนจนกลายเป็นปัญหาสังคม การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนของนักเรียนจึงเป็นภาระงานที่ยิ่งใหญ่และมีคุณค่าอย่างมากในการพัฒนาให้นักเรียนเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของชุมชนสังคมและประเทศชาติต่อไป

กระทรวงศึกษาธิการ (2552) กล่าวว่า การป้องกันและแก้ปัญหา หมายถึง การดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อแก้ไขปัญหาให้แก่นักเรียนให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจ มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะในการดำรงชีวิตและรอดพ้นจากสภาวะวิกฤตต่าง ๆ ได้อย่างปลอดภัย และความสำคัญว่าการพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรม และมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547) กล่าวว่า การป้องกันและแก้ปัญหา หมายถึง การดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษาควรให้ความเอาใจใส่กับนักเรียนทุกคนเท่าเทียมกัน แต่สำหรับนักเรียนเสี่ยง/มีปัญหานั้นจำเป็นอย่างมากที่ต้องดูแลให้ความเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลือ ทั้งการป้องกันและการแก้ไขปัญหา โดยไม่ปล่อยปละละเลยนักเรียนจนกลายเป็นปัญหาของสังคม การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนจึงเป็นภาระหน้าที่มากยิ่งขึ้นและมีคุณค่าอย่างมากในการพัฒนาให้นักเรียนเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคมต่อไป

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การป้องกันและแก้ปัญหา หมายถึง การดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อแก้ไขปัญหาให้นักเรียนให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจ มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะในการดำรงชีวิต และรอดพ้นจากสภาวะวิกฤตต่าง ๆ ได้อย่างปลอดภัย ให้นักเรียนเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคมต่อไป

ขั้นตอนการป้องกันและแก้ไขปัญหา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547) ได้กล่าวว่า มาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้กับนักเรียนมีหลายวิธี ได้แก่ การให้คำปรึกษาเบื้องต้น การจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา และการติดตามดูแลช่วยเหลือ ครูควรจัดกิจกรรมป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนในกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา โดยใช้เครื่องมือคือแบบบันทึกการให้คำปรึกษา แบบบันทึกผลการประสานและช่วยเหลือนักเรียน แบบบันทึกการติดตามดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นต้น

กระทรวงศึกษาธิการ (2546) ได้กล่าวว่า มาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้กับนักเรียนที่ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาจำเป็นต้องดำเนินการมี 2 ประการ คือ

1. การให้การปรึกษาเบื้องต้น เป็นการให้การช่วยเหลือเพื่อผ่อนคลายปัญหาให้ลดน้อยลงทั้ง ด้านความรู้สึก ความคิด และการปฏิบัติตนของนักเรียน โดยมุ่งหวังให้นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีงามหรือพึงประสงค์ ทั้งนี้ครูที่ปรึกษาจะต้องสร้างสัมพันธภาพกับนักเรียน เพื่อให้นักเรียนเกิดความไว้วางใจ กล้าที่จะให้ข้อมูลที่ถูกต้อง เพื่อครูที่ปรึกษาจะได้ให้คำแนะนำในการแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

2. การจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา คือ

2.1 การใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตร

2.2 การใช้กิจกรรมซ่อมเสริม

2.3 การใช้กิจกรรมในห้องเรียน

2.4 การใช้กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน

2.5 การใช้กิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครอง

กรมสุขภาพจิต (2546) ได้กล่าวว่า รายละเอียดการจัดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนมี ดังนี้ กิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นการจัดกิจกรรมนอกเวลาเรียนไม่ใช่ในคาบเรียน โดยส่วนใหญ่จึงเป็นเวลาเช้าก่อนเข้าแถวหรือเวลาเย็นหลังโรงเรียนเลิกแล้ว การจัดกิจกรรมอาจจัดทำเป็นชมรม เป็นโครงการ หรือเป็นงานของโรงเรียน โดยมีครูที่ปรึกษากับนักเรียนร่วมกันพิจารณาเลือกกิจกรรมให้เหมาะสมกับตัวนักเรียน และความต้องการของนักเรียน โรงเรียนควรมีกิจกรรมให้นักเรียนได้เลือกอย่างหลากหลาย ซึ่งนักเรียนอาจเข้าร่วมกิจกรรมในฐานะสมาชิกหรือเป็นผู้ร่วมจัดกิจกรรมหรือเป็นผู้รับผิดชอบจัดกิจกรรมเอง โดยมีครูเป็นที่ปรึกษาการที่โรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้อย่างเพียงพอกับจำนวนนักเรียนที่จะใช้ศึกษาค้นคว้าเรียนรู้ด้วยตนเอง ก็จะเอื้ออำนวยให้การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นไปอย่างกว้างขวางมากขึ้น และหากโรงเรียนมีเทคโนโลยีทันสมัยก็จะจูงใจให้นักเรียนมาร่วมกิจกรรมมากขึ้นด้วย

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การช่วยเหลือป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนต้องพิจารณาสาเหตุของปัญหาให้ครบถ้วนและหาวิธีการช่วยเหลือให้เหมาะสมกับสาเหตุนั้น ๆ ครูที่ปรึกษาควรจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เนื่องจากความแตกต่างของบุคคลดังนั้นการช่วยเหลือนักเรียน โดยเฉพาะการให้คำแนะนำปรึกษาจึงจำเป็นขั้นต้นและสถานศึกษาต้องมีการศึกษาแนวทางการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา พิจารณาเลือกกิจกรรมเพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน เช่น การให้คำปรึกษาเบื้องต้น กิจกรรมเสริมหลักสูตร

จากผลการศึกษา เพื่อสังเคราะห์ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบด้านการการป้องกันและแก้ปัญหาผู้วิจัยได้ตัวบ่งชี้ดังนี้

1. สถานศึกษา มีการศึกษาแนวทางการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา
2. สถานศึกษา มีการพิจารณาเลือกกิจกรรมเพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา
3. สถานศึกษา มีกิจกรรมเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน เช่น การให้คำปรึกษาเบื้องต้นกิจกรรมเสริมหลักสูตร
4. สถานศึกษา มีการบันทึกข้อมูลสภาพปัญหาและวิธีการช่วยเหลือนักเรียน
5. สถานศึกษา มีการประสานงานกับบุคคลเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน

องค์ประกอบที่ 5 การส่งต่อ

ความหมายของการส่งต่อ

กรมสุขภาพจิต (2544) กล่าวว่า การส่งต่อหมายถึงการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนของนักเรียนตามกระบวนการในข้อ 4 คือ การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนนั้น อาจมีบางกรณีที่มีปัญหามีความยากต่อการช่วยเหลือ หรือช่วยเหลือแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น ก็ควรดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547) กล่าวว่า การส่งต่อ หมายถึง การป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนโดยครูที่ปรึกษา เพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างถูกทางและรวดเร็วขึ้น

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การส่งต่อ หมายถึง การป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนโดยครูที่ปรึกษา เพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างถูกทางและรวดเร็วขึ้น การช่วยเหลือนักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นก็ควรดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

ขั้นตอนการส่งต่อ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547) กล่าวว่า การส่งต่อ หมายถึง การป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนโดยครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษา ตามกระบวนการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน ในกรณีที่มีปัญหายากต่อการช่วยเหลือหรือช่วยเหลือแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นก็ควรส่งต่อผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน กรณีที่มีเด็กมีความสามารถพิเศษหรือเด็กอัจฉริยะ เด็กที่มีความต้องการพิเศษ เด็กด้อยโอกาสก็ควรส่งต่อผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้นักเรียนได้รับการส่งเสริมพัฒนาและช่วยเหลืออย่างถูกทางและรวดเร็วขึ้นการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหามี 2 ลักษณะ คือ

1. การส่งต่อภายใน ครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาส่งต่อไปยังครูแนะแนวหรือผู้ที่เกี่ยวข้องที่สามารถให้ความช่วยเหลือนักเรียนได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพปัญหาและความต้องการของนักเรียน

2. การส่งต่อภายนอก เป็นการส่งนักเรียนไปให้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องได้ช่วยเหลือพัฒนานักเรียน กรณีที่เกินความสามารถของสถานศึกษาโดยครูแนะแนวหรือผู้เกี่ยวข้องเป็นผู้ดำเนินการส่งต่อและมีการติดต่อรับทราบผลการช่วยเหลือเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง การดำเนินการส่งต่ออย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

กระทรวงศึกษาธิการ (2546) กล่าวว่า แนวทางในการส่งต่อคือการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนโดยครูที่ปรึกษา ตามกระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนนั้น อาจมีบางกรณีที่ปัญหามีความยากต่อการช่วยเหลือ หรือช่วยเหลือแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น

ก็ควรดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไป เพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกทางและรวดเร็วขึ้น หากปล่อยให้เป็นบทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษาหรือครูคนใดคนหนึ่งเท่านั้น ความยุ่งยากของปัญหาอาจมีมากขึ้นหรือลุกลามกลายเป็นปัญหาใหญ่โตจนยากต่อการแก้ไข

การส่งต่อแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ

1. การส่งต่อภายใน ครูที่ปรึกษาส่งต่อไปยังครูที่สามารถให้การช่วยเหลือนักเรียนได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะปัญหา เช่น ส่งต่อครูแนะแนว ครูพยาบาล ครูประจำวิชา หรือฝ่ายปกครอง เป็นต้น

2. การส่งต่อภายนอก ครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครองเป็นผู้ดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอก

กระทรวงศึกษาธิการ (2546) กล่าวว่า การส่งต่อนักเรียนไปพบครูอื่นเพื่อให้การช่วยเหลือต่อไปนั้นมีแนวทางในการส่งต่อสาหรับครูที่ปรึกษา ดังนี้

1. นักเรียนมีพฤติกรรมคงเดิมไม่ดีขึ้นหรือแย่ลง แม้ว่าครูที่ปรึกษาจะดำเนินการช่วยเหลือด้วยวิธีการใด ๆ

2. นักเรียนไม่ให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือของครูที่ปรึกษา เช่น นัดให้มาพบแล้วไม่มาตามนัดอยู่เสมอ ให้ทำกิจกรรมก็ไม่ให้ความร่วมมือใด ๆ

3. ปัญหาของนักเรียนเป็นเรื่องเฉพาะด้าน เช่น เกี่ยวกับความรู้สึก ความซับซ้อนของสภาพจิตใจ จำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด และได้รับการบำบัดทางจิตวิทยา ควรพิจารณาส่งต่อให้ผู้มีความรู้ความชำนาญเฉพาะทางดำเนินการให้ความช่วยเหลือต่อไป

กรมสุขภาพจิต (2544) กล่าวว่า ในการส่งต่อนักเรียนนั้นมีแนวทางในการส่งต่อดังนี้

1. ครูที่ปรึกษาประสานงานกับครูที่จะช่วยเหลือนักเรียนต่อ เพื่อให้ทราบล่วงหน้า

2. สรุปข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือและวิธีการช่วยเหลือที่ผ่านมา รวมทั้งผลที่เกิดขึ้นจากการช่วยเหลือให้ผู้ที่รับช่วงการช่วยเหลือนักเรียนทราบโดยมีแบบบันทึกการส่งต่อหรือแบบประสานงานขอความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้อง

3. ครูที่ปรึกษาต้องชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจถึงความจำเป็นในการส่งต่อโดยใช้คำพูดที่สร้างสรรค์ ระมัดระวังไม่ให้นักเรียนเกิดความรู้สึกผิดกังวลหรือโกรธ แต่ให้นักเรียนเกิดความรู้สึกที่ดีจากการส่งต่อและยินดีไปพบกับครูที่จะช่วยเหลือ

4. ครูที่ปรึกษานัดแนะวันเวลาสถานที่นัดพบกับครูที่ช่วยเหลือนักเรียนและส่งต่อให้เรียบร้อย

5. ติดตามผลการช่วยเหลือนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ

สรุปได้ว่า การส่งต่อเป็นกระบวนการช่วยเหลือนักเรียนที่พฤติกรรมคงเดิมและไม่ดีขึ้น โดยครูที่ปรึกษาต้องประสานงานกับครูที่จะช่วยเหลือสรุปข้อมูลนักเรียนชี้แจงเหตุผลในการส่งต่อ เพื่อให้นักเรียนมีความรู้สึกที่ดีและติดตามผลการช่วยเหลือซึ่งการส่งต่อมี 2 แบบ คือ ส่งต่อภายในและส่งต่อภายนอกไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไป

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การส่งต่อนักเรียน หมายถึง การป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนโดยครูที่ปรึกษา ตามกระบวนการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการส่งต่อภายในโรงเรียน เช่น ฝ่ายแนะแนว ครูพยาบาล หรือฝ่ายปกครองและมีการส่งต่อภายนอกในบางกรณี และสถานศึกษาต้องมีการพิจารณาข้อมูลของนักเรียนที่มีปัญหา นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษแล้วรายงานข้อมูลนักเรียนเพื่อติดตาม

จากผลการศึกษาเพื่อสังเคราะห์ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบด้านการส่งต่อผู้วิจัยได้ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. สถานศึกษามีการพิจารณาข้อมูลของนักเรียนที่มีปัญหาเพื่อการส่งต่อ
2. สถานศึกษามีการส่งต่อนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ
3. สถานศึกษามีผู้เชี่ยวชาญภายในโรงเรียนที่เป็นผู้รับการช่วยเหลือนักเรียน เช่นครูแนะแนวครูพยาบาลเป็นต้น
4. สถานศึกษามีการรายงานข้อมูลนักเรียนให้ผู้เชี่ยวชาญ เช่น รายงานสรุปประวัติของนักเรียน รายงานความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียน
5. สถานศึกษามีการติดตามผลการช่วยเหลือนักเรียนของผู้เชี่ยวชาญภายนอกโรงเรียน

จากที่กล่าวมา งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความจำเป็นอย่างมากในการช่วยให้ครูประจำชั้นและผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทราบข้อมูลด้านต่าง ๆ ของนักเรียน และสามารถคัดกรองนักเรียนได้อย่างถูกทิศถูกทาง และในสถานศึกษายังมีงานแนะแนวที่เป็นผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยตรง โดยเป็นหน่วยงานที่ครูประจำชั้นสามารถส่งต่อนักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่มีปัญหาด้านต่าง ๆ ไปยังงานแนะแนว เป็นการส่งต่อภายในก่อนที่จะส่งต่อภายนอก ซึ่งสถานศึกษาล้วนยึดหลักมาตรฐานการแนะแนว สำหรับควบคุมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้เกิดผลสูงสุด

มาตรฐานการแนะแนว เป็นคู่มือที่สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทยร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้จัดทำมาตรฐานการแนะแนวขึ้นเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดบริการแนะแนว และการให้คำปรึกษาในสถาบันการศึกษาทุกระดับ ทุกประเภทและทุกสังกัด ทั้งของรัฐและเอกชนจึงได้ร่วมกับสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายฝ่ายทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคจัดทำมาตรฐานการแนะแนวขึ้น เพื่อเป็นการประกันคุณภาพการแนะแนวของสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีสาระสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์หลัก

เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์และแนวทางการดำเนินงานของแผนยุทธศาสตร์การแนะแนวระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ 2555-2559) และตอบสนองพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

ซึ่งมาตรฐานการแนะแนวนี้ เป็นมาตรฐานที่ให้สถานศึกษาและหน่วยงานใช้เป็นกรอบในการส่งเสริม กำกับ ดูแล ตรวจสอบ และประเมินผลเพื่อการประกันคุณภาพการแนะแนวให้ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบันและตอบนโยบายของรัฐบาลในการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2555-พ.ศ. 2561) ในการพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวมให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์และสมดุลทุกด้าน ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาและให้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานมุ่งให้สถานศึกษาทุกสังกัดทุกลำดับ สามารถดำเนินงานแนะแนวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐานการแนะแนวที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การแนะแนวระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) เป็นแนวทางให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้พัฒนาคุณภาพการแนะแนว และการประเมินงานแนะแนวประกอบด้วย 3 ด้าน มี 6 มาตรฐาน 14 ตัวบ่งชี้

ด้านที่1 คุณภาพผู้เรียน 2 มาตรฐาน 5 ตัวบ่งชี้

ด้านที่ 2 คุณภาพการดำเนินงานแนะแนว 3 มาตรฐาน 5 ตัวบ่งชี้

ด้านที่ 3 คุณภาพการบริหารจัดการแนะแนว 1 มาตรฐาน 4 ตัวบ่งชี้

ซึ่ง ด้านที่ 2 คุณภาพการดำเนินงานแนะแนว 3 มาตรฐาน 5 ตัวบ่งชี้นั้นเป็นมาตรฐานการแนะแนวที่สอดคล้องกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างชัดเจน โดยในมาตรฐานที่ 4 ของมาตรฐานแนะแนวที่ว่า สถานศึกษาจัดบริการแนะแนวและส่งเสริมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งจัดอยู่ใน ตัวบ่งชี้ที่ 4.1 ที่ว่าด้วยการจัดบริการแนะแนวทั้ง 5 บริการครอบคลุมขอบข่ายการแนะแนวอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และตัวบ่งชี้ที่ 4.2 ที่ว่าด้วยการส่งเสริมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และในปัจจุบันนี้สถานศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนได้ดำเนินงานตามมาตรฐานการแนะแนว พ.ศ. 2559 และยึดมาตรฐานการแนะแนวเป็นเกณฑ์ในงานระบบดูแลช่วยเหลือและใช้มาตรฐานการแนะแนวนี้เป็นกรอบในการประเมินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและใช้เป็นแนวทางในการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทาง

1. ความหมายของแนวทางการพัฒนา

เกี่ยวกับความหมายของการพัฒนานั้นได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลายความหมายทั้งความหมายที่คล้ายคลึงกัน และแตกต่างกันซึ่งผู้วิจัยได้นำมาเสนอดังต่อไปนี้

วิรัช นิภาวรรณ (2532) ได้ให้ความหมายว่า การพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่มีการกระทำให้เกิดขึ้นหรือมีการวางแผนกำหนดทิศทางไว้ล่วงหน้า และการเปลี่ยนแปลงนี้จะมีสองส่วนที่เกี่ยวข้องคือการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ รวมทั้งจะต้องมีทิศทางที่ดีขึ้นเท่านั้น

ปกรณ์ ปรียากร (2538) ได้ให้ความหมายว่า การพัฒนา มาจากคำภาษาอังกฤษว่า Development แปลว่า การเปลี่ยนแปลงที่ละเล็กละน้อย โดยผ่านลำดับขั้นตอนต่างๆ ไปสู่ระดับที่สามารถขยายตัวขึ้น เติบโตขึ้น มีการปรับปรุงให้ดีขึ้น และเหมาะสมกว่าเดิมหรืออาจก้าวหน้าไปถึงขั้นที่อุดมสมบูรณ์เป็นที่น่าพอใจ

ราชบัณฑิตยสถาน (2538) ความหมายจากรูปศัพท์ในภาษาไทย หมายถึง การทำความเจริญ การเปลี่ยนแปลงในทางที่เจริญขึ้น การคลี่คลายไปในทางที่ดี ถ้าเป็นกริยาใช้คำว่า พัฒนาหมายความว่า ทำให้เจริญ คือ ทำให้เติบโตได้ งอกงาม ทำให้งอกงามและมากขึ้น

สนธยา พลศรี (2547) ได้ให้ความหมายว่า การพัฒนาหมายถึง การเปลี่ยนแปลงสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้เกิดความเจริญเติบโตงอกงาม และดีขึ้นจนเป็นที่พึงพอใจความหมายดังกล่าวนี้เป็นที่มาของความหมายในภาษาไทย และเป็นแนวทางในการกำหนดความหมายอื่นๆ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การพัฒนา หมายถึง การเพิ่มศักยภาพที่จะมีอิทธิพลต่ออนาคตทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากสภาพหนึ่งไปสู่อีกสภาพหนึ่งที่ดีกว่าเดิมอย่างเป็นระบบหรือการทำให้ดีขึ้นกว่าสภาพเดิมที่เป็นอยู่อย่างเป็นระบบมีการวางแผนกำหนดทิศทางไว้ล่วงหน้า และการเปลี่ยนแปลงนี้จะมีสองส่วนที่เกี่ยวข้องคือการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านปริมาณ และคุณภาพและสิ่งแวดล้อม

2. ความหมายแนวทาง

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องพบว่า มีนักวิชาการทั้งในและต่างประเทศได้ให้ความหมายของแนวทางไว้ ดังต่อไปนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2554) ได้ให้ความหมายไว้ว่า แนวทาง หมายถึง ทางปฏิบัติที่วางไว้เป็นแนว

Good (1973) ได้ให้ความหมายไว้ว่า แบบอย่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างหรือทำซ้ำเป็นตัวอย่างเพื่อการลอกเลียนแบบ เป็นสิ่งที่เป็นตัวแบบของสิ่งหนึ่ง เป็นหลักการหรือแนวคิดหรือเป็นชุดของปัจจัยหรือตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

Stoner and Wankel (1986) ให้ความหมายไว้ว่า การจำลองความจริงของปรากฏการณ์ เพื่อทำให้เข้าใจความสัมพันธ์ที่สลับซับซ้อนของปรากฏการณ์ต่าง ๆ ได้ง่ายยิ่งขึ้น เป็นการสร้างมโนทัศน์ (Conceptualization) เกี่ยวกับชุดของปรากฏการณ์และมีจุดมุ่งหมายเพื่อทำให้เกิดความชัดเจนของนิยามความสัมพันธ์และประพจน์ที่เกี่ยวข้อง

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า แนวทาง หมายถึง วิถีทาง หรือแบบอย่างของการปฏิบัติกระบวนการวิธีการที่ได้ศึกษาหรือพัฒนาขึ้น ใช้เป็นแบบอย่างในการดำเนินงานของหน่วยงานองค์กรและสถานศึกษา เพื่อนำไปปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จในการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ

การพัฒนาแนวทาง หมายถึง การเพิ่มศักยภาพโดยมีการวางแผน กำหนดทิศทางไว้ล่วงหน้า ซึ่งเป็นแบบอย่างของการปฏิบัติ มีกระบวนการที่ได้ศึกษาสิ่งต่าง ๆ ใช้เป็นแนวหรือแบบขององค์กรต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จ

3. ทฤษฎีการพัฒนา

Todaro (1994) สรุปเอาไว้ว่า หลังสงครามโลกครั้งที่สองเป็นต้นมา ทฤษฎีการพัฒนาที่สำคัญมีอยู่ 4 ทฤษฎี แต่ขณะเดียวกันเมื่อไม่นานมานี้ก็มีความพยายามเสนอทฤษฎีที่ 5 เข้ามารวมทั้งหมดแล้วจึงเป็น 5 ทฤษฎี ดังนี้

1. ทฤษฎีการพัฒนาตามขั้นตอน (Linear-stages Theory) ทฤษฎีนี้ยึดประเทศอุตสาหกรรมเป็นแม่แบบ วิเคราะห์ว่า ประเทศเกษตรกรรมส่วนใหญ่ยังไม่พัฒนาเศรษฐกิจ จึงพยายามวางแผนให้พัฒนาไปสู่อุตสาหกรรม โดยกำหนดเป็นขั้นตอน เช่น ทฤษฎีความเจริญเติบโตของรอสทาว (Rostow’s Stages of Growth) หรือตัวแบบการออม และการลงทุนเพื่อสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของฮาร์รอด และโดมาร์ (Harrod-Domar Growth Model) เป็นต้น

2. ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้าง (Structural-change Models) ทฤษฎีนี้ต้องการให้เปลี่ยนโครงสร้างจากภาคเกษตรไปเป็นภาคอุตสาหกรรม ซึ่งสามารถผลิตได้มูลค่ามากกว่า อาจต้องมีการเคลื่อนย้ายแรงงานจากภาคเกษตรไปยังภาคอุตสาหกรรม เพื่อดูดซับแรงงานส่วนเกิน และพัฒนาเทคโนโลยีในการผลิตเช่นทฤษฎีการพัฒนาของลูอิส (Lewis Theory of Development) เป็นต้น

3. ทฤษฎีพึ่งพาระหว่างประเทศ (International-Dependence Revolution) นักทฤษฎีในประเทศกำลังพัฒนาหรือมองจากจุดยืนของประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะละตินอเมริกานั้นไม่เห็นด้วยกับทฤษฎีการพัฒนาไปสู่ความทันสมัยของตะวันตก เพราะมองว่าเป็นการครอบงำ ซึ่งจะทำให้เกิดการพัฒนาที่พึ่งพา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพึ่งพาทางเศรษฐกิจและ

เทคโนโลยีจนมีสภาพเหมือนเป็นอาณานิคมสมัยใหม่ และยิ่งพัฒนาไปจะมีคนรวยเพียงกลุ่มน้อยที่ได้รับผลประโยชน์ ปัญหาความเป็นธรรมและการกระจายรายได้จะยิ่งรุนแรงยิ่งขึ้น รวมไปถึงการสร้างค่านิยมในการพัฒนาในทางที่ผิดที่ต้องพึ่งภายนอกอยู่ตลอด

4. ทฤษฎีเสรีนิยมใหม่ (Neoclassical Counterrevolution) ทฤษฎีนี้เกิดในช่วงทศวรรษ 1980 เมื่อรัฐบาลอนุรักษ์นิยมของตะวันตก ได้แก่ สหรัฐอเมริกาอังกฤษแคนาดาและเยอรมนีตะวันตกพร้อมใจกันรับเอาแนวคิดเสรีนิยมใหม่มาเป็นหลักในการกำหนดนโยบาย แนวคิดนี้จะเน้นเศรษฐศาสตร์มหภาคทางด้านอุปทาน (Supply-side Macroeconomics) หมายความว่าสนใจการปรับปรุงทางการผลิตมากกว่าการบริโภค ขณะเดียวกันก็เน้นการแปรรูปลดขนาดของรัฐลดการวางแผนจากส่วนกลาง ลดการควบคุมและลดกฎระเบียบ แนวคิดนี้มีอิทธิพลต่อองค์การระหว่างประเทศ ที่สำคัญคือธนาคารโลกและกองทุนการเงินระหว่างประเทศหรือ IMF ตลอดจนองค์การระหว่างประเทศอื่น ๆ จึงทำให้สามารถเผยแพร่แนวคิดของการเปิดเสรีไปอย่างรวดเร็ว

5. ทฤษฎีความเจริญเติบโตแนวใหม่ (New Growth Theory) ทฤษฎีนี้เห็นว่าการเปิดเสรีมีปัญหา เพราะความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจพึ่งพิงภายนอก ขณะที่สถานการณ์ภายนอกผันผวนยากจะคาดการณ์ได้ นอกจากนี้การเติบโตที่เกิดนั้นยังมีภาวะไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับการเปลี่ยนแปลงของภายนอก เช่น การเคลื่อนย้ายทุนและการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี ดังนั้นการเพิ่มของผลผลิตมวลรวมจึงเป็นการปรับตัวระยะสั้นและอาจไม่ยั่งยืน ด้วยเหตุนี้ทฤษฎีนี้จึงหันมาสนใจความเจริญเติบโตแนวใหม่ที่เน้นการเติบโตจากภายใน (Endogenous Growth Theory) และเน้นการเติบโตที่ยั่งยืน (Sustainable Growth) ซึ่งมีความสัมพันธ์โดยตรงระหว่างทุนกับแรงงานไม่ใช่เป็นเพียงการเคลื่อนย้ายทุนทฤษฎี ความเจริญเติบโตแนวใหม่จึงเน้นการใช้ทรัพยากรภายในและเน้นการพัฒนาทุนมนุษย์ (Human Capital) โดยเฉพาะลงทุนทางด้านการศึกษาการสร้างโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) และการวิจัยและการพัฒนา (R & D) ซึ่งเป็นทางเลือกอีกทางเลือกหนึ่งของการลงทุนในปัจจุบัน ทฤษฎีความเจริญเติบโตจากภายในนี้เริ่มเข้ามาทดแทนทฤษฎีรุ่นเก่าที่เน้นการเจริญเติบโตจากภายนอก (Exogenous Growth Theory) นอกจากนี้ทฤษฎีความเจริญเติบโตจากภายในยังมองว่าความเจริญเติบโตขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมเริ่มต้น (Initial Conditions) เช่น ระดับการศึกษา ระดับการพัฒนาของตลาดทุน และที่สำคัญคือแบบแผนการกระจายรายได้ก็มีผลต่อความเจริญเติบโตเช่นกัน เนื่องจากการกระจายรายได้มีผลทำให้คนมีทุนต่างกันและมีการลงทุนต่างกัน ระบบเศรษฐกิจที่มีการกระจายรายได้ดีนั้นคนลงทุนก็มากและสามารถลงทุนพร้อม ๆ กันได้ จึงชักนำให้เศรษฐกิจเติบโตเข้าสู่จุดดุลยภาพที่สูงกว่าได้

บริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

สภาพทั่วไป

1. ที่ตั้ง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ตั้งอยู่เลขที่ 354 หมู่ที่ 2 ตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม บนที่ราบสูงโคราชเป็นพื้นที่กึ่งกลางภาคอีสาน เรียกว่า สะดืออีสาน อยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของจังหวัดมหาสารคาม ห่างจากตัวจังหวัดมหาสารคามประมาณ 28 กิโลเมตร อำเภอโกสุมพิสัยมีพื้นที่ จำนวน 827.876 ตารางกิโลเมตร

2. อาณาเขต

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 มีพื้นที่ครอบคลุม 4 อำเภอ 34 ตำบล 479 หมู่บ้าน มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ อำเภอเชียงยืน และอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อำเภอกันทรวิชัย และอำเภอเมืองมหาสารคาม

ทิศใต้ ติดต่อกับ อำเภอบรบือ อำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ อำเภอบ้านแฮด และอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

3. ภูมิประเทศ

พื้นที่อำเภอโกสุมพิสัย เป็นที่ราบสูง พื้นที่เป็นคลื่น ลุ่ม ๆ ดอน ๆ ไม่มีภูเขา มีแม่น้ำชีไหลผ่าน แบ่งพื้นที่ออกเป็น 2 ส่วน พื้นที่ด้านตะวันออกเฉียงเหนือ และทิศเหนือของแม่น้ำชีเป็นที่ราบลุ่ม ส่วนมากเป็นดินเหนียวปนทราย ชาวบ้านเรียกว่า ขาทาม พื้นที่ทิศใต้และตะวันตกเฉียงใต้ของแม่น้ำชีบริเวณใกล้แม่น้ำเป็นที่ราบลุ่ม ดินเหนียวปนทรายเรียกว่าขาทาม แต่พื้นที่ที่ไกลออกไปจากแม่น้ำชี พื้นที่ส่วนมากเป็นดินทรายแห้งแล้ง ชาวบ้านเรียกว่า ขาโคก พื้นที่บางส่วนจะเป็นเนินสูงสลับกับที่ลุ่มเหมือนลูกคลื่น

4. สภาพการปกครองพื้นที่/ประชากร (ข้อมูลประชากร ณ มีนาคม 2562)

ตาราง 12 แสดงข้อมูลสภาพการปกครอง พื้นที่/ประชากร

อำเภอ	การปกครอง					พื้นที่ ตาราง กม.	ประชากร (คน)
	ระยะห่างจากจังหวัด	จำนวนตำบล	จำนวนหมู่บ้าน	เทศบาล	อบต.		
โกสุมพิสัย	28	17	231	1	17	827.876	110,935
เชียงยืน	50	8	116	2	7	289.00	56,449
กุดรัง	40	5	85	-	5	267.00	37,198
ชื่นชม	75	4	47	2	2	113.00	24,693
รวม		34	479	5	31	1,496.876	229,275

5. วิสัยทัศน์

พัฒนาคุณภาพการศึกษาลดปัญหาความเหลื่อมล้ำยึดหลักธรรมาภิบาลสู่มาตรฐานสากลบนพื้นฐานตามหลักศาสตร์พระราชา

6. พันธกิจ

6.1 ส่งเสริมสนับสนุนการยกระดับคุณภาพการศึกษาก้าวไกลสู่สากล

6.2 เสริมสร้างโอกาสการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างเสมอภาคและเท่าเทียม บนพื้นฐานศาสตร์พระราชา

6.3 ส่งเสริมสนับสนุนการยกระดับพัฒนาทรัพยากรบุคคล เพื่อรองรับการศึกษาต่อและการมีงานทำ

6.4 ส่งเสริมสนับสนุนการวิจัย สร้างและพัฒนาองค์ความรู้ นวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาและอาชีพ

6.5 ส่งเสริมสนับสนุนการบริหารจัดการ ตามหลักธรรมาภิบาล โดยเน้นด้านคุณธรรม ความโปร่งใส และการมีส่วนร่วม

7. เป้าประสงค์

7.1 นักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคน มีพัฒนาการเหมาะสมตามวัย และมีคุณภาพ

7.2 ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับโอกาสในการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพและเสมอภาค

7.3 ครูและบุคลากรทางการศึกษามีสมรรถนะตรงตามสายงาน และมีวัฒนธรรมการทำงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์

7.4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา มีประสิทธิภาพ และเป็นกลไกขับเคลื่อนการศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักศาสตร์พระราชา สู่คุณภาพระดับมาตรฐานสากล

7.5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ทำงานแบบบูรณาการ มีเครือข่ายการบริหารจัดการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามหลักธรรมาภิบาล จากทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา กระจายอำนาจและความรับผิดชอบสู่สถานศึกษา

7.6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พัฒนาสื่อ เทคโนโลยี และระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารจัด การศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

8. ยุทธศาสตร์

8.1 ยุทธศาสตร์ที่ 1 จัดการศึกษาเพื่อความมั่นคง

8.2 ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาคุณภาพผู้เรียน และส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน

8.3 ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

8.4 ยุทธศาสตร์ที่ 4 ขยายโอกาสการเข้าถึงบริการทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ

8.5 ยุทธศาสตร์ที่ 5 จัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

8.6 ยุทธศาสตร์ที่ 6 พัฒนาระบบบริหารจัดการและการมีส่วนร่วม

9. ข้อมูลพื้นฐานทางการศึกษา

ข้อมูลทั่วไป

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 จัดตั้งขึ้นตาประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ปรับปรุงแก้ไขการกำหนดเขตพื้นที่การศึกษา และกำหนดเขตพื้นที่การศึกษาเพิ่มเติม พ.ศ. 2551 ลงวันที่ 18 มกราคม 2551 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2551 จัดการศึกษา 3 ระดับ ประกอบด้วย ระดับปฐมวัย ระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนต้นตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ดำเนินการจัดการศึกษาตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีอำเภอในเขตบริการ 4 อำเภอประกอบด้วย อำเภอโกสุมพิสัย อำเภอเชียงยืน อำเภอกุดรัง และอำเภอชื่นชมข้อมูลพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

ตาราง 13 แสดงข้อมูลจำนวนบุคลากร

รายการ	จำนวน/หน่วย	
1.สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3		
1.1 หน่วยงาน/กลุ่ม	10	กลุ่ม
1.2 โรงเรียนในสังกัด	145	โรงเรียน
2.ห้องเรียน	1,368	ห้อง
3.นักเรียน	18,275	คน
3.1 ก่อนประถมศึกษา	3,925	คน
3.2 ประถมศึกษา	12,363	คน
3.3 มัธยมศึกษาตอนต้น	1,987	คน
4.ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา		
4.1 ข้าราชการครูและบุคลากรในสังกัด	2,321	คน
4.1.1 ผู้บริหาร	145	คน
4.1.2 ครูผู้สอน	1,680	คน
4.1.3 พนักงานราชการ	27	คน
4.1.4 ลูกจ้างประจำ	54	คน
4.1.5 ลูกจ้างชั่วคราว	415	คน
4.2 ข้าราชการครูและบุคลากรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา		
4.2.1 ผู้บริหาร	60	คน
4.2.2 ศึกษานิเทศก์	213	คน
4.2.3 บุคลากรทางการศึกษา 38 ค (2)	26	คน
4.2.4 ลูกจ้างประจำ	1	คน
4.2.5 ลูกจ้างชั่วคราว	18	คน

พหูน ปณ ฑิโต ชีโว

ตาราง 14 ข้อมูลโรงเรียนจำแนกตามขนาด

ขนาดโรงเรียน	จำนวนโรงเรียน	จำนวนผู้อำนวยการ	จำนวนครู
ขนาดเล็ก (1 – 499 คน)	97	97	812
ขนาดกลาง (500 – 1,499 คน)	46	46	708
ขนาดใหญ่ (1,500 – 2,499 คน)	1	1	75
ขนาดใหญ่พิเศษ (2,500 คนขึ้นไป)	1	1	85
รวม	145	145	1,680

การดำเนินระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนในสังกัดมีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยมีกระบวนการ วิธีการ และเครื่องมือที่มีคุณภาพและมีมาตรฐานสามารถตรวจสอบได้

2. เพื่อส่งเสริมให้ครูประจำชั้น ครูที่ปรึกษา บุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงาน และองค์กรภายนอกมีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3. เพื่อให้นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือและส่งเสริมพัฒนาเต็มตามศักยภาพเป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

ขอบข่ายการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1. นักเรียนทุกคนได้รับการดูแลช่วยเหลือ

2. ดำเนินการทั้งส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน และแก้ไข

3. การมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกคนในโรงเรียนทั้งผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง

ตาราง 15 ปฏิทินการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา ประจำปีการศึกษา 2562 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต3

ที่	แนวทางการดำเนินงาน	ระยะเวลาดำเนินการ	หมายเหตุ
1	จัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom Meeting) ครั้งที่ 1	พ.ค.-ส.ค.62	กำหนดจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน ครั้งที่ 1 -สถานศึกษาสร้างเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียนระดับห้องเรียน ระดับชั้น ระดับโรงเรียน - รายงานการจัดกิจกรรมให้ สพป.มค.3 ทราบ
2	จัดกิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียน ครั้งที่ 1	มิ.ย.-ส.ค.62	-กำหนดจัดกิจกรรม สัปดาห์เยี่ยมบ้านนักเรียน
3	ประกวดคัดเลือกสถานศึกษาดีเด่นในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน (ระดับเขตพื้นที่)	เม.ย-พ.ค.62	- สถานศึกษาส่งแบบรายงานผลการบริหารโครงการและการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา (ส่ง สพป.มค.3)
4	คัดเลือกสถานศึกษาดีเด่นในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	พ.ค.-มิ.ย.62	แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาคัดเลือกสถานศึกษาระดับเขตพื้นที่
5	คัดกรองนักเรียนรายบุคคลด้านต่าง ๆ เป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง	ก.ค.-ส.ค.62	- คัดกรองนักเรียนด้านต่างๆรายงานผลการคัดกรองให้ สพป.มค.3 ทราบ
6	จัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนา ป้องกัน และช่วยเหลือนักเรียนตามผลการคัดกรองนักเรียนด้านต่าง ๆ	ก.ย.-ต.ค.62	- นำผลการคัดกรองนักเรียนด้านต่าง ๆ มาจัดกิจกรรมส่งเสริมฯ

ตาราง 15 (ต่อ)

ที่	แนวทางการดำเนินงาน	ระยะเวลาดำเนินการ	หมายเหตุ
7	จัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom Meeting) ครั้งที่ 2	ม.ค. 63	กำหนดจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom Meeting) ครั้งที่ 2 - รายงานการจัดกิจกรรมให้ สพป.มค.3 ทราบ
8	จัดกิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียน ครั้งที่ 2	ธ.ค.62-ม.ค. 63	-กำหนดจัดกิจกรรม สัปดาห์เยี่ยมบ้านนักเรียน ครั้งที่ 2 รายงานการเยี่ยมบ้านนักเรียนให้ สพป.มค.3 ทราบ
9	สรุปรายงานผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สิ้นปีการศึกษา 2562	ก.พ.- มี.ค.63	- รายงานให้ สพป.มค.3 ทราบ

การดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายและบรรลุผลจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกส่วนในสังคม และเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติงานให้สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีคุณภาพการประสานงานและการสร้างความร่วมมือร่วมใจในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสถานศึกษาควรประสานความร่วมมือทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชน เช่น กรมสุขภาพจิต ศูนย์อนามัยเขต สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด/อำเภอ โรงพยาบาล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยกระทรวงกลาโหม กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม สื่อมวลชน สำนักงานตำรวจแห่งชาติองค์กรเอกชน องค์กรอิสระ ซึ่งมีความสามารถ ให้การสนับสนุนและให้ความร่วมมือได้เป็นอย่างดี

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

เชาวลิต จินดารัตน์ (2551) ได้ศึกษา การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 เพื่อศึกษาการดำเนินงานเปรียบเทียบการดำเนินงานจำแนกตามตำแหน่งและขนาดของโรงเรียน และเสนอแนวทางการพัฒนาตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล สรุปได้ว่า การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 โดยรวมรายด้านและรายด้านอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายด้านเรียงจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการส่งเสริมนักเรียนและการคัดกรองนักเรียนตามลำดับ ผลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในการดำเนินตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า ประสบผลสำเร็จอยู่ในระดับดี เพราะโรงเรียนได้ดำเนินการเป็นกระบวนการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามขั้นตอนง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน โดยจัดให้ควบคู่ไปกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรสถานศึกษา

พัชราภรณ์ เดชสุภา (2551) ได้ศึกษา ปัญหาการดำเนินงานจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูโรงเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอคลองหาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงานจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครู เปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูระหว่างความคิดเห็นครูประจำชั้นประถมศึกษาช่วงชั้นที่ 1 และครูประจำชั้นประถมศึกษาช่วงชั้นที่ 2 และเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูระหว่างครูผู้มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 5 ปี และตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และรายด้านส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับปัญหาจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งต่อ ด้านการส่งเสริมนักเรียน และด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ปัญหาแต่ละด้านเรียงลำดับปัญหาจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ดังนี้ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล คือ ความหลากหลายของวิธีการที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล ความสะดวกในการเดินทางเยี่ยมบ้านนักเรียนของครูประจำชั้น และการจัดสรรเวลาในการเยี่ยมบ้านนักเรียนของครูประจำชั้น ด้านการคัดกรองนักเรียน คือ ความถูกต้องของผลการวิเคราะห์พฤติกรรมนักเรียนในการแบ่งกลุ่มนักเรียน ความชัดเจนของตัวชี้วัดที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่มนักเรียน และความเป็นมาตรฐานของการแบ่งกลุ่มนักเรียนในโรงเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน คือ

ความสนใจของผู้ปกครองในการประชุมร่วมกับโรงเรียน เพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงพฤติกรรมนักเรียน ความสอดคล้องระหว่างนโยบายของโรงเรียนในการพัฒนานักเรียนกับแนวทางการจัดกิจกรรมก่อนเรียน (Home Room) และความต่อเนื่องในการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน คือ ความเหมาะสมของกิจกรรมที่สอดคล้องกับลักษณะปัญหาของนักเรียนที่ใช้ในการให้คำปรึกษาของครูที่ปรึกษา และการให้ความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาและด้านการส่งต่อ คือ ความพอเพียงของเวลาเพื่อการแก้ไขปัญหานักเรียนที่ได้รับการส่งต่อ ความมีทักษะของครูฝ่ายปกครองในการแก้ไขปัญหานักเรียนที่ส่งต่อและความสม่ำเสมอในการติดตามผลการช่วยเหลือนักเรียนของครูประจำชั้น

ไพรินทร์ โฉมพูดดี (2551) ได้ศึกษา การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านน้ำสวยวิทยา อำเภอสระใคร จังหวัดหนองคาย โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านน้ำสวยวิทยา อำเภอสระใคร จังหวัดหนองคาย ให้ดียิ่งขึ้น พบว่า ตามขั้นตอนการปฏิบัติงานวิจัย 4 ขั้นตอน ภายใต้กรอบการดำเนินงานกิจกรรมตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 กิจกรรม คือ 1) กิจกรรมในห้องเรียน 2) กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน 3) กิจกรรมสื่อสารกับผู้ปกครอง 4) กิจกรรมตรวจสอบแผน 5) กิจกรรมสังเกตการณ์ปฏิบัติงานผลปรากฏว่าในวงรอบที่ 1 ได้ศึกษาค้นคว้าร่วมกันระดมสมองเพื่อวิเคราะห์ปัญหาและวิธีแก้ไขร่วมกันกำหนดกิจกรรม เพื่อใช้ในการพัฒนาและดำเนินงานกิจกรรมทั้ง 5 กิจกรรม ได้ติดตามสถิติกลุ่มเสี่ยงจาก 12 คน เหลือ 4 คน คิดเป็น 33.33 % วงรอบที่ 2 ได้ปรับปรุงกิจกรรมเพื่อใช้ในการพัฒนานักเรียนโดยใช้กิจกรรมในการพัฒนาทั้ง 5 กิจกรรม และปรับปรุงกิจกรรม เพื่อใช้ในการพัฒนานักเรียนโดยใช้กิจกรรมในการพัฒนาทั้ง 5 กิจกรรม และปรับเปลี่ยนในกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น พบว่า กลุ่มเสี่ยงลดลงเหลือเพียง 1 คน

รัตนาพร พลลาภ (2551) ได้ศึกษา การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนมุกดาหาร อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร เพื่อพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนมุกดาหาร อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร ใช้แบบประเมินความคิดเห็นและแบบตรวจสอบรายการการนิเทศในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้หลักการพัฒนาด้วยกลยุทธ์การประชุมปฏิบัติการและการนิเทศแบบมีส่วนร่วม ทำให้ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีพัฒนาการในการให้คำปรึกษาช่วยเหลือนักเรียนได้ดีขึ้น และมีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบดีขึ้น ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจะบรรลุเป้าหมายยิ่งขึ้นเมื่อได้รับความร่วมมือจากบุคลากรทุกฝ่าย โดยเฉพาะฝ่ายบริหารต้องให้ความสนใจเอาใจใส่ให้มีการดำเนินการเป็นระบบ

เสถียร ทามัง (2551) ได้ศึกษา การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเทศบาลวังศรีปิงเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเทศบาลวังศรีปิงเมือง และศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของคณะครูโรงเรียนเทศบาลวังศรีปิงเมือง ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการศึกษาพบว่า คณะครูได้ปฏิบัติเกือบทุกงานโดยใช้แบบประเมินพฤติกรรม (SDQ) ได้เยี่ยมบ้านวางแผนการคัดกรองนักเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพให้ความรู้ครูในการให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียน ให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือนักเรียนเชิญผู้ปกครองมารับทราบถึงความจำเป็นในการส่งต่อปัญหาและข้อเสนอแนะ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล คือ ผู้ปฏิบัติขาดความเข้าใจการใช้เครื่องมือ นักเรียนมีจำนวนมากทำให้ดูแลไม่ทั่วถึง ครูผู้สอนเวียนสอนหลายห้องจึงจำนักเรียนไม่ได้ การทำงานควรเป็นทีมและมีระบบการทำงานที่สมบูรณ์ ด้านการคัดกรอง คือ ขาดการประชุมกันอย่างต่อเนื่อง ครูแนะแนวไม่รู้ภูมิหลังนักเรียนเท่ากับครูประจำชั้น ผลการสรุปการคัดกรองนักเรียนควรเป็นระบบและมีการดูแลอย่างต่อเนื่อง ด้านการส่งเสริมนักเรียน คือ การจัดกิจกรรมการแนะแนวมีนักเรียนน้อย ครูผู้สอนควรส่งเสริมให้นักเรียนทำกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการแนะแนวเพิ่มเติม ด้านการป้องกันและแก้ปัญหาคือ ศึกษาปัญหาไม่มีความชัดเจนไม่เป็นระบบ ควรมีการประชุมร่วมกันเพื่อวางแผนป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นและแก้ไขปัญหา และด้านการส่งต่อนักเรียนคือนักเรียนมีปัญหาซับซ้อนเกินความสามารถที่จะช่วยเหลือได้ ความร่วมมือในทีมมีน้อยการส่งต่อมีปัญหาแต่ไม่แจ้งผลกลับมายังครูประจำชั้น

พัฒนศักดิ์ ภูมิโคกรักษ์ (2552) ได้ศึกษา การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านซับพลู อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านซับพลู อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา ผลปรากฏว่า ภายหลังการพัฒนาวงรอบที่ 1 โดยใช้กลยุทธ์ในการพัฒนา คือ การประชุมปฏิบัติการและการนิเทศแบบมีส่วนร่วม พบว่า ครูบุคลากรส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 องค์ประกอบ แต่ยังมีปัญหาอยู่ส่วนหนึ่ง นั่นคือ ครูที่ปรึกษาประจำชั้นเรียนบางคนยังขาดความมั่นใจในการปฏิบัติงานบางขั้นตอน จึงใช้กลยุทธ์การประชุมปฏิบัติการและนิเทศแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาต่อในวงรอบที่ 2 ซึ่งได้ประสานความร่วมมือกับผู้บริหารโรงเรียนแล้วแจ้งให้บุคลากรที่จะพัฒนาทราบถึงกำหนดการในการดำเนินงาน ตลอดทั้งความมุ่งหมายในการดำเนินการทำให้ครูที่ปรึกษาประจำชั้นเรียนเข้าใจมั่นใจในการปฏิบัติงานมีการนิเทศติดตามอยู่เสมอและเป็นระบบช่วยเหลือนักเรียนของครูประจำชั้น

วีรพงษ์ เจริญไชย (2552) ได้ศึกษา สภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 2 โดยมีความมุ่งหมาย

คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 2 2) เพื่อเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 2 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูที่มีเพศต่างกัน 3) เพื่อเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 2 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูที่มีภาระงานสอนต่างกัน 4) เพื่อเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 2 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน 5) เพื่อหาแนวทางพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 2 ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยรวมพบว่า มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมากปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยรวมพบว่า มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อยสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีเพศภาระงานสอนและประสบการณ์แตกต่างกัน มีความคิดเห็นโดยรวมและรายด้านเกี่ยวกับสภาพการช่วยเหลือนักเรียนไม่แตกต่างกัน ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 2 ของผู้บริหารและครูที่มี เพศภาระงานสอนแตกต่างกันและประสบการณ์แตกต่างกันมีความคิดเห็นโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันแนวทางพัฒนาสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนคือด้านการคัดกรองนักเรียนด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนด้านการส่งต่อ

สุทธิรัตน์ หัตถกิจ (2552) ได้ศึกษา ปัญหาและแนวทางแก้ไขการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลางเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการส่งต่อรองลงมา คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน และด้านการส่งเสริมนักเรียน 2) การเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำแนกตามเพศของครูที่ปรึกษาโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันโดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่ปรึกษาเพศชายมีปัญหาการดำเนินงานมากกว่าครูเพศหญิงเมื่อจำแนกตามประเภทโรงเรียน พบว่า โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยโรงเรียนขนาดกลางมีปัญหาการดำเนินงานมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดใหญ่ 3) ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า สามารถปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานได้โดยการอบรมสร้างความรู้

ความเข้าใจแก่ครูที่ปรึกษาสร้างความตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่ายประสานความร่วมมือจากทุกส่วนที่เกี่ยวข้องมีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและขั้นตอน

ศศิวิมล หอมนวล (2553) ได้ศึกษา ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบนพื้นที่เกาะกูดอำเภอเกาะกุดสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตราดผลการวิจัยพบว่า 1) ปัญหาโดยรวมเกิดจากการขาดความรู้ความเข้าใจเทคนิคและวิธีการในการจัดทำข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล การจัดกิจกรรมพัฒนาและส่งเสริมกิจกรรมการเรียน และการแก้ไขปัญหานักเรียนของครูที่ปรึกษา 2) แนวทางการแก้ไขและพัฒนาครูที่ปรึกษาให้ความสำคัญในการจัดทำข้อมูลนักเรียนจัดระบบในการจัดทำระเบียนสะสมของนักเรียนแต่ละบุคคลให้มีความถูกต้องชัดเจนและเป็นปัจจุบัน ผู้บริหารโรงเรียนควรสนับสนุนให้ครูที่ปรึกษาเข้าร่วมอบรมเรื่องระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้ครูที่ปรึกษามีความพร้อมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาผู้เรียน ครูที่ปรึกษาควรสร้างความศรัทธาน่าเชื่อถือต่อตนเองให้นักเรียน ครูที่ปรึกษาต้องใช้ทักษะกระบวนการอย่างหลากหลายเพื่อเป็นแรงจูงใจให้กับนักเรียนเต็มใจยอมรับการถูกส่งต่อเพื่อรับการช่วยเหลือ

ฐานิยา งามศิริ (2553) ได้ศึกษา การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับดีมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยการเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ด้านการส่งต่อและด้านการส่งเสริมนักเรียน ตามลำดับ 2) ครูที่ปรึกษาที่สังกัดขนาดโรงเรียนต่างกันมีการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลและการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยครูที่ปรึกษาที่สังกัดโรงเรียนขนาดใหญ่มีการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากกว่าครูที่ปรึกษาที่สังกัดโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลางทั้งโดยรวมและรายด้าน 3) ครูที่ปรึกษาที่อยู่ในโรงเรียนที่มีที่ตั้งต่างกันมีการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติโดยครูที่ปรึกษาที่มีที่ตั้งโรงเรียนอยู่ในเมืองมีความคิดเห็นต่อการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากกว่าครูที่ปรึกษาที่มีที่ตั้งโรงเรียนอยู่ในเขตนอกเมือง

ประภาส นาคประวัติ (2553) ได้ศึกษา การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่เปิดสอนในช่วงชั้นที่ 1-3 ในเขตอำเภอสอยดาวสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรีเขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยรวมพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง 2) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจำแนกตามสถานภาพ

โดยรวมพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนกับครูผู้สอนมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยรวม ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนกับผู้แทนผู้ปกครองนักเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนกับผู้แทนผู้ปกครองนักเรียนมีความคิดเห็นแตกต่างกันทางสถิติที่ .05 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนผู้บริหารและครูผู้สอนกับผู้แทนผู้ปกครองนักเรียนมีความเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ด้านการคัดกรองนักเรียนครูผู้สอนและผู้แทนผู้ปกครองนักเรียนมีความคิดเห็นแตกต่างกันทางสถิติที่ .05 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนผู้บริหารและครูผู้สอนกับผู้แทนนักเรียน รวมทั้งผู้บริหารโรงเรียนกับครูผู้สอนมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ชวน สุขเจริญ (2553) ได้ศึกษา ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาอำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในอำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับมาก 2) เปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในอำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามประเภทของโรงเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 3) เปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในอำเภอบางละมุงจังหวัดชลบุรีจำแนกตามประสบการณ์การทำงานแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

วีระศักดิ์ จันทะรัตน์ (2553) ได้ศึกษา การนำเสนอรูปแบบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 3 และช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 3 และช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 2) เพื่อออกแบบรูปแบบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 3 และช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 และ 3) เพื่อนำเสนอรูปแบบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 3 และช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 สามารถสรุปผลการวิจัยตามองค์ประกอบ 5 ด้านได้ดังนี้ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ดำเนินการโดยการประเมินพฤติกรรมการจัดทำระเบียนสะสมการวัดแววนักเรียนการเยี่ยมบ้านนักเรียนการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนการประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนการจัดกิจกรรมโฮมรูม การสอบถามนักเรียนและเพื่อนนักเรียนการทดสอบและการศึกษาเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ปัญหาและอุปสรรคคือนักเรียนแลผู้ปกครองให้ข้อมูลที่ไม่ตรงกับความเป็นจริงและครูออกเยี่ยมบ้านนักเรียนไม่ครบ ทำให้ข้อมูลคลาดเคลื่อน แนวทางแก้ไขคือ ชี้แจงทำความเข้าใจกับครูนักเรียนและผู้ปกครองให้เห็นความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2) ด้านการคัดกรองนักเรียนดำเนินการ

โดยการสรุปการคัดกรองนักเรียนจากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลมาสรุปตามเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนแล้วแบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหาปัญหาและอุปสรรคคือผู้ปกครองและนักเรียนไม่ยอมรับการแบ่งกลุ่มแนวทางแก้ไขคือชี้แจงทำความเข้าใจกับผู้ปกครองและนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมนักเรียนและพัฒนาดำเนินการโดยใช้กิจกรรมต่าง ๆ และส่งเสริมและพัฒนา โดยใช้โครงการปัญหาและอุปสรรคคืองบประมาณในการดำเนินงาน แนวทางแก้ไข คือ ระดมทุนและทรัพยากรจากผู้ปกครองชุมชนหน่วยงานต่าง ๆ 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขดำเนินการโดยใช้กิจกรรมรวมกลุ่มและป้องกันแก้ไขเป็นรายบุคคลปัญหาและอุปสรรค คือ งบประมาณในการดำเนินงานแนวทางแก้ไข คือ ระดมทุนและทรัพยากรจากผู้ปกครองชุมชนหน่วยงานต่าง ๆ 5) ด้านการส่งต่อดำเนินการสองแบบ คือ ส่งต่อภายในสถานศึกษาโดยครูที่ปรึกษาส่งต่อครูที่สามารถช่วยเหลือนักเรียนได้และส่งต่อภายนอกสถานศึกษา โดยโรงเรียนหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายส่งต่อผู้เชี่ยวชาญหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายนอกสถานศึกษา ปัญหาและอุปสรรคคือ นักเรียนและผู้ปกครองบางคนไม่ยินยอมที่จะถูกส่งต่อ แนวทางแก้ไขคือ ชี้แจงทำความเข้าใจถึงความจำเป็นและผลที่จะได้รับ

สุดาพรรณ กาละพงษ์ (2553) ได้ศึกษา ปัญหาและแนวทางแก้ไขการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 โดยมีจุดมุ่งหมายดังนี้ 1) เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 2) เพื่อศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ผลการวิจับพบว่า 1) ปัญหาการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง 2) ปัญหาการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 จำแนกตามระดับช่วงชั้นของครูที่ปรึกษาประสบการณ์การทำงานและขนาดโรงเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 3) แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ครูที่ปรึกษาได้เสนอแนวคิดว่า โรงเรียนควรหาวิธีการประสานกันระหว่างครูที่ปรึกษากับผู้ปกครองนักเรียน เช่น การประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom Meeting) ควรจัดเวลาและความสะดวกให้ครูในการเยี่ยมบ้านนักเรียนอย่างเหมาะสม ในระเบียนสะสมควรมีข้อมูลนักเรียนครบทุกด้าน การจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและครูที่ปรึกษาควรให้

ความสำคัญในการจัดกิจกรรมก่อนเรียน (Home Room) และครูที่ปรึกษาควรแสวงหาวิธีการร่วมมือจากนักเรียนในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน

วีระพงษ์ วันทา (2555) ได้ศึกษา ผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 (อุบลราชธานี–อำนาจเจริญ) โดยมีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 (อุบลราชธานี–อำนาจเจริญ) และเพื่อเปรียบเทียบผลการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 (อุบลราชธานี–อำนาจเจริญ) จำแนกตามตำแหน่งและขนาดของโรงเรียน สรุปผลได้ดังนี้ 1. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 (อุบลราชธานี–อำนาจเจริญ) จำแนกตามสถานภาพบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา ครูแนะแนว และครูที่ปรึกษา โดยรวมมีผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับมาก 2. ความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของข้าราชการ 2.1 ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 (อุบลราชธานี–อำนาจเจริญ) 2.2 ความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 (อุบลราชธานี–อำนาจเจริญ) จำแนกตามตำแหน่งโดยรวมมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2.3 ความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 (อุบลราชธานี–อำนาจเจริญ) จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาโดยรวมมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่แตกต่างกัน

สมคะเน พิสัยพันธ์ (2555) ได้ทำการศึกษา การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ชุมชนมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กมีจุดมุ่งหมาย 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ชุมชนมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก 2) เพื่อพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ชุมชนมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กและ 3) เพื่อศึกษาการได้รับประโยชน์ของนักเรียนจากระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ชุมชนมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ สภาพปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการดำเนินโครงการของโรงเรียนเกี่ยวกับการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ ยังขาดการประสานงานที่ต่อเนื่องระหว่างโรงเรียนและชุมชน ผู้ปกครองมีส่วนร่วมน้อยมาก การจัดกิจกรรมต่าง ๆ มักจะเกิดจากการดำเนินการโดยครูเท่านั้น นักเรียนไม่มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น งบประมาณในการดำเนินโครงการเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีจำนวนไม่เพียงพอ ความต้องการของผู้มีส่วน

ร่วมเกี่ยวกับการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย ผู้มีส่วนร่วมมีความต้องการที่จะเข้ามามีส่วนร่วม มีความต้องการที่จะอาสาสมัครเป็นคณะกรรมการ มีความต้องการที่จะร่วมแก้ปัญหานักเรียนในทุกเรื่อง ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ชุมชนมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก ประกอบด้วยกระบวนการดังต่อไปนี้ 1) การเยี่ยมบ้านนักเรียนและสำรวจข้อมูลนักเรียนร่วมกับชุมชน 2) การวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกับชุมชน 3) การแยกนักเรียนเป็นรายบุคคลร่วมกับชุมชนด้านการเรียน ด้านสภาพร่างกายจิตใจและด้านสภาพครอบครัว 4) การจัดทำโครงการกิจกรรมส่งเสริมและแก้ไขปัญหาร่วมกับชุมชน 5) การดำเนินโครงการกิจกรรมส่งเสริมการแก้ไขปัญหาร่วมกับชุมชน 6) การสรุปประเมินผลโครงการร่วมกับชุมชนและ 7) การเยี่ยมบ้านนักเรียนอีกครั้งหนึ่งและประโยชน์ที่นักเรียนได้รับจากระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ชุมชนมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก คือ ประโยชน์ด้านผลการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังการดำเนินการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ชุมชนมีส่วนร่วมโดยรวมมีการพัฒนาขึ้นจากนักเรียนที่มีผลการเรียนดี หลังการพัฒนาฯ จำนวนนักเรียนมีผลการเรียนดีเพิ่มขึ้น นักเรียนที่มีผลการเรียนปานกลางหลังการพัฒนาจำนวนนักเรียนที่ผลการเรียนปานกลางลดลง และนักเรียนที่มีผลการเรียนอ่อนหลังการพัฒนาฯ จำนวนนักเรียนที่มีผลการเรียนอ่อนลดลง ประโยชน์ด้านผลการพัฒนาด้านสุขภาพร่างกายจิตใจและความประพฤตินักเรียนของนักเรียนหลังการดำเนินการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ชุมชนมีส่วนร่วมสามารถลดปัญหาด้านสุขภาพร่างกายจิตใจและความประพฤติของนักเรียนลง ประโยชน์ด้านผลการพัฒนาด้านครอบครัว สภาพเศรษฐกิจ และการคุ้มครองนักเรียนหลังการดำเนินการพัฒนา ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ชุมชนมีส่วนร่วมไม่มีนักเรียนมีปัญหาด้านครอบครัวสภาพเศรษฐกิจและการคุ้มครองนักเรียน

อรชุน กิตติโสภาลักษณ์ (2555) ได้ทำการศึกษา ปัญหาและข้อเสนอแนะการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยมีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา และด้านการส่งต่อ 2) เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ด้าน ของครูที่ปรึกษาจำแนกตามเพศประสบการณ์การทำงานระดับช่วงชั้นที่สอนและขนาดของโรงเรียน 3) เพื่อนำเสนอข้อเสนอแนะในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามทัศนะของผู้เชี่ยวชาญผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) ปัญหาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 3 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลางพิจารณาเป็นรายด้านเรียงจากค่าเฉลี่ย

มากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งต่อ ด้านการส่งเสริมนักเรียน และด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาตามลำดับ 2) ปัญหาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จำแนกตามเพศ ประสบการณ์การทำงาน ระดับช่วงชั้นที่สอน และขนาดของโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (*p < .05) ส่วนประสบการณ์การทำงานแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 3) ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจำนวน 3 ท่าน พบว่า แนวทางพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนควรสร้างความตระหนักให้ครูเห็นความสำคัญของการเยี่ยมบ้านนักเรียน มีโครงการ กำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยวัตถุประสงค์และแนวทางการดำเนินงานต้องครอบคลุมทั้ง 5 ด้าน เน้นการทำงานเป็นทีมและการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีวิสัยทัศน์ในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างกระชับฉับไว ไม่รีรอที่จะแก้ปัญหา และกล้าเผชิญความจริงกับยุคสังคมปัจจุบัน

งานวิจัยต่างประเทศ

Jeter (2003) ได้ศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับการใช้ความรู้สึกที่เกิดขึ้นในการตัดสินใจของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตเมือง วิธีการศึกษาอาศัยงานวิจัยที่ผ่านมาซึ่งใช้ความรู้สึกที่เกิดขึ้นเองในการตัดสินใจ การทำสรุปย่อทฤษฎีการตัดสินใจแบบคลาสสิค เพื่อใช้เป็นสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมของเมือง และการศึกษาระดับมัธยมศึกษาก็ได้นำมารวบรวมไว้ด้วยใช้กรอบการจัดองค์กร 4 กรอบ ของ Bolman และ Deal เป็นกรอบแนวความคิดแล้ววิเคราะห์การตัดสินใจจากความรู้สึกที่เกิดขึ้นเองตามที่รับรู้ ซึ่งผู้ร่วมวิจัยที่เป็นผู้บริหาร จำนวน 10 คน ใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง วารสารทางวิชาการด้านการตัดสินใจและตัวอย่างการเขียนเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ทำการตรวจสอบและจำแนกการตัดสิน จำนวน 143 เรื่องผลการศึกษาพบว่าผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตเมืองรับรู้การตัดสินใจจากความรู้สึกที่เกิดขึ้นเองในด้านเป้าหมาย การแบ่งแรงงาน ความต้องการของมนุษย์บุ คลิกภาพและการจัดองค์กร ความเคลื่อนไหวด้านมนุษยสัมพันธ์ การร่วมกันจัดตั้งอำนาจและการตัดสินใจ

Massare (2004) ได้ศึกษา พฤติกรรมนักเรียนเกี่ยวกับระเบียบว่าด้วยเครื่องแต่งกายของนักเรียน ผู้บริหาร ครูและผู้ปกครอง ในการสวมเครื่องแบบโรงเรียน จากการศึกษาเอกสารสำคัญเกี่ยวกับนักเรียนในด้านวินัยการเข้าเรียนและตามนโยบายเครื่องแบบโรงเรียน จากแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert) สำรวจผู้บริหาร จำนวน133 คน ครูและผู้ปกครอง จำนวน 1,336 คน กลุ่มเป้าหมาย 3 กลุ่ม คือ ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง พบว่าโดยภาพรวมโรงเรียนที่ทำการศึกษาที่มีนโยบายเกี่ยวกับระเบียบว่าด้วยเครื่องแต่งกาย หลังจากได้นำนโยบายเครื่องแบบโรงเรียนไปใช้ ทำให้ปัญหาด้านการทำร้ายร่างกายการทะเลาะวิวาทไม่เคารพเพื่อน

และการสั่งพักการเรียนลดลง และการสำรวจพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นด้วยอย่างยิ่งและสนับสนุนให้นักเรียนใช้เครื่องแบบโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนและครูสนับสนุนและรับรองคุณภาพสำหรับเครื่องแบบโรงเรียนจากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม เห็นว่า พฤติกรรมที่ปรับปรุงดีขึ้นเท่าที่เป็นไปได้ การศึกษาโรงเรียนทั้ง 3 โรง ในรัฐนิวเจอร์ซี่เป็นรูปแบบการศึกษาที่สามารถใช้แทนได้จากกลุ่มโรงเรียนกลุ่มหนึ่งเพื่อกำหนดผลกระทบของนโยบายเครื่องแบบโรงเรียนที่มีผลต่อนักเรียนของกลุ่มโรงเรียนนั้น

Cash (2006) ได้ศึกษา ความรุนแรงของเยาวชนความรุนแรงในโรงเรียนเป็นจุดสำคัญในความสนใจของชุมชน ซึ่งเกิดจากจำนวนของปัญหามีเกิดขึ้นในโรงเรียนทุกวัน (เฟนสเตอร์ และโคห์ ปี 1998) ชุมชนอาจจะเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความรุนแรงในโรงเรียนด้วย (โอเรียลลี และเวอร์ดูโก้ ปี 1999) เช่น สภาพแวดล้อมของโรงเรียน สภาพแวดล้อมของครอบครัวนักเรียน (ลี ปี 1999 วอนเนอร์เวสต์ และครูแลก ปี 1999 ไวสปี 1999) ความรุนแรงของเยาวชนถูกสอบสวนจากความสัมพันธ์ระหว่างการละเมิดระเบียบวินัยของนักเรียนมัธยมต้น และคดีอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในบริเวณใกล้เคียงของนักเรียน 740 คน ถูกนำมาลงชื่ออยู่ในระดับเกรด 6 7 และ 8 ในเมืองแคนซัสโรงเรียนมัธยมต้นในแคสซัสขึ้น ถูกนำมาเป็นกรณีศึกษาเพศของนักเรียนระดับชั้นและสิ่งต่าง ๆ มากมาย ถูกนำมาวิเคราะห์และ GIS ซอฟแวร์ถูกนำมาใช้ในการตรวจรหัสพื้นที่หรือแผนที่ที่มีอยู่ของนักเรียนและสถานที่ที่มีเพศและมีอาชญากรรม ผลการศึกษาพบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกต่ำระหว่างความถี่ของความรุนแรงของการละเมิดกฎของนักเรียน และความถี่ของความรุนแรงของเหตุการณ์มีเกิดคดีอาชญากรรมในพื้นที่เพียงเล็กน้อยเท่านั้น ตรงกันข้ามความสัมพันธ์ที่พบความถี่ของการละเมิดกฎของนักเรียนและความรุนแรงและการอยู่ใกล้ชิดกับพื้นที่เกิดคดีอาชญากรรมสูง คาดว่านักเรียนที่ถูกนำไปให้กรรมการพิจารณาจะมีความถี่และความรุนแรงของการละเมิดกฎสูงขึ้นอาศัยอยู่ในบริเวณที่มีคดีอาชญากรรมสูง อย่างไรก็ตามนักเรียนก็ยังมีการละเมิดกฎเพียงเล็กน้อยอาศัยอยู่ในบริเวณที่มีคดีอาชญากรรมสูงเช่นกัน และพบมีความแตกต่างทางนัยสำคัญทางสถิติของความถี่ของการละเมิดกฎและความรุนแรงของการละเมิดกฎ

Copeland (2006) ได้ศึกษา ความสามารถในการรับรู้หรือเข้าใจของนักเรียนผู้ปกครองครูที่ปรึกษาและผู้บริหารว่า ใครมีส่วนเกี่ยวข้องในการเปลี่ยนจากโรงเรียนประถมไปเรียนโรงเรียนมัธยม วิธีการในการศึกษาใช้การสำรวจจากนักเรียน ผู้ปกครอง สัมภาษณ์ครูที่ปรึกษาและผู้บริหารนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ และนำผลที่ได้มาพิจารณาโรงเรียนและการรับรู้สังคมของนักเรียนผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษา ด้านการเปลี่ยนโรงเรียนจากโรงเรียนประถมเป็นโรงเรียนมัธยม และถ้าระเบียบการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันช่วยให้การเปลี่ยนโรงเรียนของนักเรียนและการเปลี่ยนของสังคมในโรงเรียนประถมและโรงเรียนมัธยม พบว่า นักเรียนรับรู้และเข้าใจการเปลี่ยนแปลงได้ยาก เนื่องจากต้องพบกับความท้าทายใหม่ ๆ เช่น การเรียนที่ยากขึ้น ตารางเรียน

ที่แตกต่างกันการ มีเพื่อนใหม่และต้องค้นหาว่าตัวเองต้องทำอะไรบ้าง ต้องเรียนอะไรบ้าง อย่างไรก็ตามนักเรียนจะเข้าใจความสัมพันธ์ในการเปลี่ยนแปลงนี้ตอนนักเรียนอยู่ในระดับเกรด 9 ถึงแม้นตอนนั้นจะไม่มีที่ปรึกษาหรือไม่มีเพื่อนก็ตาม และผลการศึกษายังพบอีกว่าผู้ปกครองมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนโรงเรียนของนักเรียนและขอบเขตของสังคมในชีวิตของพวกเขาระหว่างที่พวกเขาเปลี่ยนไปเรียนในโรงเรียนมัธยม ยิ่งไปกว่านั้นจากการอ้างอิงการรายงานของนักเรียนและครูในโรงเรียนประถมและโรงเรียนมัธยมจะมีการทำสิ่งต่าง ๆ มากมายเพื่อช่วยให้นักเรียนเกิดความมั่นใจในโรงเรียนสังคมและความรู้สึกต่าง ๆ ของนักเรียนให้ดีขึ้น และสนับสนุนให้นักเรียนเรียนต่อให้มากขึ้นในอนาคต และส่งเสริมความรู้ความเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงจากการเรียนในโรงเรียนประถมเป็นโรงเรียนมัธยม

Hutson (2006) ได้ศึกษา ผลที่เกิดขึ้นของการใช้โปรแกรมด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีชื่อว่ากลยุทธ์เพื่อการประสบความสำเร็จทางด้านวิชาการ SAS 100 (Strategies for Academic Success) ของมหาวิทยาลัยนอร์ทแคโรไลน่ากรีนส์โบโร่ที่มีต่อระดับการมีประสิทธิภาพในตนเองและผลสัมฤทธิ์ทางด้านวิชาการของนักเรียนที่ได้รับการภาคทัณฑ์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือแบบสำรวจชุด Student Strategies for Success Survey ซึ่งได้รับการพัฒนาขึ้นมาจากโมเดลของ Samejima’s Graded Response Model ที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้เข้าร่วมในการวิจัย 279 คน ทั้งก่อนและหลังทดลอง ผลการวิจัยพบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างผลคะแนนจากแบบทดสอบก่อนและหลัง โดยระบุถึงระดับที่ได้รับการพัฒนาพฤติกรรมทางด้านสังคมการเตรียมความพร้อมทางด้านวิชาการการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันการเสียสละการมีความรู้ในตนเองและความมั่นใจ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังทำการรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพโดยวิธีการสัมภาษณ์นักศึกษาแบบรายบุคคลพร้อม ๆ กับการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อหาเหตุผลว่าทำไมนักศึกษาจึงแสดงพฤติกรรมไม่ดีจนทำให้ต้องได้รับการภาคทัณฑ์และโปรแกรมกลยุทธ์เพื่อการประสบความสำเร็จทางด้านวิชาการ อย่างไรก็ตามยังได้ทำการทดสอบปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการรักษาจำนวนนักศึกษา โดยใช้วิธีการรวมข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ได้ทำการระบุและอธิบายคุณลักษณะของนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการภาคทัณฑ์แบบไม่ซ้ำกัน 4 กลุ่ม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพยืนยันในการวิจัยว่า โปรแกรมด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีชื่อว่ากลยุทธ์เพื่อการประสบความสำเร็จทางด้านวิชาการ SAS 100 (Strategies for Academic Success) มีผลที่เกิดในด้านบวกโดยพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกของการปรับปรุงกลยุทธ์ทางด้านวิชาการ นอกจากนี้ยังพบว่าแบบสำรวจชุด Student Strategies for Success Survey จะเป็นเครื่องมือที่มีความน่าเชื่อถือ สามารถนำมาใช้ในการวัดและประเมินผลในการพัฒนานักศึกษาที่ได้รับการภาคทัณฑ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Reinke (2006) ได้ศึกษา การพัฒนาพฤติกรรมต่อด้านสังคมต่อเยาวชนระบบของโรงเรียน มีการช่วยเหลือและพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียนก่อนที่จะเกิดอุปสรรคเกี่ยวกับปัญหาด้านพฤติกรรมของนักเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายครั้งก่อนการเกิดปัญหาและผลที่จะเกิดภายหลังจากการเกิดปัญหาพฤติกรรมต่อต้านสังคมของนักเรียน ด้านการช่วยเหลือถ้าช่วยได้ถูกทางก็จะเป็นการช่วยลดระดับของพฤติกรรมที่เป็นปัญหาและลดความเสี่ยงต่าง ๆ ที่จะเกิดกับโรงเรียนด้วยอย่างไรก็ตาม ถ้าการช่วยเหลือไม่ถูกทาง ซึ่งอาจเกิดจากความรู้ความเข้าใจของครูความสามารถในการออกแบบเครื่องมือและความสามารถในการจัดการกับพฤติกรรมเหล่านี้ ซึ่งปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้อาจก่อให้เกิดความเสียหายได้ ดังนั้นผลกระทบจากระดับของชั้นเรียนและการจัดระบบการช่วยเหลือภายในโรงเรียนต่อการช่วยเหลือปัญหาด้านพฤติกรรมนี้ต้องเพิ่มความถูกต้องและสนับสนุนมากขึ้น การตรวจสอบเพื่อให้การช่วยเหลือในชั้นเรียน (CCU) เป็นการพัฒนาโดยใช้รูปแบบการให้คำปรึกษาซึ่งเป็นการเตรียมการช่วยเหลือโดยปฏิบัติเหมือนกันทั้งโรงเรียนการใช้ (CCU) มีเกณฑ์ในการให้คำปรึกษาเตรียมพร้อมให้ครู เพื่อให้ได้ผลลัพธ์และช่วย โดยใช้แผนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม รวมทั้งจัดให้มีการสัมภาษณ์และการแสดงทัศนะของผลลัพธ์ที่เกิดทุกวันการใช้ (CCU) เป็นการปฏิบัติที่ถูกต้องตามหลักสาธารณสุข โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อป้องกันและเปลี่ยนแปลงระบบในห้องเรียนภายใต้ระบบของโรงเรียนเพื่อช่วยให้เกิดพฤติกรรมในด้านบวกของนักเรียน จุดมุ่งหมายของการศึกษาครั้งนี้เป็นการหาผลกระทบของการใช้เทคนิค (CCU) ของครูและพฤติกรรมของนักเรียน ซึ่งจุดเน้นของการศึกษาที่สำคัญคือ การเปลี่ยนแปลงของการจัดการในชั้นเรียน เพื่อโยงไปสู่ผลของพฤติกรรมที่ดีขึ้น ผลลัพธ์ที่ได้แสดงให้เห็นว่าเครื่องมือที่ใช้คือ (CCU) บวกกับผลลัพธ์ด้านทัศนะทำให้แผนการจัดการของครูในชั้นเรียนมีเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้คำชมเชยโดยเจาะจงพฤติกรรมที่ควรได้รับคำชมเชยและลดการตำหนิ ยิ่งไปกว่านั้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการช่วยเหลือของครูทำให้พฤติกรรมของนักเรียนเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น โดยเฉพาะลดพฤติกรรมด้านการทำลายมากไปกว่าการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมดังกล่าวมีการเปลี่ยนแปลงในเวลาเพียงหนึ่งเดือนหลังจากนั้น ซึ่งประโยชน์ของการศึกษาครั้งนี้สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลของโรงเรียน และพบว่าการให้คำปรึกษาในห้องเรียนมีประโยชน์อย่างยิ่ง ทำให้พฤติกรรมของครูและนักเรียนเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น และผลการศึกษายังเป็นประโยชน์ต่อครูผู้บริหารโรงเรียน และนักจิตศาสตร์ในโรงเรียนอีกด้วย

Kosse (2007) ศึกษาความสมบูรณ์ในการติดตามประเมินผลดำเนินงานของคณะทำงานด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจากการศึกษาความสัมพันธ์ขององค์ประกอบที่มีผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน ผลคะแนนเฉลี่ยด้านความสมบูรณ์ในภาพรวมขององค์ประกอบทั้ง 8 ด้าน เปิดเผยให้เห็นว่ากระบวนการดำเนินงานของคณะทำงานด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสมบูรณ์ในระดับปานกลาง จากการวิเคราะห์ผลในส่วนของผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนพบว่า การดำเนินงานของคณะทำงานด้านดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีกระทบในด้านบวกต่อผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน

กล่าวคือ ความสมบูรณ์ของกระบวนการดำเนินงานของคณะทำงานด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 23 ของความแปรปรวนที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน นอกจากนี้ยังพบว่า มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงในด้านบวกระหว่างความสมบูรณ์ด้านกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน และการจัดอันดับความสำคัญให้กับองค์ประกอบด้านการแก้ปัญหาในการดำเนินงานของคณะทำงานด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 4 ด้าน จากองค์ประกอบที่มีทั้งหมด 8 ด้าน

Walton (2007) ได้ศึกษา ประสิทธิภาพของการใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อพัฒนาระดับผลคะแนนในแบบทดสอบตามมาตรฐานของรัฐ ซึ่งใช้ในโรงเรียนประจำอำเภอ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนที่ใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีผลการปฏิบัติงานที่ดีกว่าโรงเรียนในกลุ่มควบคุมซึ่งตั้งอยู่ในเขต 8 พื้นที่อย่างมีนัยสำคัญทางด้านสถิติ ทั้งนี้เมื่อทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนทั้งหมดในอำเภอก็พบว่า รายวิชาที่มีระดับคะแนนผลการปฏิบัติงานที่สูงขึ้น คือ วิชาการอ่านและวิชาคณิตศาสตร์ แต่เมื่อทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานจากตัวแปรด้านเพศก็พบว่า นักเรียนชายในกลุ่มทดลองมีผลการปฏิบัติงานที่ดีขึ้นในวิชาคณิตศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญทางด้านสถิติ โดยมีการระบุว่านักเรียนที่เป็นชนชาติคอเคเซียนสามารถทำคะแนนได้สูงขึ้นในวิชาด้านการอ่านและคณิตศาสตร์ นอกจากนี้ยังพบว่านักเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีผลการปฏิบัติงานที่ดีขึ้นในวิชาด้านภาษา และพบว่านักเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีผลการปฏิบัติงานที่ดีขึ้นในวิชาคณิตศาสตร์ ผลการวิจัยยังพบว่า จำนวนครูในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มทดลองคิดเป็นร้อยละ 74 ชอบที่โรงเรียนของพวกเขาใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และคิดว่าน่าจะมีการเสนอแนะให้โรงเรียนอื่น ๆ ที่ยังไม่ได้ใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้นำไปใช้ในโรงเรียนของตนเองด้วย นอกจากนี้ยังพบว่า จำนวนครูในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มควบคุมคิดเป็นร้อยละ 81 กล่าวด้วยความมั่นใจว่า พวกเขารู้ว่ามีโรงเรียนใดบ้างที่ไม่ได้ใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและควรทำการทดสอบปัจจัยที่เกี่ยวข้องคือระดับการผ่านการรับรองคุณสมบัติของครู, จำนวนปีของประสบการณ์ด้านการสอน, การอบรมในทีมสนับสนุนครูและการฝึกอบรมการใช้กลยุทธ์ด้านการจัดการเรียนการสอน

Brady (2008) ได้ศึกษาประเทศที่มีผู้คนหลายเชื้อชาติอาศัยอยู่หนึ่งในนั้นเป็นชาวอเมริกันเป็นส่วนมาก พวกเขาไม่ต้องการให้วัยรุ่นไปเกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติดซึ่งเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย ชาวอเมริกันส่วนใหญ่จะเห็นด้วยทั้งหมดว่า โรงเรียนควรจะเป็นสถานที่เด็กได้เรียนฟรีเพื่อให้ห่างจากสิ่งเสพติดและห่างจากพฤติกรรมที่เสี่ยงทั้งหมดนี้ เพื่อเป็นรากฐานในการป้องกันให้กับเด็ก อย่างไรก็ตามสารเสพติดก็ยังมีอยู่ ซึ่งเป็นภาระให้กับสังคมและโรงเรียนที่จะต้องแก้ไขร่วมกัน กรณีศึกษานี้ได้สุ่มนักเรียนบางกลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดสารเสพติดอันที่จริงโรงเรียนของแต่ละอำเภอ มีแนวทางหรือจุดประสงค์ในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับสารเสพติดและแอลกอฮอล์

กรณีศึกษานี้ไม่ได้เลือกนักเรียนที่ติดสารเสพติด แต่สุ่มเลือกเด็กที่มีอิทธิพลหรือมีพฤติกรรมเสี่ยง และมีวัยที่ใกล้เคียงกัน นำมาศึกษาสิ่งที่สำคัญคือผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องพยายามที่จะปลูกฝังให้เด็กให้เห็นถึงปัญหาหรือผลกระทบของสิ่งเสพติด ซึ่งชุมชนก็ต้องพยายามช่วยกันและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการป้องกันหาวิธีในการต่อต้านสารเสพติดร่วมกัน จุดประสงค์ของกรณีศึกษานี้เพื่อศึกษาโรงเรียนมัธยมแห่งหนึ่งและเป็นสิ่งที่ยากพอสมควรที่จะไม่ให้มีสารเสพติดและแอลกอฮอล์ทุกชนิด และต้องการให้เห็นถึงวิธีการแก้ไขในการวางแผนหรือมีกลยุทธ์ในการต่อสู้กับปัญหาสิ่งเสพติดที่เสี่ยงกับนักเรียนในโรงเรียน และเพื่อป้องกันปัญหาอย่างถูกต้องและรวดเร็วแต่ในภาพรวมแล้วโรงเรียนจะแก้ไขปัญหาได้ต้องสำรวจข้อมูลอย่างเป็นกระบวนการ โดยการแจกแบบสอบถามแบบถาม-ตอบข้อมูลที่ได้มาจากนักเรียนชาวอเมริกันที่สำรวจสารเสพติดและแอลกอฮอล์ทุกชนิดและแบบรายงานจากโรงเรียนนิวเจสซิ

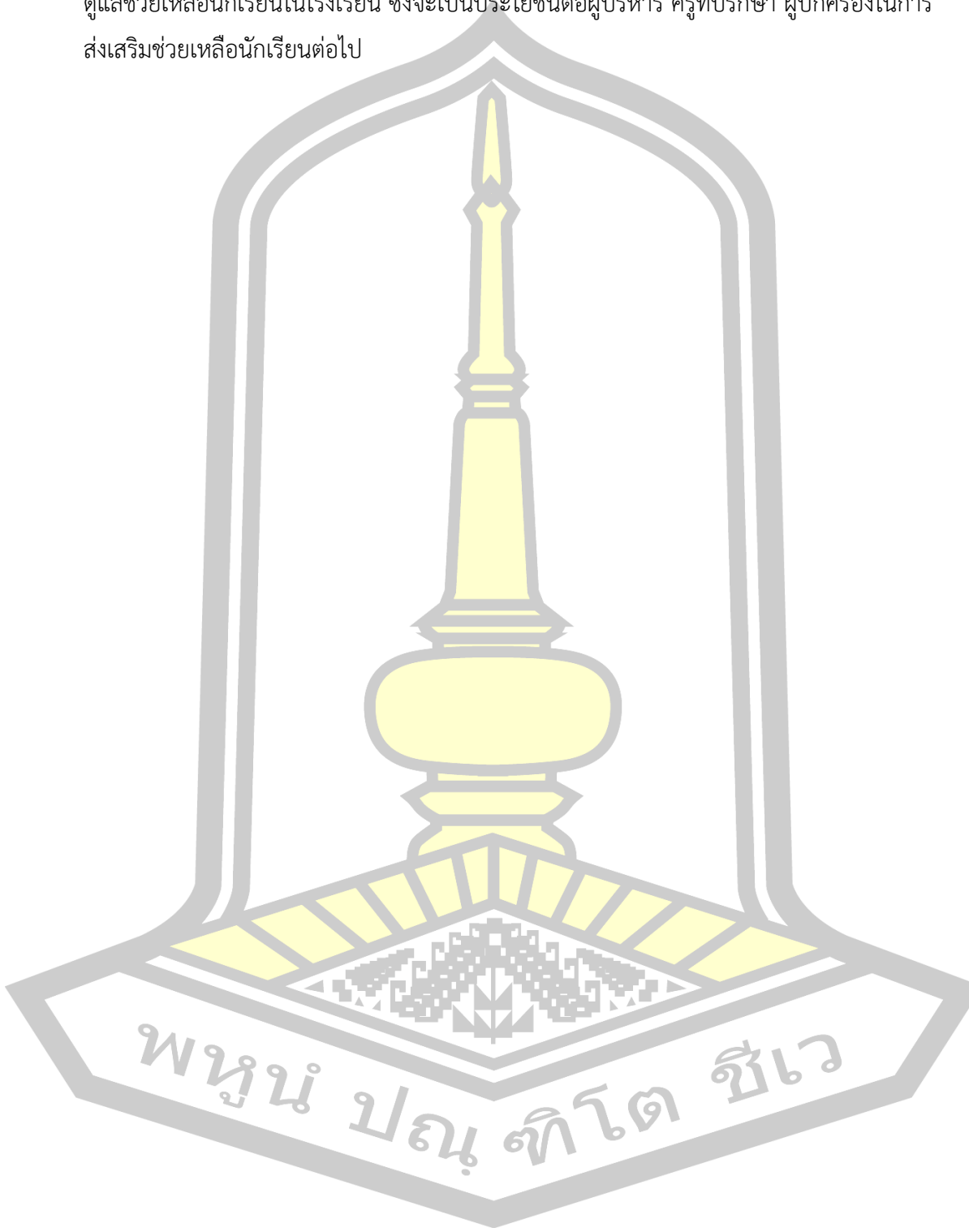
Williams (2008) ได้ศึกษา การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนหน้าการศึกษา การบริหารจัดการองค์กรและการรับรู้ด้านทฤษฎีเกี่ยวกับการสร้างส่วนเชื่อมต่อกับเรื่องสุขภาพของเยาวชน การวิจัยเชิงบรรยายแบบกรณีศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบเพื่ออธิบายความแตกต่างของแต่ละโมเดลที่ใช้ที่ใช้ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและเพื่อสำรวจว่า โครงสร้างด้านการบริหารจัดการองค์กรแบบที่ขาดหายไป วิธีการรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ การสัมภาษณ์บุคลากรผู้ปฏิบัติงานในส่วนงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนรวมทั้งผู้เกี่ยวข้องในการบริหารงานโรงเรียนจากภายนอก จากนั้นผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์ในส่วนของข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้กลยุทธ์แบบเน้นกรณีศึกษาในการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบในหลาย ๆ กรณี ผลการวิจัยพบว่ามีความแตกต่างในพฤติกรรมด้านการเชื่อมต่อองค์ประกอบย่อยในแต่ละโมเดลและพบว่าความแตกต่างนี้มีความเด่นชัดที่สุดในการบริหารกระบวนการด้านการติดตามผลและยังมีผลกระทบต่อนักเรียนที่รับบริการจากระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอีกด้วย

Biddle (2009) ได้ศึกษา การศึกษาผลการดำเนินงานผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงฆ่าตัวตาย ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ชอบและเข้าร่วมในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นผลเนื่องมาจาก การมีความคิดฆ่าตัวตาย, การแสดงท่าทางหรือพยายามที่จะละเมิดนโยบายด้านการใช้ยาเสพติดและสารประเภทแอลกอฮอล์ลดลง รวมทั้งระดับการถูกสั่งพักการเรียนลดลง อย่างไรก็ตาม จากการรายงานของนักเรียนที่ชอบและเข้าร่วมในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อแก้ปัญหาการคิดฆ่าตัวตายและปัญหาอื่น ๆ ทำให้สามารถทำนายรูปแบบการละเมิดนโยบายด้านการใช้ยาเสพติดและสารประเภทแอลกอฮอล์อย่างต่อเนื่อง เช่นพบว่า บางครั้งนักเรียนเหล่านี้ก็อาจจะใช้ยาเสพติดและสารประเภทแอลกอฮอล์เพื่อการรักษาตนเองก็ได้ และพบว่ารูปแบบการบริการที่มีค่านัยสำคัญทางด้านสถิติสูงสุดในการทำนายผลการลดระดับการละเมิดนโยบายด้านการใช้ยาเสพติดและสารสารประเภทแอลกอฮอล์ รวมทั้ง

การลดระดับการถูกสั่งพักการเรียน สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงคิดฆ่าตัวตายคือส่วนที่ได้รับการประเมิน โดยหน่วยงานที่ได้รับอนุญาตให้ทำการจัดหายาเสพติดและสารประเภทแอลกอฮอล์ไว้ใช้ได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย นอกจากนี้ยังพบว่าการวางระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ในโรงเรียนอื่น ๆ เช่น โรงเรียนสำหรับเยาวชนที่มีปัญหาด้านการผิดวินัยและการบริการสำหรับเด็กและเยาวชนที่จัดขึ้นโดยหน่วยงานของชุมชนมีความสัมพันธ์ในระดับสูงกับการลดระดับการละเมิดนโยบายด้านการใช้ยาเสพติดและสารสารประเภทแอลกอฮอล์ในโรงเรียน และพบว่าการรักษาผู้ป่วยนอกที่มีอาการติดยาเสพติดและสารประเภทแอลกอฮอล์ คือ ตัวทำนายผลด้านการสนับสนุนระดับการเลื่อนชั้นเรียนหรือการจบการศึกษาจากโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายสำหรับนักเรียนเหล่านั้น

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและต่างประเทศพบว่า จากสภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงไปทำให้เกิดสภาพครอบครัวที่แตกแยกขาดความอบอุ่นเยาวชนถูกทอดทิ้งขาดการดูแลเอาใจใส่และเยาวชนประสบปัญหาในการดำรงชีวิตให้มีความสุข จึงจำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ปัญหาการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเกิดจากปัญหาที่หลากหลาย ทั้งปัญหาที่เกิดจากตัวนักเรียนเองปัญหาจากสภาพครอบครัวของพ่อแม่และผู้ปกครอง ปัญหาในโรงเรียน มีปัจจัยจากครูด้านประสบการณ์ในการทำงานตำแหน่งการทำงาน และปัจจัยจากโรงเรียนคือ ขนาดของโรงเรียน รวมทั้งเพื่อนสภาพการเรียน บรรยากาศในโรงเรียน และสภาพสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่ส่งผลกระทบต่อนักเรียนซึ่งเป็นเยาวชนอนาคตของชาติ ให้ขาดคุณภาพของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โรงเรียนเป็นสถานศึกษาที่มีหน้าที่พัฒนาคุณภาพของนักเรียนโดยตรง จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องจัดกิจกรรมเพื่อดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิดโดยเฉพาะ ผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูที่ปรึกษามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการจัดกิจกรรมช่วยเหลือนักเรียน ทั้งปัญหาด้านการเรียน พฤติกรรม อารมณ์ของนักเรียน ครอบครัว โรงเรียน และสิ่งแวดล้อม แต่ยังไม่ประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายกรมสามัญศึกษา กรมสุขภาพจิต กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา ได้พัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสำหรับครูที่ปรึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องใน 5 ด้าน ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน และการส่งต่อนักเรียน โดยมุ่งหวังที่จะส่งเสริมช่วยเหลือให้นักเรียนมีคุณภาพมากที่สุด ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัญหาการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้อำนวยการ หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูที่ปรึกษา โดยเน้นศึกษาวิจัยในปัจจัยด้านโรงเรียน และปัจจัยด้านครูที่มีผลต่อการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 คือ

ขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์ในการทำงาน เพื่อที่จะได้นำข้อมูลไปวางแผนแก้ไขพัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร ครูที่ปรึกษา ผู้ปกครองในการส่งเสริมช่วยเหลือนักเรียนต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

ตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

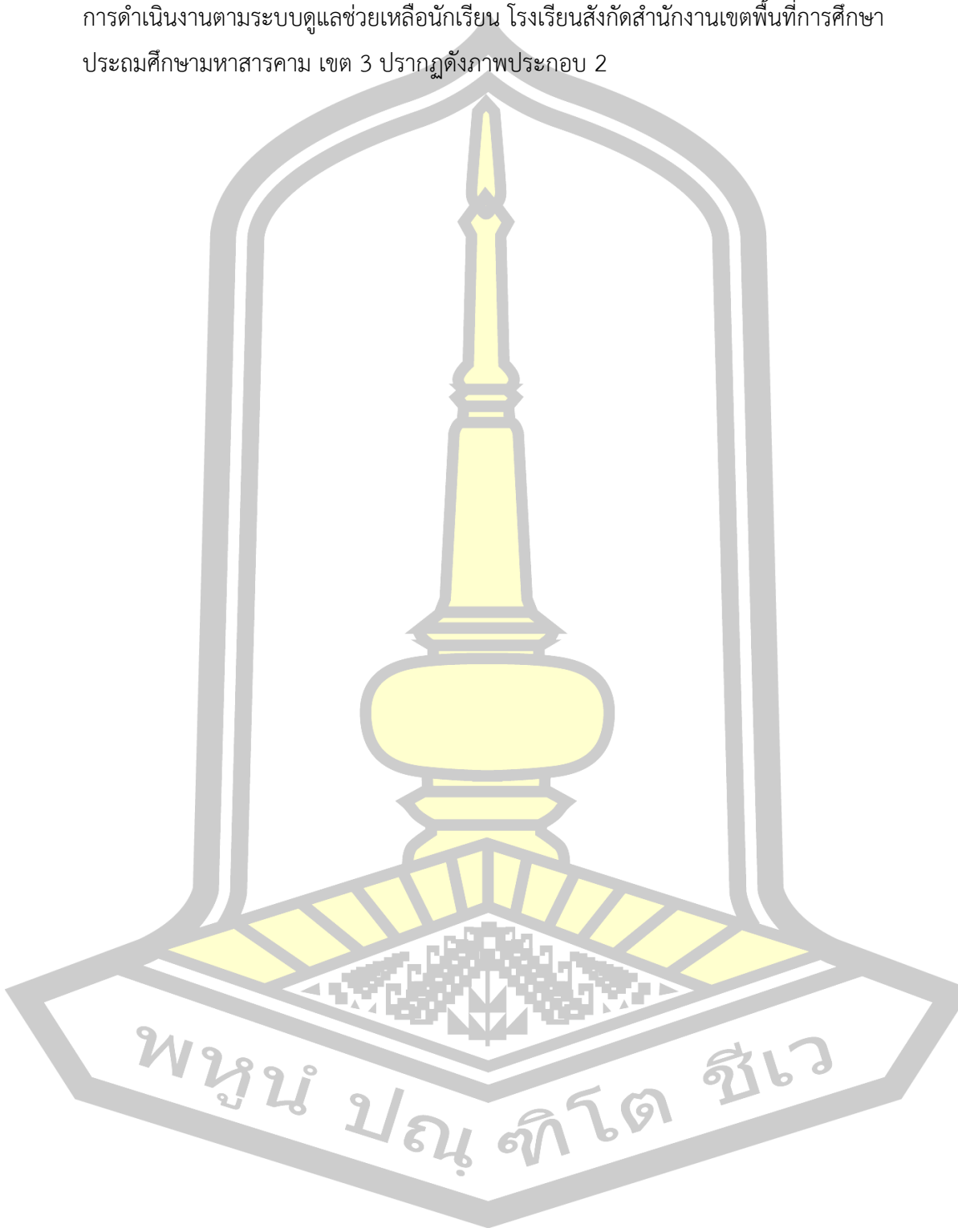
ตอนที่ 2 หาค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

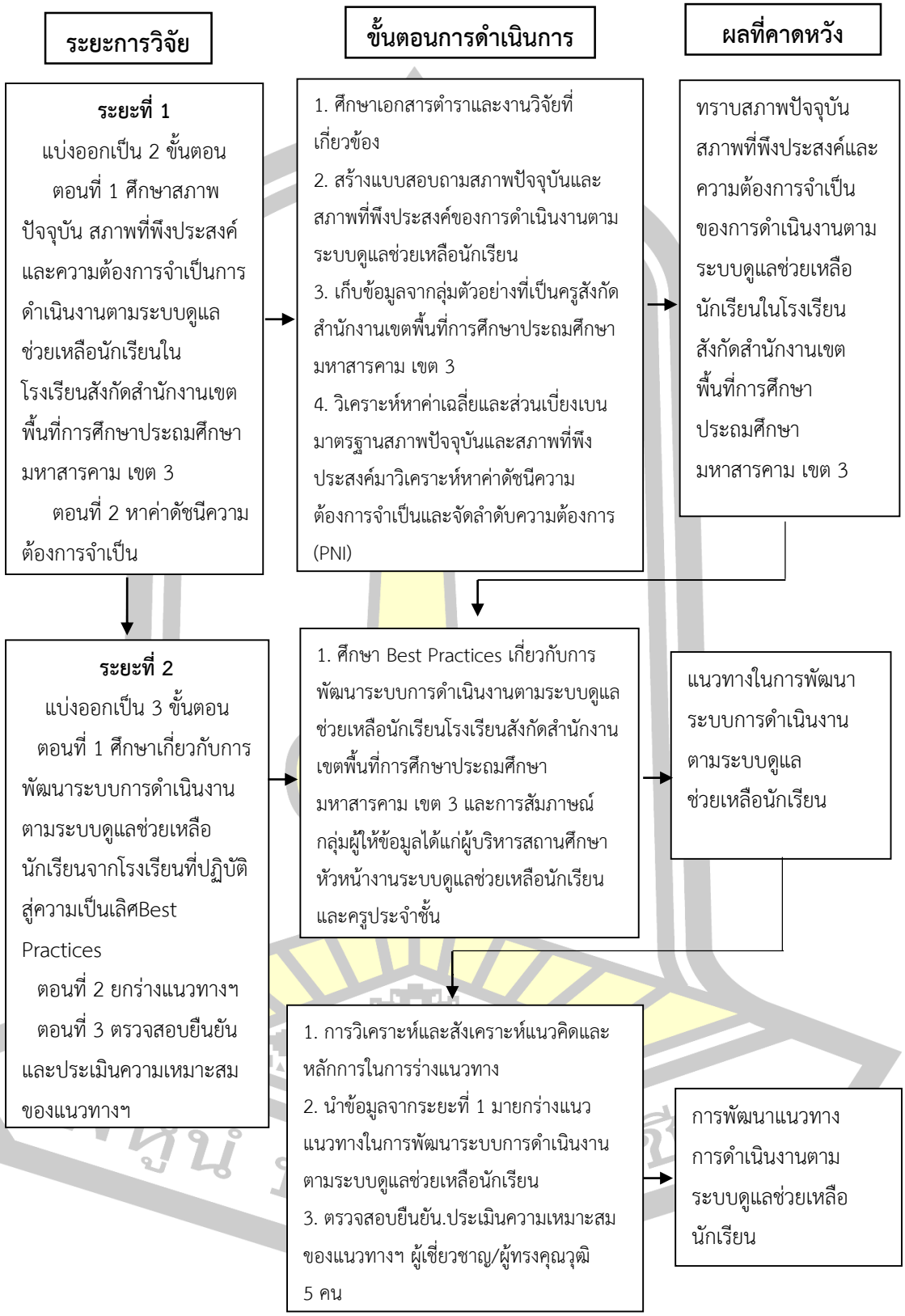
ระยะที่ 2 แนวทางในการพัฒนาระบบการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 แบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ศึกษา Best Practices เกี่ยวกับการพัฒนาระบบการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 1 คน และครูประจำชั้น จำนวน 1 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากโรงเรียนต้นแบบที่มีผลการปฏิบัติดีเยี่ยม (Best Practice) ของโรงเรียนที่เป็นต้นแบบการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนซึ่งได้รับรางวัล ระดับสหวิทยาเขตระดับจังหวัด ระดับเขตพื้นที่การศึกษาหรือระดับประเทศรวมเป็นผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 3 คน จาก 2 โรงเรียน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น จำนวน 6 คน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

ตอนที่ 2 ยกร่างแนวทางในการพัฒนาระบบการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

ตอนที่ 3 ตรวจสอบยืนยัน/ประเมินความเหมาะสมของแนวทางในการพัฒนาระบบการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ปรากฏดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 แสดงระยะการวิจัย ขั้นตอนการดำเนินการ และผลที่คาดหวัง

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ดังนี้

1. วิธีการดำเนินการวิจัย

1.1 ศึกษาเอกสารตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับขั้นตอนการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนจากนักการศึกษาหลายท่านหลากหลายแห่ง

1.2 นำผลการศึกษาวิเคราะห์สังเคราะห์เอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้ขั้นตอนการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยและสร้างแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ในการวิจัยต่อไป

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ ครูประจำชั้นในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 3 ที่ปฏิบัติหน้าที่ในปีการศึกษา 2562 จำนวน 1,680 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างได้แก่ครูประจำชั้นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 3 ที่ปฏิบัติหน้าที่ในปีการศึกษา 2562 จำนวน 313 คน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 313 คน โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามขั้นตอนดังนี้

2.2.1 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยเทียบจำนวนประชากรทั้งหมดกับตารางสำเร็จรูปของ Krejcie และ Morgan (อรนุช ศรีสะอาด, 2550) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 313 คน

2.2.2 คำนวณหาค่าจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของประชากรที่ได้มาจากวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดของสถานศึกษาเป็นหน่วยของการสุ่มและได้จำนวนครบตามสัดส่วนที่กำหนดไว้ดังตาราง 16

ตาราง 16 แสดงประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ขนาดโรงเรียน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
	ครูประจำชั้น	ครูประจำชั้น
ขนาดเล็ก	812	151
ขนาดกลาง	708	132
ขนาดใหญ่-ขนาดใหญ่พิเศษ	160	30
รวม	1,680	313

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ลักษณะของเครื่องมือ

แบบสอบถาม

แบบสอบถาม สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน กับครูประจำชั้น จำนวน 313 คน แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามสถานภาพ ตำแหน่งหน้าที่และขนาดของโรงเรียนของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามที่ถามถึงระดับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3โดยใช้องค์ประกอบของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ด้าน คือ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมพัฒนานักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา 5) การส่งต่อนักเรียน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด คือ

5 หมายถึง อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.2 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

3.2.1 สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ด้าน ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อ

3.2.2 ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของประธานควบคุมวิทยานิพนธ์

3.2.3 นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างเชิงเนื้อหา การใช้ภาษาตรวจสอบคุณภาพและความถูกต้องเหมาะสมและหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) โดยพิจารณาและคัดเลือกแบบสอบถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป และปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์

เกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2543)

ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดจุดประสงค์ที่ระบุไว้จริงให้คะแนน +1

ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดจุดประสงค์ที่ระบุไว้ให้คะแนน 0

ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่วัดจุดประสงค์ที่ระบุไว้ให้คะแนน -1

ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธรินธร นามวรรณ (ศษ.ด.) การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น ตำแหน่งอาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

2. ดร.จิตตรา พิกุลทอง วุฒิการศึกษาปรด.นวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนผดุงนารี จังหวัดมหาสารคาม

3. นางมัณฑนา บุรัมย์นิธิโชติ วุฒิการศึกษา ค.ม. วิจัยและประเมินผลการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม และ ศษ.ม. การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโนนทัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

4. นายสุทธิพงษ์ ก้องเวหา ศษ.ม. การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีผู้อำนวยการโรงเรียนกระบากวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

5. นางชมภู มุ่งหมาย กศ.ม. การบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ครูชำนาญการพิเศษ ปฏิบัติหน้าที่ครูแนะแนวโรงเรียนบ้านเชียงยืน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

3.2.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์อีกครั้งก่อนนำไป Try Out กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน

3.2.5 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือประกอบด้วย

1) นำแบบสอบถามไปทดสอบใช้ (Try-Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน นำผลการทดลองใช้มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item–total Correlation) และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ผลการวิเคราะห์พบว่า แบบสอบถามสภาพปัจจุบันในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ด้าน มีค่าอำนาจจำแนก .20-.80 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .95 แบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ด้าน มีค่าอำนาจจำแนก .20-.93 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .97

2) วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (Discriminant Power) โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมของแต่ละตอน (Item-total Correlation) คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .20-.80

3) นำแบบสอบถามและแบบประเมินวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach, 1990)

4) จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์แล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน

แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 มีรายละเอียดดังนี้

3.3.1 ขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคามไปสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

3.3.2 ขอหนังสือจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ไปสถานศึกษาที่เป็นอาสาสมัครหรือกลุ่มตัวอย่าง และหนังสือแจ้งกลุ่มประชากรหรืออาสาสมัครให้รับทราบข้อมูลตามคำชี้แจงสำหรับอาสาสมัครว่า ผู้วิจัยตระหนักถึงจริยธรรมการวิจัยในการเก็บข้อมูลการวิจัยครั้งนี้จะไม่มีผลกระทบใดต่ออาสาสมัครหรือกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น พร้อมทั้งแนบรายละเอียดที่เป็นอาสาสมัครหรือกลุ่มตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัยในครั้งนี้ให้รับทราบและเข้าใจ

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.4.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม

3.4.2 นำแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคอร์ท (Likert) เป็นมากที่สุดมากน้อยน้อยที่สุดตามลำดับ โดยมีเกณฑ์ให้เลือกตอบและให้คะแนน ดังนี้

5 หมายถึง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.4.3 วิเคราะห์ระดับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นรายข้อรายด้านและรวมทุกด้านแล้วนำผลการวิเคราะห์ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย เพื่อหาระดับปัญหาโดยอาศัยแนวทางของโดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยมีดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

คะแนนเฉลี่ย 4.51 - 5.00 แปลความว่าสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51 - 4.50 แปลความว่าสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51 - 3.50 แปลความว่าสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.50 แปลความว่าสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50 แปลความว่าสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.5 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ

3.5.1 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามโดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างอย่างง่ายตามวิธีของเพียร์สัน (Pearson Product moment Correlation Coefficient) โดยใช้สูตรดังนี้ (สมบัติ ท้ายเรือคำ, 2553)

$$r_{xy} = \frac{n\sum XY - X\sum Y}{\sqrt{\left[n\sum X^2 - \left(\sum X\right)^2\right]\left[n\sum Y^2 - \left(\sum Y\right)^2\right]}}$$

เมื่อ r_{xy} แทน ค่าอำนาจจำแนก

n แทน จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

X แทน คะแนนของข้อที่หาค่าอำนาจจำแนก

Y แทน คะแนนรวมของทุกข้อ

3.5.2 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) (บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

$$\alpha = \frac{k}{k-1}\left(1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2}\right)$$

เมื่อ α แทน ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น

k แทน จำนวนข้อของเครื่องมือวัด

$\sum S_i^2$ แทน ผลรวมของความแปรปรวนของแต่ละข้อ

S_t^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวม

3.5.3 สถิติพื้นฐาน ได้แก่

ร้อยละ (Percentage) (บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

$$P = \frac{f}{n} \times 100$$

เมื่อ P แทน ร้อยละ

f แทน ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ

N แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

3.5.4 ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) (บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

$$\overline{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\overline{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม

N แทน จำนวนคะแนนในกลุ่ม

3.5.5 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

X แทน คะแนนแต่ละตัว

N แทน จำนวนคะแนนในกลุ่ม

$\sum X$ แทน ผลรวม

พหุน ปณฺฑิต ชีเว

ตอนที่ 2 หาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

1. การวิเคราะห์ความต้องการความจำเป็น (Need Assessment) ได้นำข้อมูลผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในตอนที่ 1 มาหาดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index) เพื่อจัดลำดับความต้องการความจำเป็นโดยการคำนวณสูตรดังต่อไปนี้

$$\mathrm{PNI}_{\mathrm{Modified}} = \frac{(\mathrm{I}-\mathrm{D})}{\mathrm{D}}$$

เมื่อ PNI แทน ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

I แทน ค่าเฉลี่ยของสภาพที่ควรจะเป็น

D แทน ค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นอยู่

2. จัดลำดับความต้องการ (PNI) เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการเก็บข้อมูลในระยะที่ 2

ระยะที่ 2 แนวทางในการพัฒนาระบบการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

1. ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.1 ศึกษา Best Practices โรงเรียนที่มีแนวทางปฏิบัติเป็นเลิศเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยการสัมภาษณ์

1.2 กลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์ ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูประจำชั้น โดยเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 2 คน และครูประจำชั้น จำนวน 2 คน จากทั้ง 2 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น จำนวน 6 คน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ในหัวข้อที่พึงประสงค์ในระดับมากและระดับมากที่สุดมาสร้างเป็นข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์

2. ขั้นตอนการวิจัย

2.1 แหล่งข้อมูลการสัมภาษณ์ วิธีการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ด้าน เพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ด้าน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 2 คน และครูประจำชั้น จำนวน 2 คน จากทั้ง 2 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น จำนวน 6 คน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลการตอบแบบสัมภาษณ์

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์โดยวิธีการประเมินความเป็นไปได้ของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ด้าน

3. การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือ

3.1 นำผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ในหัวข้อที่มีปัญหาในระดับมากและระดับมากที่สุดมาสร้างเป็นข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์

3.2 กำหนดโครงสร้างของแบบสัมภาษณ์

3.3 สร้างแบบสัมภาษณ์ตามขอบข่ายและหลักเกณฑ์การสร้าง

3.4 นำแบบสัมภาษณ์เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อตรวจสอบความถูกต้องความเหมาะสมในการใช้ภาษาความครอบคลุมเนื้อหาและนำมาปรับปรุงโดยมีรายนามของผู้เชี่ยวชาญ (ชุดเดิม)

3.5 นำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะไปปรับปรุงข้อคำถามให้สมบูรณ์

3.6 นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจความถูกต้อง

3.7 จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคามไปยังผู้ที่จะสัมภาษณ์

4.2 ผู้วิจัยนัดหมายวันเวลาในการสัมภาษณ์โดยการสัมภาษณ์จะบันทึกและสรุปประเด็นการสัมภาษณ์มีรายละเอียดการสัมภาษณ์ ประกอบด้วย ชื่อสกุล ตำแหน่ง โรงเรียนหมายเลข สถานที่ตั้งของโรงเรียน วันเดือนปี และเวลาที่สัมภาษณ์ เกี่ยวกับการบริหารจัดการการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อนักเรียน และแบบบันทึก

การสัมภาษณ์ โดยการสัมภาษณ์จะบันทึกและสรุปประเด็นการสัมภาษณ์เพื่อนำไปแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงเชี่ยวชาญ

4.3 ผู้วิจัยนัดวันเวลาที่จะสัมภาษณ์และเดินทางไปสัมภาษณ์ตรงตามวันเวลาที่นัดหมายไว้ด้วยตนเอง โดยมีการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่เป็นอาสาสมัครในการทำวิจัยครั้งที่ ณ ห้องประชุมเฟื่องฟ้า โรงเรียนบ้านโนนทัน และก่อนการสัมภาษณ์มีการชี้แจงวิธีการขั้นตอนการวิจัยว่าผู้วิจัยตระหนักถึงจริยธรรมการวิจัยทุกขั้นตอน จะเป็นความลับและมีความระมัดระวังในการเก็บข้อมูลจะไม่มีการระบุชื่อสกุลหรือข้อมูลส่วนตัวต่อสาธารณชน และผลการวิจัยจะนำเสนอในภาพรวมที่เป็นการสรุปผลการวิจัย เพื่อประโยชน์ทางวิชาการเท่านั้นพร้อมทั้งให้เอกสารคำชี้แจงสำหรับอาสาสมัครหรือกลุ่มตัวอย่างได้ทราบรายละเอียด

5. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการวิเคราะห์โดย

5.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลการศึกษาเอกสาร

5.2 ประเด็นแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจากการสัมภาษณ์

5.3 นำเสนอผลการวิจัยโดยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) โดยการสร้างแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ครอบคลุมทั้ง 5 ด้าน

ตอนที่ 2 ยกร่างแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

1. ขั้นการดำเนินการ

1.1 การวิเคราะห์และสังเคราะห์แนวคิดและหลักการในการยกร่างแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 เพื่อกำหนดแนวคิดและหลักการการร่างแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และได้สังเคราะห์ประเด็นหลักของแนวคิดหลักการและจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการยกร่างการพัฒนาแนวทาง

1.2 การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจากสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best Practices) ของการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ตอนที่ 3 ตรวจสอบยืนยันประเมินความเหมาะสมของแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

1 กลุ่มเป้าหมาย

การประเมินแนวทางการพัฒนาในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยใช้แบบประเมินความเหมาะสมโดยกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 5 คน คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ (ชุดใหม่) โดยใช้แบบสอบถามจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection)

2. ขั้นตอนการวิจัย

2.1 แหล่งข้อมูลคือ ผู้ทรงคุณวุฒิ (ชุดใหม่) ได้มาแบบการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) ซึ่งประกอบไปด้วย

2.1.1นางวัฒนิกา วิชิต ศึกษานิเทศก์ชำนาญการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ศษ.ม. การบริหารการศึกษา

2.1.2 นายชัดสกร พิกุลทอง ผู้อำนวยการโรงเรียนกู่ทองพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ศษ.ม. การบริหารการศึกษา

2.1.3 นางสาวลักขณา อันทะปัญญา ครูชำนาญการพิเศษ หัวหน้างานกิจการนักเรียน โรงเรียนอนุบาลชื่นชม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ศษ.ม. หลักสูตรและการสอน

2.1.4 นางวีรินทร์ ชูทรัพย์ทวีกุล ครูชำนาญการพิเศษ หัวหน้างานแนะแนว โรงเรียนโนนจานวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 กศ.ม. บริหารการศึกษา

2.1.5 นางเพชรัตน์ สีหาทัพ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านผักแว่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ค.ม. การบริหารการศึกษา

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบประเมินแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยใช้แบบสอบถามประเมินความเหมาะสม

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลการตอบแบบสอบถาม

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามโดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. วิธีสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

แบบประเมินความเหมาะสม ของการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

1. ศึกษาเอกสารแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อกำหนดกรอบประเด็นข้อคำถามในแบบประเมินความเหมาะสม

2. กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาเกี่ยวกับแบบประเมินความเหมาะสมให้ครอบคลุมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ด้าน จากผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาและสภาพที่พึงประสงค์ แบบสัมภาษณ์โรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ

3. สร้างแบบประเมินความเหมาะสม

4. นำแบบประเมินความเหมาะสมฉบับร่างเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความตรงในเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ความตรงในเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้านการใช้ภาษาและด้านอื่น ๆ แล้วนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข

5. นำแบบประเมินความเหมาะสมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาและด้านวัดผลการศึกษาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ว่าข้อคำถามแต่ละข้อสร้างได้สอดคล้องเนื้อหาหรือไม่ซึ่งนำเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน (ชุดใหม่) โดยใช้เกณฑ์การประเมิน ดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่าสิ่งที่ประเมินสอดคล้องกับเนื้อหา

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าสิ่งที่ประเมินสอดคล้องกับเนื้อหา

- 1 หมายถึง แน่ใจว่าสิ่งที่ประเมินไม่สอดคล้องกับเนื้อหานาไปคำนวณหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC)

4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคามไปสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 3

4.2 ขอหนังสือจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ไปสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

4.3 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยส่งแบบประเมินความเหมาะสมทางไปรษณีย์พร้อมซองติดแสตมป์เพื่อส่งกลับคืน กลุ่มตัวอย่างส่งแบบสอบถามคืน โดยทางไปรษณีย์และติดตามโดยผู้วิจัย

5. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากแบบประเมินความเหมาะสมดำเนินการวิเคราะห์ ดังนี้

สร้างแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ระดับ 5 หมายถึงมีความเหมาะสม/ระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึงมีความเหมาะสม/ระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึงมีความเหมาะสม/ระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึงมีความเหมาะสม/ระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึงมีความเหมาะสม/ระดับน้อยที่สุด

และใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายของบุญชม ศรีสะอาด (2543)

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึงมีความเหมาะสม/ระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึงมีความเหมาะสม/ระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึงมีความเหมาะสม/ระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึงมีความเหมาะสม/ระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึงมีความเหมาะสม/เป็นระดับน้อยที่สุด

6. สถิติที่ใช้ในการวิจัยสถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

6.1 ค่าเฉลี่ย (Mean) โดยใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

$$\overline{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\overline{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม

N แทน จำนวนคะแนนในกลุ่ม

6.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

X แทน คะแนนแต่ละตัว

N แทน จำนวนคะแนนในกลุ่ม

$\sum X$ แทน ผลรวม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยกำหนดสัญลักษณ์แทนความหมายต่าง ๆ ดังนี้

$\overline{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
D	แทน	ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน
I	แทน	ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์
$PNI_{modified}$	แทน	ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แยกการวิเคราะห์ข้อมูลและได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

ตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

ตอนที่ 2 หาค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

ระยะที่ 2 แนวทางในการพัฒนาระบบการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 แบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ศึกษา Best Practices เกี่ยวกับการพัฒนาระบบการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 1 คน และครูประจำชั้น จำนวน 1 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากโรงเรียนต้นแบบที่มีผลการปฏิบัติดีเยี่ยม (Best Practice) ของโรงเรียนที่เป็นต้นแบบการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนซึ่งได้รับรางวัล ระดับสหวิทยาเขตระดับจังหวัด ระดับเขตพื้นที่การศึกษาหรือระดับประเทศรวมเป็นผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 3 คน จาก 2 โรงเรียน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น จำนวน 6 คน ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 3

ตอนที่ 2 ยกร่างแนวทางในการพัฒนาระบบการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

ตอนที่ 3 ตรวจสอบยืนยัน/ประเมินความเหมาะสมของแนวทางในการพัฒนาระบบการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการสำรวจสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 รายละเอียดปรากฏดังตาราง 17–30

ตาราง 17 แสดงจำนวนและค่าร้อยละข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลเบื้องต้น	จำนวน	ร้อยละ
1. ตำแหน่ง ครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้น	313	100
รวม	313	100
2. จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม	313	100
รวม	313	100

จากตาราง 17 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 313 คน คิดเป็นร้อยละ 100 จำแนกเป็นครูที่ปรึกษาและครูประจำชั้น จำนวน 313 คน คิดเป็น ร้อยละ 100

ตาราง 18 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยภาพรวมและจำแนกตามด้าน

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1.ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	3.62	0.87	มาก	4.51	0.72	มากที่สุด
2.ด้านการคัดกรองนักเรียน	3.60	1.34	มาก	4.99	0.09	มากที่สุด
3.ด้านการส่งเสริมนักเรียน	3.60	0.98	มาก	4.52	0.71	มากที่สุด
4.ด้านการป้องกันและไขปัญหา	3.63	0.91	มาก	4.51	0.71	มากที่สุด
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน	3.60	0.89	มาก	4.54	0.72	มากที่สุด
รวม	3.61	1.00	มาก	4.61	0.59	มากที่สุด

จากตาราง 18 พบว่า สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 เมื่อพิจารณาการดำเนินงาน พบว่า

1. สภาพปัจจุบันในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.61) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 5 ด้าน เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ($\overline{X}$ = 3.63) รองลงมาคือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\overline{X}$ = 3.62) และอีกทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการส่งเสริมนักเรียน ($\overline{X}$ = 3.60) ด้านการส่งต่อนักเรียน ($\overline{X}$ = 3.60) และด้านการคัดกรองนักเรียน ($\overline{X}$ = 3.60) มีค่าที่เท่ากันทั้ง 3 ด้านรองลงมา

2. สภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.61) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการคัดกรองนักเรียน ($\overline{X}$ = 4.99) ด้านการส่งต่อนักเรียน ($\overline{X}$ = 4.54) และด้านการส่งเสริมนักเรียน ($\overline{X}$ = 4.52) ตามลำดับ และอยู่ในระดับมาก จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\overline{X}$ = 4.51) และด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ($\overline{X}$ = 4.51) ตามลำดับ

ตาราง 19 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยภาพรวมและรายข้อ

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
1. สถานศึกษามีเครื่องมือในการเก็บรวมรวมข้อมูลของนักเรียนเช่น แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) แบบทดสอบบุคลิกภาพ	3.62	0.87	มาก	4.51	0.72	มากที่สุด
2. สถานศึกษามีเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนโดย การสังเกตพฤติกรรมนักเรียน และการศึกษาจากแฟ้มสะสมผลงานนักเรียน	3.60	1.34	มาก	4.99	0.09	มากที่สุด
3. สถานศึกษามีการสำรวจข้อมูลของนักเรียนเพิ่มเติมทุก ๆ ภาคเรียน	3.60	0.98	มาก	4.52	0.71	มากที่สุด

ตาราง 19 (ต่อ)

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
4. สถานศึกษามีการสำรวจสถิติการมาเรียน การเข้าชั้นเรียนของนักเรียน	3.63	0.91	มาก	4.51	0.72	มากที่สุด
5. สถานศึกษามีการประสานงานกับ ผู้ปกครองเพื่อขอข้อมูลพื้นฐานนักเรียน	3.60	0.89	มาก	4.54	0.71	มากที่สุด
โดยรวม	3.61	1.00	มาก	4.61	0.59	มากที่สุด

จากตาราง 19 พบว่า สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เมื่อพิจารณาการดำเนินงาน พบว่า

1. สภาพปัจจุบันในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.61) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 5 ด้าน เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย อันดับแรก ได้แก่ สถานศึกษามีการสำรวจสถิติการมาเรียน การเข้าชั้นเรียนของนักเรียน ($\overline{X}$ = 3.63) อันดับ 2 สถานศึกษามีเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลของนักเรียน เช่น แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) แบบทดสอบบุคลิกภาพ ($\overline{X}$ = 3.62) และอีก 3 ด้านนั้นมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ได้แก่ สถานศึกษามีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลของนักเรียนโดย การสังเกตพฤติกรรมนักเรียนและการศึกษาจากแฟ้มสะสมผลงานนักเรียน ($\overline{X}$ = 3.60) สถานศึกษามีการสำรวจข้อมูลของนักเรียนเพิ่มเติมทุก ๆ ภาคเรียน ($\overline{X}$ = 3.60) และสถานศึกษามีการประสานงานกับผู้ปกครองเพื่อขอข้อมูลของนักเรียน ($\overline{X}$ = 3.60)

2. สภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.61) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ สถานศึกษามีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลของนักเรียนโดย การสังเกตพฤติกรรมนักเรียนและการศึกษาจากแฟ้มสะสมผลงานนักเรียน ($\overline{X}$ = 4.99) สถานศึกษามีการประสานงานกับผู้ปกครองเพื่อขอข้อมูลของนักเรียน ($\overline{X}$ = 4.54) และสถานศึกษามีการสำรวจข้อมูลของนักเรียนเพิ่มเติมทุก ๆ ภาคเรียน ($\overline{X}$ = 4.52) รองลงมามีค่าเฉลี่ยเท่ากันจำนวน 2 ด้าน ได้แก่ สถานศึกษามีเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลของนักเรียน เช่น แบบประเมิน

พฤติกรรมเด็ก (SDQ) แบบทดสอบบุคลิกภาพ ($\overline{X}$ = 4.51) และสถานศึกษามีการสำรวจสถิติการมาเรียน การเข้าชั้นเรียนของนักเรียน ($\overline{X}$ = 4.51)

ตาราง 20 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยภาพรวมและรายข้อ

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการคัดกรองนักเรียน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
1. สถานศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลของนักเรียนเพื่อการคัดกรองโดยการวิเคราะห์จากข้อมูลประวัติของนักเรียนจากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองหรือผู้ใกล้ชิดนักเรียน	2.73	1.60	ปานกลาง	4.99	0.11	มากที่สุด
2. สถานศึกษามีเกณฑ์การแบ่งกลุ่มโดยแบ่งเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหาการศึกษาจากแฟ้มสะสมผลงานนักเรียน	2.46	1.62	ปานกลาง	4.99	0.10	มากที่สุด
3. สถานศึกษามีการคัดกรองนักเรียนโดยการบันทึกในแบบคัดกรองนักเรียนรายบุคคล	2.58	1.61	ปานกลาง	4.98	0.24	มากที่สุด
4. สถานศึกษารายงานสรุปผลการคัดกรองนักเรียนโดยรางานสรุปผลการคัดกรองนักเรียนให้กิจการนักเรียนหรือผู้อำนวยการโรงเรียน	3.00	1.28	ปานกลาง	4.99	0.10	มากที่สุด
โดยรวม	3.60	1.34	มาก	4.99	0.09	มากที่สุด

จากตาราง 20 พบว่า สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการคัดกรองนักเรียน เมื่อพิจารณาการดำเนินงาน พบว่า

1. สภาพปัจจุบัน ด้านการคัดกรองนักเรียนโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$=3.60) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สภาพปัจจุบันในการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีทั้งหมด จำนวน 4 ด้าน โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ได้แก่ สถานศึกษารายงานสรุปผลการคัดกรองนักเรียน โดยรายงานสรุปผลการคัดกรองนักเรียนให้กิจการนักเรียนหรือให้ผู้อำนวยการโรงเรียน ($\overline{X}$ = 3.00) สถานศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลของนักเรียนเพื่อการคัดกรองโดยการวิเคราะห์จากข้อมูลประวัติของนักเรียนจากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองหรือผู้ใกล้ชิดนักเรียน ($\overline{X}$ = 2.73) และสถานศึกษามีผลการคัดกรองนักเรียนโดยบันทึกในแบบคัดกรองนักเรียนรายบุคคล ($\overline{X}$ = 2.58) รองลงมามีค่าน้อยที่สุด 1 ด้าน ได้แก่ สถานศึกษามีเกณฑ์การแบ่งกลุ่ม โดยแบ่งเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา ($\overline{X}$ = 2.46)

2. สภาพที่พึงประสงค์ด้านการคัดกรองนักเรียนโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.99) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ สถานศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลของนักเรียนเพื่อการคัดกรองโดยการวิเคราะห์จากข้อมูลประวัติของนักเรียนจากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองหรือผู้ใกล้ชิดนักเรียน ($\overline{X}$ = 4.99) สถานศึกษามีเกณฑ์การแบ่งกลุ่ม โดยแบ่งเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา ($\overline{X}$ = 4.99) และสถานศึกษารายงานสรุปผลการคัดกรองนักเรียนโดยรายงานสรุปผลการคัดกรองนักเรียนให้กิจการนักเรียนหรือให้ผู้อำนวยการโรงเรียน ($\overline{X}$ = 4.99) รองลงมาตามลำดับ ได้แก่ สถานศึกษามีผลการคัดกรองนักเรียนโดยบันทึกในแบบคัดกรองนักเรียนรายบุคคล ($\overline{X}$ = 4.98)

ตาราง 21 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการส่งเสริมนักเรียนโดยภาพรวมและรายข้อ

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
1. สถานศึกษาได้ศึกษาแนวทางการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา	3.68	1.31	มาก	4.58	0.78	มากที่สุด

ตารา 21 (ต่อ)

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
นักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
2. สถานศึกษาพิจารณาเลือกกิจกรรม เพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียน กลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา	3.56	1.27	มาก	4.60	0.84	มากที่สุด
3. สถานศึกษามีกิจกรรมเพื่อป้องกัน และแก้ไขปัญหานักเรียน เช่น การให้คำปรึกษาเบื้องต้น กิจกรรม เสริมหลักสูตร	3.67	1.28	มาก	4.38	1.14	มาก
4. สถานศึกษาบันทึกข้อมูลสภาพ บัญหาการเข้าชั้นเรียนของนักเรียน	3.57	1.30	มาก	4.50	0.90	มาก
5. สถานศึกษาติดตามผลการ ช่วยเหลือนักเรียนของผู้เชี่ยวชาญ ภายนอกโรงเรียน	3.67	1.35	มาก	4.54	0.76	มากที่สุด
โดยรวม	3.63	0.91	มาก	4.51	0.72	มากที่สุด

จากตาราง 21 พบว่า สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการส่งเสริมนักเรียน เมื่อพิจารณาการดำเนินงาน พบว่า

1. สภาพปัจจุบันในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งเสริมนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.63) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สภาพปัจจุบันในการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ทั้ง 5 ด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาค่าเฉลี่ยน้อย ได้แก่ สถานศึกษาจัดกิจกรรมโฮมรูม (Homeroom) เพื่อให้ครูที่ปรึกษาพบกับนักเรียน ($\overline{X}$ = 3.68) สถานศึกษาประสานงานกับผู้ปกครองเพื่อการส่งเสริมพัฒนานักเรียน ($\overline{X}$ = 3.67) สถานศึกษาวางแผนในการเยี่ยมบ้านนักเรียนทุกคน ($\overline{X}$ = 3.67) สถานศึกษาจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิต เช่น กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมแสดงความสามารถของนักเรียน ($\overline{X}$ = 3.57) และสถานศึกษาจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom Meeting) ($\overline{X}$ = 3.56)

2. สภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียนโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.51)เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ได้แก่ สถานศึกษาจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom Meeting) ($\overline{X}$ = 4.60) สถานศึกษาจัดกิจกรรมโฮมรูม (Homeroom) เพื่อให้ครูที่ปรึกษาพบกับนักเรียน ($\overline{X}$ = 4.58) และสถานศึกษาประสานงานกับผู้ปกครองเพื่อการส่งเสริมพัฒนานักเรียน ($\overline{X}$ = 4.54) และอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน ได้แก่ สถานศึกษาจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิต เช่น กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมแสดงความสามารถของนักเรียน ($\overline{X}$ = 4.50) สถานศึกษาวางแผนในการเยี่ยมบ้านนักเรียนทุกคน ($\overline{X}$ = 4.38)

ตาราง 22 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยภาพรวมและรายข้อ

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
1. สถานศึกษาได้ศึกษาจัดกิจกรรม (Homeroom) เพื่อให้ครูที่ปรึกษาพบกับนักเรียน	3.68	1.31	มาก	4.58	0.78	มากที่สุด
2. สถานศึกษาจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองนักเรียน	3.56	1.27	มาก	4.60	0.84	มากที่สุด
3. สถานศึกษาวางแผนในการเยี่ยมบ้านนักเรียนทุกคน	3.67	1.28	มาก	4.38	1.14	มาก
4. สถานศึกษาบันทึกข้อมูลสภาพปัญหาและวิธีการช่วยเหลือนักเรียน	3.57	1.30	มาก	4.50	0.90	มาก
5. สถานศึกษาประสานงานกับผู้ปกครองเพื่อการส่งเสริมพัฒนานักเรียน	3.67	1.35	มาก	4.54	0.76	มากที่สุด
โดยรวม	3.63	0.91	มาก	4.51	0.72	มากที่สุด

จากตาราง 22 พบว่า สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา เมื่อพิจารณาการดำเนินงาน พบว่า

1. สภาพปัจจุบันในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาโดยรวม อยู่ในระดับ มาก ($\overline{X}$ = 3.63) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้ง 5 ด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ สถานศึกษาได้ศึกษาแนวทางการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา ($\overline{X}$ = 3.68) สถานศึกษามีกิจกรรมเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน เช่น การให้คำปรึกษาเบื้องต้นกิจกรรมเสริมหลักสูตร ($\overline{X}$ = 3.67) สถานศึกษาประสานงานกับบุคคลเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ($\overline{X}$ = 3.67) สถานศึกษาบันทึกข้อมูลสภาพปัญหาและวิธีการช่วยเหลือนักเรียน ($\overline{X}$ = 3.57) และสถานศึกษาพิจารณาเลือกกิจกรรมเพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา ($\overline{X}$ = 3.56)

2. สภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.51) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ สถานศึกษาพิจารณาเลือกกิจกรรมเพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/ มีปัญหา ($\overline{X}$ = 4.60) สถานศึกษาได้ศึกษาแนวทางการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา ($\overline{X}$=4.58) และสถานศึกษาประสานงานกับบุคคลเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ($\overline{X}$ = 4.54) อยู่ในระดับมาก 2 ด้าน ได้แก่ สถานศึกษาบันทึกข้อมูลสภาพปัญหาและวิธีการช่วยเหลือนักเรียน ($\overline{X}$ = 4.50) สถานศึกษามีกิจกรรมเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน เช่น การให้คำปรึกษาเบื้องต้นกิจกรรมเสริมหลักสูตร ($\overline{X}$ = 4.38)

พหุน ปณ ฑิโต ชีเว

ตาราง 23 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการส่งต่อนักเรียนโดยภาพรวมและรายข้อ

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งต่อการดำเนินงานระบบดูแล	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
1. สถานศึกษาพิจารณาข้อมูลของนักเรียนที่มีปัญหาเพื่อการส่งต่อ	4.10	0.99	มาก	4.59	0.84	มากที่สุด
2. สถานศึกษาส่งต่อนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ	3.65	1.27	มาก	4.52	0.91	มากที่สุด
3. สถานศึกษามีผู้เชี่ยวชาญภายในโรงเรียนที่เป็นผู้รับการช่วยเหลือนักเรียน เช่น ครูแนะแนว ครูพยาบาล เป็นต้น	3.61	1.42	มาก	4.60	0.92	มากที่สุด
4. สถานศึกษารายงานข้อมูลนักเรียนให้ผู้เชี่ยวชาญ เช่น รายงานสรุปประวัติของนักเรียน รายงานความคิดเห็นของผู้ปกครอง	3.36	1.26	ปานกลาง	4.54	0.87	มากที่สุด
5. สถานศึกษาติดตามผลการช่วยเหลือนักเรียนของผู้เชี่ยวชาญภายนอกโรงเรียน	3.30	1.34	ปานกลาง	4.46	0.99	มาก
โดยรวม	3.60	0.89	มาก	4.54	0.71	มากที่สุด

จากตาราง 23 พบว่า สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการส่งต่อนักเรียน เมื่อพิจารณาการดำเนินงาน พบว่า

1. สภาพปัจจุบันในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งต่อนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.60) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สภาพปัจจุบันในการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ สถานศึกษาพิจารณา

ข้อมูลของนักเรียนที่มีปัญหาเพื่อการส่งต่อ ($\overline{X}$ = 4.10) สถานศึกษาส่งต่อนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ($\overline{X}$ = 3.65) และสถานศึกษามีผู้เชี่ยวชาญภายในโรงเรียนที่เป็นผู้รับการช่วยเหลือนักเรียน เช่น ครูแนะแนว ครูพยาบาล เป็นต้น ($\overline{X}$ = 3.61) อยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ สถานศึกษารายงานข้อมูลนักเรียนให้ผู้เชี่ยวชาญ เช่น รายงานสรุปประวัติของนักเรียน รายงานความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียน ($\overline{X}$ = 3.36) และสถานศึกษาติดตามผลการช่วยเหลือนักเรียนของผู้เชี่ยวชาญภายนอกโรงเรียน ($\overline{X}$ = 3.30)

2. สภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งต่อนักเรียนโดยรวม อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.54) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานอยู่ในระดับ มากที่สุด 4 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ สถานศึกษามีผู้เชี่ยวชาญภายในโรงเรียนที่เป็นผู้รับการช่วยเหลือนักเรียน เช่น ครูแนะแนว ครูพยาบาล เป็นต้น ($\overline{X}$ = 4.60) สถานศึกษาพิจารณาข้อมูลของนักเรียนที่มีปัญหาเพื่อการส่งต่อ ($\overline{X}$ = 4.59) สถานศึกษารายงานข้อมูลนักเรียนให้ผู้เชี่ยวชาญ เช่น รายงานสรุปประวัติของนักเรียน รายงานความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียน ($\overline{X}$ = 4.54) และสถานศึกษาส่งต่อนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ($\overline{X}$ = 4.52) อยู่ในระดับมาก 1 ด้าน ได้แก่ สถานศึกษาติดตามผลการช่วยเหลือนักเรียนของผู้เชี่ยวชาญภายนอกโรงเรียน ($\overline{X}$ = 4.46)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

พหูน ปณ ฑิโต ชีเว

ตาราง 24 แสดงผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้าน

การดำเนินงานระบบช่วยเหลือนักเรียน	ค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์ (I)	ค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบัน (D)	(I-D)	(I-D)/D	ลำดับ
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.51	3.62	0.89	0.25	3
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.99	3.60	1.39	0.39	1
3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน	4.52	3.60	0.92	0.26	2
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา	4.51	3.63	0.88	0.24	4
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน	4.51	3.60	0.91	0.25	3
รวมเฉลี่ย	4.61	3.61	1.00	0.28	

จากตาราง 24 แสดงผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 พบว่า ความต้องการจำเป็นในด้านการคัดกรองนักเรียนอยู่ในระดับสูงสุด ($PNI_{modified}$ = 0.39) ลำดับที่ 2 คือ ด้านการส่งเสริมนักเรียน ($PNI_{modified}$ = 0.26) ลำดับที่ 3 มี 2 ด้าน โดยค่าเฉลี่ยเท่ากัน ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($PNI_{modified}$ = 0.25) และด้านการส่งต่อนักเรียน ($PNI_{modified}$ = 0.25) ลำดับสุดท้าย คือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ($PNI_{modified}$ = 0.24)

ระยะที่ 2 แนวทางในการพัฒนาระบบการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 แบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ศึกษา Best Practices เกี่ยวกับการพัฒนาระบบการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 1 คน หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 1 คน และครูประจำชั้น จำนวน 1 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากโรงเรียนต้นแบบที่มีผลการปฏิบัติดีเยี่ยม (Best Practice) ของโรงเรียนที่เป็นต้นแบบการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนซึ่งได้รับรางวัล ระดับสหวิทยาเขตระดับจังหวัดระดับ

เขตพื้นที่การศึกษาหรือระดับประเทศรวมเป็นผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 3 คนจาก 2 โรงเรียนรวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น จำนวน 6 คน ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

จากผลการประเมินและจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 สามารถจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) ได้ดังนี้ ความต้องการจำเป็นในด้านการคัดกรองนักเรียนอยู่ในระดับสูงสุด ($PNI_{modified}$ = 0.39) ลำดับที่ 2 คือ ด้านการส่งเสริมนักเรียน ($PNI_{modified}$ = 0.26) ลำดับที่ 3 มี 2 ด้าน โดยค่าเฉลี่ยเท่ากัน ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($PNI_{modified}$ = 0.25) และด้านการส่งต่อนักเรียน ($PNI_{modified}$ = 0.25) ลำดับสุดท้าย คือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ($PNI_{modified}$ = 0.24) โดยมีค่าเฉลี่ยตามลำดับ

ผู้วิจัยได้นำทั้ง 5 ด้าน ไปสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์โดยเรียงตามลำดับความสำคัญจำเป็นตามลำดับเพื่อใช้ศึกษาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยสัมภาษณ์ ผู้บริหาร หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูผู้สอน จำนวน 2 โรงเรียน โรงเรียนละ 3 คน รวมเป็นจำนวนทั้งสิ้น 6 คน ซึ่งสถานศึกษาดังกล่าว เป็นสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ได้แก่ โรงเรียนกระบากวิทยาคาร โรงเรียนอนุบาลชื่นชม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยสรุปแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ได้ดังนี้

1. โรงเรียนกระบากวิทยาคาร อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โรงเรียน ได้รับรางวัลเสมา ปปส. ตามโครงการสถานศึกษาสีขาว ปีการศึกษา 2558 และเป็นโรงเรียนที่ผ่านการรับรองมาตรฐานการศึกษาจาก สมศ. ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์แนวทางการจัดการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 จังหวัดมหาสารคามผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1 คือ นายสุทธิพงษ์ ก้องเวหา คนที่ 2 นางนงรัก วิริยะ และคนที่ 3 นางลิยดา วงศ์กระบากถาวรเมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2563 เวลา 09.30-11.30 น. ผู้วิจัยสามารถสรุปแนวทางการการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โรงเรียนกระบากวิทยาคาร จากบทสัมภาษณ์ ได้ดังนี้

1.1 ด้านการคัดกรองนักเรียน

แนวทางที่ทำให้การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการคัดกรองนักเรียน ประสบความสำเร็จ

“...ทางสถานศึกษามีนโยบายให้การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการคัดกรองนักเรียนนั้น ให้อยู่ในดุลยพินิจของครูที่ปรึกษาและยึดถือเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนของโรงเรียนเป็นหลักด้วยโดยมีครูแนะแนวเป็นเจ้าของงาน...”

(คนที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษา, วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2563 : การสัมภาษณ์)

“...เนื่องจากทางโรงเรียนนั้นต้องมีการคัดกรองนักเรียนโดยต้องแบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา ดังนั้นเพื่อให้การคัดกรองนักเรียนตรงที่สุดเพื่อจะได้ดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ตรงสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการ โรงเรียนได้จัดให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการในการใช้แบบคัดกรอง SDQ และแบบคัดกรองอื่น ๆ เพื่อให้ครูที่ปรึกษาได้มีความเข้าใจ สามารถคัดกรองนักเรียนได้ถูกต้องโดยเป็นงานของครูแนะแนวและกิจการนักเรียนในการกระจายความรู้...”

(คนที่ 2 หัวหน้างานกิจการนักเรียน, วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2563 : การสัมภาษณ์)

“...โรงเรียนควรมีการประชุมครู เพื่อการพิจารณาเกณฑ์การแบ่งกลุ่มนักเรียนร่วมกัน เพื่อให้มีมาตรฐานหรือแนวทาง การคัดกรองนักเรียนที่เหมือนกัน...”

(คนที่ 3 ครูประจำชั้น, วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2563 : การสัมภาษณ์)

1.2 ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน

แนวทางที่ทำให้การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน ประสบความสำเร็จ

“...สถานศึกษาของเรามีการจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างครูที่ปรึกษาและผู้ปกครอง และเป็นการสร้างเจตคติที่ดีให้กับผู้ปกครองในการให้ความร่วมมือกับโรงเรียนพร้อมทั้งแจ้งความประพฤติของผู้เรียนให้ทางผู้ปกครองได้รับทราบ เช่น ขาด ลา มาสาย ผลการเรียนเป็นประจำ...”

(คนที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษา, วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2563 : การสัมภาษณ์)

"...ทางโรงเรียนได้จัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนตามความต้องการของนักเรียน เช่น กิจกรรมชุมนุมต่างๆที่หลากหลาย กิจกรรมสอนซ่อมเสริม กีฬาสี กิจกรรมด้านศิลปะดนตรี นาฏศิลป์วงโปงลาง วงดนตรีสตริง โครงการเพื่อนใจวัยรุ่น เป็นต้น..."

(คนที่ 2 หัวหน้างานกิจการนักเรียน, วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2563 : การสัมภาษณ์)

"...เรามีกิจกรรมที่จัดเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง เช่น การเยี่ยมบ้านนักเรียน การประชุมผู้ปกครองในชั้นเรียน กีฬาสี เป็นต้น แล้วโรงเรียนยังได้จัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนตามกลุ่มความสนใจหรือความสามารถ เช่น สอนซ่อมเสริม ชุมนุม การทัศนศึกษาการเข้าค่ายอบรมคุณธรรม จริยธรรม เป็นต้น..."

(คนที่ 3 ครูประจำชั้น, วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2563 : การสัมภาษณ์)

1.3 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

แนวทางที่ทำให้การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ประสบความสำเร็จ

"...ทางสถานศึกษามีการให้คณะครู ผู้บริหารสถานศึกษาออกเยี่ยมบ้านนักเรียนเป็นการรู้ข้อมูลนักเรียนเพิ่มเติมหลายด้าน เช่น เศรษฐกิจ สภาพแวดล้อม ความสัมพันธ์ของสมาชิก ดังนั้นโรงเรียนจึงได้ให้ครูที่ปรึกษา ตลอดผู้บริหารได้ออกเยี่ยมบ้านนักเรียนทุกปีครบทั้ง 100% โดยมีการกำหนดแผนการเยี่ยมบ้าน มีหนังสือแจ้งผู้ปกครอง มีการจัดทำแบบบันทึกเยี่ยมบ้านที่เป็นปัจจุบันและรายงานส่งผู้บริหารทราบตามลำดับ..."

(คนที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษา, วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2563 : การสัมภาษณ์)

"...โรงเรียนมีการวางระบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีโครงสร้างและคณะกรรมการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีแผนงาน/โครงการ/ปฏิทินปฏิบัติตามแผนที่ชัดเจนของทุกปีการศึกษาและถือเป็นสิ่งที่ครูทุกชั้นต้องทราบและปฏิบัติในแนวเดียวกัน..."

(คนที่ 2 หัวหน้างานกิจการนักเรียน, วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2563 : การสัมภาษณ์)

"...การที่ครูประจำชั้นจะทำความรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลนั้นในบางครั้งบางเวลานักเรียนไม่ได้ให้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงครูต้องใช้ทุกวิถีทางในการสืบค้นข้อมูลที่เป็นความจริง เช่น สอบถามกับเพื่อน ๆ เพิ่มเติมอีกทางหลายๆด้านหลากหลายมิติ..."

(คนที่ 3 ครูประจำชั้น, วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2563 : การสัมภาษณ์)

1.4 ด้านการส่งต่อนักเรียน

แนวทางที่ทำให้การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งต่อนักเรียนประสบความสำเร็จ

“...มีนโยบายให้ครูแนะแนว ครูพยาบาล ครูฝ่ายปกครอง ได้ช่วยเหลือแก้ไขปัญหาของนักเรียนและเชิญผู้ปกครองมาร่วมรับทราบถึงความจำเป็นในการส่งนักเรียนไปรับการช่วยเหลือจากบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกโรงเรียน...”

(คนที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษา, วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2563 : การ สัมภาษณ์)

“...เมื่อนักเรียนมีปัญหามีการส่งต่อนักเรียนไปให้ครูแนะแนวช่วยดำเนินการแก้ปัญหา และการส่งต่อนักเรียนมายังฝ่ายกิจการนักเรียนดำเนินการแก้ปัญหาและไล่ไปตามลำดับการส่งต่อจนจะบรรลุเป้าหมายแต่ยังยึดหลักสิทธิของเด็กให้มากที่สุด...”

(คนที่ 2 หัวหน้างานกิจการนักเรียน, วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2563 : การสัมภาษณ์)

“...มีการชี้แจงให้เหตุผลให้นักเรียนเข้าใจถึงความจำเป็นที่ต้องส่งนักเรียนไปรับการช่วยเหลือและประสานงานกับครูที่จะช่วยเหลือในส่วนต่าง ๆ ที่จะดูและช่วยเหลือนักเรียนให้ทราบล่วงหน้าและอยู่ข้างๆโดยไม่ให้รู้สึกถูกทอดทิ้ง...”

(คนที่ 3 ครูประจำชั้น, วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2563 : การสัมภาษณ์)

1.5 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา

แนวทางที่ทำให้การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ประสบความสำเร็จ

“...มีประสานงานกับครูและผู้เกี่ยวข้องเพื่อจัดกิจกรรมป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนในกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาโดยให้ครูประจำชั้นเป็นผู้รายงาน...”

(คนที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษา, วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2563 : การสัมภาษณ์)

“...ทางโรงเรียนได้มีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ในชุมชน เช่น สถานีตำรวจ ร้านเกม ร้านอินเตอร์เน็ต โรงพยาบาล ให้ดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิดและช่วยบอกข่าวสารแจ้งทางฝ่ายกิจการนักเรียนให้ทราบเพื่อง่ายต่อการติดตามผู้เรียน...”

(คนที่ 2 หัวหน้างานกิจการนักเรียน, วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2563 : การสัมภาษณ์)

"...โรงเรียนต้องสร้างความตระหนักให้นักเรียนในการแก้ไขปัญหาของตนเอง โดยการสร้างแรงจูงใจที่ดี เช่น การชื่นชม การให้กำลังใจ และให้ความรู้ที่หลากหลายทั้งด้านทักษะชีวิต คุณธรรม จริยธรรม..."

(คนที่ 3 ครูประจำชั้น, วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2563 : การสัมภาษณ์)

2. โรงเรียนอนุบาลชื่นชม อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โรงเรียน ได้รับรางวัล สภานักเรียนดีเด่น ประจำปีการศึกษา 2559 เป็นศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่นและเป็นโรงเรียนที่ผ่านการรับรองมาตรฐานการศึกษาจาก สมศ. ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์แนวทางการจัดการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 จังหวัดมหาสารคาม ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1 คือ นายสุขี ชมภูเพชร คนที่ 2 นางธัญชนก ตรีเดช และคนที่ 3 นายเศรษฐชัย วิสาทาโส เมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2563 เวลา 09.30-11.30 น. ผู้วิจัยสามารถสรุปแนวทางในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โรงเรียนอนุบาลชื่นชม จากบทสัมภาษณ์ ได้ดังนี้

2.1 ด้านการคัดกรองนักเรียน

แนวทางที่ทำให้การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการคัดกรองนักเรียน ประสบความสำเร็จ

"...สำหรับโรงเรียนเราการคัดกรองนักเรียนถือว่าเป็นเรื่องใหม่สำหรับครู ดังนั้นโรงเรียนมีการสนับสนุนให้บุคลากรที่ทำหน้าที่งานระบบดูแลช่วยเหลือเข้าร่วมอบรมและนำมาขยายผลให้กับครูที่ปรึกษาในโรงเรียนได้มีความรู้ความเข้าใจในการคัดกรอง..."

(คนที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษา, วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2563 : การสัมภาษณ์)

"...ทางโรงเรียนมีการคัดกรองนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่มเพื่อให้ง่ายต่อการดูแลช่วยเหลือ และจะได้จัดกิจกรรมให้เหมาะสมตรงตามปัญหาทั้งกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา..."

(คนที่ 2 หัวหน้างานกิจการนักเรียน, วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2563 : การสัมภาษณ์)

"...ทางงานกิจการนักเรียนมีการให้ครูประจำชั้นใช้แบบการคัดกรอง SDQ แบ่งกลุ่มนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม และมีแบบคัดกรองอื่นๆเช่น การใช้ความรุนแรง การติดเกม แบบประเมิน EQ เป็นต้น..."

(คนที่ 3 ครูประจำชั้น, วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2563 : การสัมภาษณ์)

2.2 ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน

แนวทางที่ทำให้การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน ประสบความสำเร็จ

"...จัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมที่โรงเรียนดำเนินการให้มีหลากหลายกิจกรรม เช่น โฮมรูม การเยี่ยมบ้านนักเรียน การประชุมผู้ปกครองในชั้นเรียน โดยโรงเรียนได้จัดเป็นประจำทุกปีอย่างต่อเนื่อง..."

(คนที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษา, วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2563 : การสัมภาษณ์)

"...ทางโรงเรียนมีกิจกรรมส่งเสริมหลัก ๆ ที่สำคัญที่โรงเรียนได้จัดเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง คือ กิจกรรมโฮมรูม กิจกรรมประชุมผู้ปกครองในชั้นเรียน..."

(คนที่ 2 หัวหน้างานกิจการนักเรียน, วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2563 : การสัมภาษณ์)

"...เรามีกิจกรรมที่จัดเป็นประจำอย่างต่อเนื่องโดยทางโรงเรียนได้จัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนต่าง ๆ เช่น การเยี่ยมบ้านนักเรียน กิจกรรมด้านกีฬา และการส่งเสริมความสามารถนักเรียนเข้าร่วมแข่งขันทักษะวิชาการตามความถนัดและสมัครใจ..."

(คนที่ 3 ครูประจำชั้น, วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2563 : การสัมภาษณ์)

2.3 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

แนวทางที่ทำให้การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลประสบความสำเร็จ

"...โรงเรียนได้จัดกิจกรรมให้มีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยการสังเกต สอบถามประวัติ และการเยี่ยมบ้านนักเรียน โดยการเยี่ยมบ้านนักเรียนเป็นวิธีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลได้ดีเพราะได้รับข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้ปกครอง โดยที่ผ่านมาโรงเรียนได้มีนโยบายให้ครูที่ปรึกษาเยี่ยมบ้านนักเรียนให้ครบ 100 เปอร์เซ็นต์ ครูที่ปรึกษาต้องสรุปและรายงานผลการเยี่ยมบ้านต่อผู้อำนวยการทั้งนี้โรงเรียนได้จัดสรรงบประมาณในการเยี่ยมบ้านนักเรียนเป็นค่าน้ำมันเชื้อเพลิง..."

(คนที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษา, วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2563 : การสัมภาษณ์)

"...การรับรู้ข้อมูลนักเรียนที่จำเป็นเกี่ยวกับนักเรียนเป็นรายบุคคลนั้นเป็นสิ่งจำเป็นที่ครูต้องทราบเพราะจะทำให้ครูได้เข้าใจนักเรียนมากขึ้น ดังนั้นโรงเรียนจึงได้มีการใช้เครื่องมือและวิธีการที่หลากหลายให้ครอบคลุมข้อมูลทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม สุขภาพครอบครัว เศรษฐกิจ วิถีชีวิต เพศและวัย เป็นต้น..."

(คนที่ 2 หัวหน้างานกิจการนักเรียน, วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2563 : การสัมภาษณ์)

"...ครูได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างเป็นระบบ สามารถเรียกดู เพื่อตรวจประวัติได้ง่าย และเก็บข้อมูลนักเรียนเป็นประจำทุกปี..."

(คนที่ 3 ครูประจำชั้น, วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2563 : การสัมภาษณ์)

2.4 ด้านการส่งต่อนักเรียน

แนวทางที่ทำให้การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งต่อนักเรียนประสบความสำเร็จ

"...สำหรับทางสถานศึกษาเราในด้านการส่งต่อโรงเรียนได้มีการประสานความร่วมมือกับชุมชน ผู้นำชุมชน ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และมีนโยบายให้ครูที่ปรึกษาทุกคนได้ดูแลช่วยเหลือนักเรียนเบื้องต้นอย่างเต็มความสามารถก่อนเป็นอันดับแรกเสมอ..."

(คนที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษา, วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2563 : การสัมภาษณ์)

"...เมื่อพบนักเรียนมีปัญหาในชั้นเรียนครูที่ปรึกษาไม่สามารถแก้ปัญหาได้จะมีการส่งต่อภายในก่อน เช่น ครูห้องพยาบาล ครูแนะแนว ครูฝ่ายปกครอง ให้การช่วยเหลือตามลักษณะของปัญหา แต่หากพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นกรณีปัญหาที่ยุ่งยากซับซ้อนโรงเรียนจะดำเนินการส่งต่อภายนอกไปยังผู้เชี่ยวชาญ โดยมีการประสานติดต่อกับผู้ปกครองและผู้เชี่ยวชาญอย่างมีระเบียบแบบแผนทุกขั้นตอนด้วยความระมัดระวังในด้านต่างๆที่จะกระทบต่อนักเรียน ผู้ปกครองและโรงเรียนเองเป็นสำคัญ..."

(คนที่ 2 หัวหน้างานกิจการนักเรียน, วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2563 : การสัมภาษณ์)

"...สำหรับตัวครูที่ปรึกษาที่ถือว่าอยู่ใกล้ชิดเด็กมากที่สุดที่จะต้องคอยสังเกตพฤติกรรมนักเรียนทุกคนอย่างใกล้ชิดเมื่อพบว่านักเรียนผิดปกติหรือมีปัญหาต้องรีบแก้ไขทันทีถ้าเกินความสามารถให้ปรึกษาผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อจะได้ช่วยเหลือนักเรียนต่อไป..."

(คนที่ 3 ครูประจำชั้น, วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2563 : การสัมภาษณ์)

2.5 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา

แนวทางที่ทำให้การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ประสบความสำเร็จ

“...สำหรับโรงเรียนเราการป้องกันและการแก้ไขปัญหานักเรียน เป็นภาระงานที่ยิ่งใหญ่ ดังนั้นต้องมีการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองนักเรียน หน่วยงานต่างๆ ในการดูแลเอาใจใส่นักเรียนอย่างใกล้ชิด และหาวิธีช่วยเหลือ ทั้งการป้องกันและแก้ไขปัญหา...”

(คนที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษา, วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2563 : การสัมภาษณ์)

“...งานกิจการนักเรียนในส่วนงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนนั้น เมื่อนักเรียนเกิดปัญหาอับดับแรกเราให้ครูที่ปรึกษาเรียกมาพบเพื่อถามหาสาเหตุของปัญหา และครูให้การปรึกษาเบื้องต้นกับนักเรียนถึงวิธีแนวทางการแก้ปัญหา มีการติดตามอย่างต่อเนื่อง มีการประสานงานกับครูท่านอื่นๆ ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน...”

(คนที่ 2 หัวหน้างานกิจการนักเรียน, วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2563 : การสัมภาษณ์)

“...โรงเรียนเราผู้บริหารสถานศึกษาได้ให้ความสำคัญในการป้องกัน และแก้ไขปัญหานักเรียน ได้มีการประชุมความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ คณะครู ให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิด ไม่ปล่อยปละละเลยนักเรียนจนกลายเป็นปัญหาของสังคม...”

(คนที่ 3 ครูประจำชั้น, วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2563 : การสัมภาษณ์)

ตอนที่ 2 ยกร่างแนวทางในการพัฒนาระบบการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้มา ยกร่างแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนผู้วิจัยได้นำข้อมูลจาก 1) การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจากสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice)ในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ได้แก่ โรงเรียนกระบากวิทยาคาร และโรงเรียนอนุบาลชื่นจำนวน 6 ท่าน เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ด้าน 2) ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 มายกร่างเป็นแนวทาง โดยผู้วิจัยได้นำมาสรุปและสังเคราะห์แนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนออกเป็น 5 ด้าน

เรียงตามลำดับตามความต้องการจำเป็น โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักให้คำแนะนำ ได้แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้

ด้านการคัดกรอง มีแนวทางการพัฒนา คือ

1. การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการในการใช้แบบคัดกรอง SDQ
2. การพิจารณาการคัดกรองนักเรียนเป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดร่วมกัน
3. การคัดกรองนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา
4. การคัดกรองนักเรียนควรใช้เครื่องมือที่หลากหลาย
5. มีการจัดทำคู่มือในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการคัดกรองนักเรียน เพื่อให้ครูปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง
6. การคัดกรองนักเรียนให้คลอบคลุมทุกด้าน เช่น การเรียน ร่างกาย จิตใจ อารมณ์สังคม เป็นต้น
7. มีการใช้ข้อมูลจากเพื่อนนักเรียนเป็นข้อมูลเพิ่มเติมในการคัดกรองนักเรียน

ด้านการส่งเสริมนักเรียน มีแนวทางการการพัฒนา คือ

1. การจัดกิจกรรมโฮมรูม
2. การจัดกิจกรรมเยี่ยมบ้าน
3. การจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมนันทนาการ ที่หลากหลายสนองต่อความต้องการของนักเรียน
4. สถานศึกษามีกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนานักเรียนทั้ง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติกลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา
5. การจัดกิจกรรมตามความต้องการของนักเรียนอย่างหลากหลายด้าน
6. การจัดกิจกรรมลูกเสือเนตรนารี หรือยุวกาชาดทุกปี
7. การจัดกิจกรรมอบรมคุณธรรมจริยธรรมประจำทุกสัปดาห์

ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีแนวทางการพัฒนา คือ

1. จัดทำข้อมูลนักเรียนให้เป็นปัจจุบัน
2. การเก็บรวบรวบข้อมูลนักเรียนจากการเยี่ยมบ้านนักเรียน
3. ครูที่ปรึกษาและครูประจำชั้นมีการจัดทำข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลของนักเรียนในความปกครองของตนครบทุกคน
4. การเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนควรทำต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี

5. การใช้เครื่องมือที่หลากหลายในการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียน

6. การใช้แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (SDQ) เพื่อวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคล

7. ครูที่ปรึกษาและครูประจำชั้นมีข้อมูลครอบคลุมของนักเรียนแต่ละบุคคลครบทั้ง3 ด้าน ได้แก่ ด้านความสามารถของนักเรียน ด้านสุขภาพของนักเรียน และด้านครอบครัว

ด้านการส่งต่อนักเรียน มีแนวทางการพัฒนา คือ

1. การประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการส่งต่อนักเรียน

2. การส่งต่อภายในสถานศึกษาระหว่างครูที่ปรึกษากับครูแนะแนว ครูฝ่ายปกครอง ครูห้องพยาบาล เป็นต้น

3. การให้ความช่วยเหลือเบื้องต้นอย่างเต็มความสามารถก่อนส่งต่อภายนอก

4. การประสานผู้ปกครองนักเรียนอย่างใกล้ชิดเมื่อมีการส่งต่อนักเรียน

5. การประเมินผลการส่งต่อและการติดตามผลการช่วยเหลือนักเรียน

6. การทำความเข้าใจและชี้แจงนักเรียนถึงความจำเป็นที่ต้องส่งต่อ

ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา มีแนวทางการพัฒนา คือ

1. การประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เช่น ตำรวจ โรงพยาบาล ร้านเกม เป็นต้น

2. การจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหา เช่น สอนซ่อมเสริม การอบรมให้ความรู้เรื่องเอดส์ เพศศึกษา เป็นต้น

3. การประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองนักเรียนอย่างใกล้ชิด

4. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น ลูกเสือ เนตรนารี ชุมนุม เป็นต้น

5. การให้คำปรึกษานักเรียนเบื้องต้นเมื่อนักเรียนเกิดปัญหา

6. ครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้นมีเจตคติที่ดีในการเป็นครูที่ปรึกษา มีความรักเอื้ออาทรและเข้าใจธรรมชาติของนักเรียน

7. การจัดกิจกรรมซ่อมเสริมทักษะทางวิชาการ เช่น สอนซ่อมเสริม

8. การประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ปัญหา

9. การรายงานและประเมินผลในการดาเนินงานการป้องกันและการแก้ไขปัญหานักเรียน

10. การจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสามัคคี ความมีน้ำใจ

ตอนที่ 3 ตรวจสอบยืนยัน/ประเมินความเหมาะสมของแนวทางในการพัฒนาระบบการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม

ผู้วิจัยได้นำยกร่างแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสม ผลการประเมินปรากฏดังตาราง 25

ตาราง 25 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับยกร่างแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้าน ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน

แนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ด้าน	ความเหมาะสม		
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.30	0.82	มาก
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.34	0.61	มาก
3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน	3.86	0.64	มาก
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา	3.90	0.68	มาก
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน	3.90	0.58	มาก
โดยรวม	4.06	0.67	มาก

จากตาราง 25 พบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวกับความเหมาะสมของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.06) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ลำดับแรก ได้แก่ ด้านการคัดกรองนักเรียน ($\overline{X}$ = 4.34) ลำดับที่ 2 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\overline{X}$ = 4.30) รองลงมามีค่าเฉลี่ยที่เท่ากัน 2 ด้าน คือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ($\overline{X}$ = 3.90) และ ด้านการส่งต่อนักเรียน ($\overline{X}$ = 3.90) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การส่งเสริมนักเรียน ($\overline{X}$ = 3.86)

ตาราง 26 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความเหมาะสมของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการคัดกรองนักเรียน รายข้อ

แนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน	ความเหมาะสม		
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
1. จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการใช้แบบคัดกรองพฤติกรรม SDQ หรือแบบคัดกรองอื่น ๆ	4.40	0.89	มาก
2. การพิจารณาคัดกรองนักเรียนเป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด	4.20	0.84	มาก
3. ใช้เครื่องมือและวิธีการที่หลากหลายในการคัดกรองนักเรียน	4.40	0.55	มาก
4. แจ้งผลการคัดกรองให้ผู้ปกครองทราบ	4.80	0.45	มากที่สุด
5. แบ่งกลุ่มการคัดกรองนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา จากแบบประเมิน SDQ	4.40	0.55	มาก
6. แบ่งกลุ่มการคัดกรองนักเรียนออกเป็น3 กลุ่ม คือกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหาจากแบบประเมิน EQ	4.40	0.55	มาก
7. คัดกรองนักเรียนให้คลอบคลุมทุกด้าน เช่น การเรียน ร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม เป็นต้น	3.80	0.45	มาก
โดยรวม	4.34	0.61	มาก

จากตาราง 26 พบว่า แนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก โดยมีคะแนนเฉลี่ยรวม ($\overline{X}$ = 4.34) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ลำดับที่ 1 ได้แก่ แจ้งผลการคัดกรองให้ผู้ปกครองทราบ ($\overline{X}$ = 4.80) ในลำดับรองลงมามีค่าเฉลี่ยเท่ากันจำนวน 4 ด้าน คือ จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการใช้แบบคัดกรองพฤติกรรม SDQ หรือแบบคัดกรองอื่น ๆ ($\overline{X}$ = 4.40) ใช้เครื่องมือและวิธีการที่หลากหลายในการคัดกรองนักเรียน ($\overline{X}$ = 4.40) แบ่งกลุ่มการคัดกรองนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา จากแบบประเมิน SDQ ($\overline{X}$ = 4.40) แบ่งกลุ่มการคัดกรองนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหาจากแบบประเมิน EQ ($\overline{X}$ = 4.40) รองลงมา คือ การพิจารณาคัดกรองนักเรียนเป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด ($\overline{X}$ = 4.20)

ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ คัดกรองนักเรียนให้คลอบคลุมทุกด้าน เช่น การเรียน ร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม เป็นต้น ($\overline{X}$ = 3.80)

ตาราง 27 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความเหมาะสมของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการส่งเสริมนักเรียน รายข้อ

แนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน	ความเหมาะสม		
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
1. จัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนที่หลากหลาย เช่นกิจกรรมโฮมรูม กิจกรรมเยี่ยมบ้าน กิจกรรมสอนซ่อมเสริม เป็นต้น	3.80	0.84	มาก
2. สถานศึกษาจัดตั้งงบประมาณเพื่อสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ	3.80	0.84	มาก
3. จัดกิจกรรมส่งเสริมให้ตรงความต้องการของนักเรียน	3.60	0.55	มาก
4. จัดกิจกรรมโฮมรูมในภาคเช้าทุกวัน วันละ 1 ชั่วโมง	3.80	0.45	มาก
5. จัดประชุมผู้ปกครองในชั้นเรียนทุกภาคเรียน	4.00	0.71	มาก
6. จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถพิเศษของนักเรียนอย่างหลากหลาย	4.40	0.55	มาก
7. แนะแนวและส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมตามความถนัด	3.60	0.55	มาก
โดยรวม	3.86	0.64	มาก

จากตาราง 27 พบว่า แนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการส่งเสริมนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ยรวม ($\overline{X}$ = 3.86) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ลำดับที่ 1 ได้แก่ จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถพิเศษของนักเรียนอย่างหลากหลาย ($\overline{X}$ = 4.40) ลำดับที่ 2 รองลงมา คือ จัดประชุมผู้ปกครองในชั้นเรียนทุกภาคเรียน ($\overline{X}$ = 4.00) ลำดับที่ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน 3 ข้อ คือจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนที่หลากหลาย เช่น กิจกรรมโฮมรูม กิจกรรมเยี่ยมบ้าน กิจกรรมสอนซ่อมเสริม เป็นต้น ($\overline{X}$ = 3.80) สถานศึกษาจัดตั้งงบประมาณเพื่อสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ($\overline{X}$=3.80) จัดกิจกรรมโฮมรูมในภาคเช้าทุกวัน วันละ 1 ชั่วโมง ($\overline{X}$ = 3.80) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน 2 ข้อ คือ

จัดกิจกรรมส่งเสริมให้ตรงความต้องการของนักเรียน ($\overline{X}$ = 3.60) และแนะแนวและส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมตามความถนัด ($\overline{X}$ = 3.60)

ตาราง 28 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความเหมาะสมของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล รายข้อ

แนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	ความเหมาะสม		
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
1. ใช้เครื่องมือและวิธีการที่หลากหลายในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.60	0.55	มากที่สุด
2. ข้อมูลนักเรียนรายบุคคลคลอบคลุมทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และการเรียน	4.40	0.89	มาก
3. จัดทำข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลให้เป็นปัจจุบัน	4.40	0.89	มาก
4. วางแผนและกำหนดระยะเวลาการเยี่ยมบ้านให้ชัดเจน	3.80	0.84	มาก
5. จัดสรรงบประมาณในการเยี่ยมบ้านนักเรียน	4.40	0.89	มาก
6. จัดทำข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลให้เป็นระบบ	4.20	0.84	มาก
โดยรวม	4.30	0.82	มาก

จากตาราง 28 พบว่า แนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก โดยมีคะแนนเฉลี่ยรวม ($\overline{X}$ = 4.30) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ลำดับที่ 1 ได้แก่ ใช้เครื่องมือและวิธีการที่หลากหลายในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\overline{X}$ = 4.60) ในลำดับที่ 2 รองลงมามีค่าเฉลี่ยเท่ากันจำนวน 3 ด้าน คือ ข้อมูลนักเรียนรายบุคคลคลอบคลุมทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และการเรียน ($\overline{X}$ = 4.40) จัดทำข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลให้เป็นปัจจุบัน ($\overline{X}$ = 4.40) จัดสรรงบประมาณในการเยี่ยมบ้านนักเรียน ($\overline{X}$ = 4.40) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ วางแผนและกำหนดระยะเวลาการเยี่ยมบ้านให้ชัดเจน ($\overline{X}$ = 3.80)

ตาราง 29 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความเหมาะสมของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการส่งต่อนักเรียน รายข้อ

แนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งต่อนักเรียน	ความเหมาะสม		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการส่งต่อนักเรียนกรณีที่สถานศึกษาไม่สามารถดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้	4.00	0.71	มาก
2. มีการส่งภายในสถานศึกษาระหว่างครูที่ปรึกษากับครูแนะแนว ครูฝ่ายปกครองครูห้องพยาบาล ตามกรณีปัญหาของนักเรียน	3.80	0.45	มาก
3. มีการส่งต่อภายนอกในกรณีที่สถานศึกษาไม่สามารถแก้ไขปัญหานักเรียนได้	4.00	0.71	มาก
4. ชี้แจงสาเหตุในกรณีที่ต้องส่งต่อนักเรียนให้ผู้ปกครองเข้าใจ	4.00	0.71	มาก
5. ผู้บริหารและครูตระหนักถึงความสำคัญของการส่งต่อในกรณีที่ไม่สามารถแก้ไขปัญหานักเรียนได้	3.80	0.45	มาก
6. ติดตามและประเมินผลการส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและภายนอก	3.80	0.45	มาก
โดยรวม	3.90	0.58	มาก

จากตาราง 29 พบว่า แนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการส่งต่อนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ยรวม ($\bar{X}$ = 3.90) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ลำดับที่ 1 มีค่าเฉลี่ยเท่ากันจำนวน 3 ข้อ ได้แก่ การประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการส่งต่อนักเรียนกรณีที่สถานศึกษาไม่สามารถดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ ($\bar{X}$ = 4.00) มีการส่งต่อภายนอกในกรณีที่สถานศึกษาไม่สามารถแก้ไขปัญหานักเรียนได้ ($\bar{X}$ = 4.00) ชี้แจงสาเหตุในกรณีที่ต้องส่งต่อนักเรียนให้ผู้ปกครองเข้าใจ ($\bar{X}$ = 4.00) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดรองลงมามีค่าเฉลี่ยเท่ากัน 3 ข้อ คือ มีการส่งภายในสถานศึกษาระหว่างครูที่ปรึกษากับครูแนะแนว ครูฝ่ายปกครองครูห้องพยาบาล ตามกรณีปัญหาของนักเรียน ($\bar{X}$ = 3.80) ผู้บริหารและครูตระหนักถึงความสำคัญของการส่งต่อ

ในกรณีที่ไม่สามารถแก้ไขปัญหานักเรียนได้ ($\overline{X}$ = 3.80) ติดตามและประเมินผลการส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและภายนอก ($\overline{X}$ = 3.80)

ตาราง 30 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความเหมาะสมของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา รายข้อ

แนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา	ความเหมาะสม		
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
1. จัดกิจกรรมให้หลากหลายสอดคล้องตามกลุ่มที่คัดกรองได้	3.60	0.55	มาก
2. ครูทุกคนร่วมมือร่วมใจกันในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน	3.60	0.55	มาก
3. ผู้บริหารให้ความสำคัญมีการกำหนดความรับผิดชอบของครูที่ปรึกษาเพื่อดูแลนักเรียน	3.60	0.55	มาก
4. มีการติดต่อประสานงานกับผู้ปกครองนักเรียนอย่างใกล้ชิดในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	4.00	0.71	มาก
5. มีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ในชุมชนเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน	3.60	0.55	มาก
6. จัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริม กิจกรรมลูกเสือเนตรนารี การอบรมให้ความรู้ต่าง ๆ เช่น โรคเอดส์ เรื่องเพศสัมพันธ์ เป็นต้น	4.20	0.84	มาก
7. ให้คำปรึกษานักเรียนเบื้องต้น	4.40	0.89	มาก
8. บันทึกผลการให้ความช่วยเหลือนักเรียน	4.20	0.84	มาก
โดยรวม	3.90	0.68	มาก

จากตาราง 30 พบว่า แนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ยรวม ($\overline{X}$ = 3.90) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ลำดับที่ 1 คือ ให้คำปรึกษานักเรียนเบื้องต้น ($\overline{X}$ = 4.40) ลำดับที่ 2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากันจำนวน 2 ข้อ คือ จัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริม กิจกรรมลูกเสือเนตรนารี การอบรมให้ความรู้ต่าง ๆ เช่น โรคเอดส์ เรื่องเพศสัมพันธ์เป็นต้น ($\overline{X}$ = 4.20) บันทึกผล

การให้ความช่วยเหลือนักเรียน ($\overline{X}$ = 4.20) รองลงมา คือ มีการติดต่อประสานงานกับผู้ปกครองนักเรียนอย่างใกล้ชิดในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ($\overline{X}$ = 4.00) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดรองลงมามีค่าเฉลี่ยเท่ากัน 4 ข้อ คือ จัดกิจกรรมให้หลากหลายสอดคล้องตามกลุ่มที่คัดกรองได้ ($\overline{X}$ = 3.60) ครูทุกคนร่วมมือร่วมใจกันในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ($\overline{X}$ = 3.60) ผู้บริหารให้ความสำคัญมีการกำหนดความรับผิดชอบของครูที่ปรึกษาเพื่อดูแลนักเรียน ($\overline{X}$ = 3.60) มีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ในชุมชนเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ($\overline{X}$ = 3.60)

จากผลการศึกษาการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต3 ได้แนวทางในการพัฒนาทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ครอบคลุมองค์ประกอบทั้ง 5 ด้านของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีทั้งหมด 5 องค์ประกอบ 34 แนวทาง เรียงตามองค์ประกอบของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้ดังนี้

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีทั้งหมดจำนวน 6 แนวทาง ดังนี้

1.1 ใช้เครื่องมือและวิธีการที่หลากหลายในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

1.2 ข้อมูลนักเรียนรายบุคคลคลอบคลุมทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และการเรียน

1.3 จัดทำข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลให้เป็นปัจจุบัน

1.4 วางแผนและกำหนดระยะเวลาการเยี่ยมบ้านให้ชัดเจน

1.5 จัดสรรงบประมาณในการเยี่ยมบ้านนักเรียน

1.6 จัดทำข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลให้เป็นระบบ

2. ด้านการคัดกรองนักเรียน มีทั้งหมดจำนวน 7 แนวทาง ดังนี้

2.1 จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการใช้แบบคัดกรองพฤติกรรม SDQ หรือแบบคัดกรองอื่น ๆ

2.2 การพิจารณาคัดกรองนักเรียนเป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

2.3 ใช้เครื่องมือและวิธีการที่หลากหลายในการคัดกรองนักเรียน

2.4 แจ้งผลการคัดกรองให้ผู้ปกครองทราบ

2.5 แบ่งกลุ่มการคัดกรองนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา จากแบบประเมิน SDQ

2.6 แบ่งกลุ่มการคัดกรองนักเรียนออกเป็น3 กลุ่ม คือกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหาจากแบบประเมิน EQ

2.7 คัดกรองนักเรียนให้คลอบคลุมทุกด้าน เช่น การเรียน ร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม เป็นต้น

3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน มีทั้งหมดจำนวน 7 แนวทาง ดังนี้

3.1 จัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนที่หลากหลาย เช่นกิจกรรมโฮมรูม กิจกรรมเยี่ยมบ้าน กิจกรรมสอนซ่อมเสริม เป็นต้น

3.2 สถานศึกษาจัดตั้งงบประมาณเพื่อสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ

3.3 จัดกิจกรรมส่งเสริมให้ตรงความต้องการของนักเรียน

3.4 จัดกิจกรรมโฮมรูมในภาคเช้าทุกวัน วันละ 1 ชั่วโมง

3.5 จัดประชุมผู้ปกครองในชั้นเรียนทุกภาคเรียน

3.6 จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถพิเศษของนักเรียนอย่างหลากหลาย

3.7 แนะแนวและส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมตามความถนัด

4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา มีทั้งหมด จำนวน 8 แนวทาง ดังนี้

4.1 จัดกิจกรรมให้หลากหลายสอดคล้องตามกลุ่มที่คัดกรองได้

4.2 ครูทุกคนร่วมมือร่วมใจกันในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน

4.3 ผู้บริหารให้ความสำคัญมีการกำหนดความรับผิดชอบของครูที่ปรึกษาเพื่อดูแลนักเรียน

4.4 มีการติดต่อประสานงานกับผู้ปกครองนักเรียนอย่างใกล้ชิดในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

4.5 มีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ในชุมชนเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน

4.6 จัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริม กิจกรรมลูกเสือเนตรนารี การอบรมให้ความรู้ต่าง ๆ เช่น โรคเอดส์ เรื่องเพศสัมพันธ์เป็นต้น

4.7 ให้คำปรึกษานักเรียนเบื้องต้น

4.8 บันทึกผลการให้ความช่วยเหลือนักเรียน

5. ด้านการส่งต่อนักเรียน มีทั้งหมด จำนวน 6 แนวทาง ดังนี้

5.1 การประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการส่งต่อนักเรียนกรณีที่สถานศึกษาไม่สามารถดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้

5.2 มีการส่งภายในสถานศึกษาระหว่างครูที่ปรึกษากับครูแนะแนว ครูฝ่ายปกครองครูห้องพยาบาล ตามกรณีปัญหาของนักเรียน

5.3 มีการส่งต่อภายนอกในกรณีที่สถานศึกษาไม่สามารถแก้ไขปัญหานักเรียนได้

5.4 ชี้แจงสาเหตุในกรณีที่ต้องส่งต่อนักเรียนให้ผู้ปกครองเข้าใจ

5.5 ผู้บริหารและครูตระหนักถึงความสำคัญของการส่งต่อในกรณีที่ไม่สามารถแก้ไขปัญหานักเรียนได้

5.6 ติดตามและประเมินผลการส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและภายนอก

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 สรุปผลการวิจัย ตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สรุปผล
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

สรุปผล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.61) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 5 ด้าน เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ($\overline{X}$ = 3.63) รองลงมาคือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\overline{X}$ = 3.62) และอีกทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการส่งเสริมนักเรียน ($\overline{X}$ = 3.60) ด้านการส่งต่อนักเรียน ($\overline{X}$ = 3.60) และด้านการคัดกรองนักเรียน ($\overline{X}$ = 3.60) มีค่าที่เท่ากันทั้ง 3 ด้าน รองลงมา

สภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.61) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการคัดกรองนักเรียน ($\overline{X}$ = 4.99) ด้านการส่งต่อนักเรียน ($\overline{X}$ = 4.54) และด้านการส่งเสริมนักเรียน ($\overline{X}$ = 4.52) ตามลำดับ และอยู่ในระดับมาก จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\overline{X}$ = 4.51) และด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ($\overline{X}$ = 4.51) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 พบว่า ความต้องการจำเป็นในด้านการคัดกรองนักเรียนอยู่ในระดับสูงสุด ($PNI_{modified}$ = 0.39) ลำดับที่ 2 คือ ด้านการส่งเสริมนักเรียน ($PNI_{modified}$ = 0.26) ลำดับที่ 3 มี 2 ด้าน โดยค่าเฉลี่ยเท่ากัน ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($PNI_{modified}$ = 0.25) และด้านการส่งต่อนักเรียน ($PNI_{modified}$ = 0.25) ลำดับสุดท้าย คือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ($PNI_{modified}$ = 0.24)

2. ผลเกี่ยวกับแนวทางการประเมินความเหมาะสมของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.06) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ลำดับแรก ได้แก่ ด้านการคัดกรองนักเรียน ($\overline{X}$ = 4.34) ลำดับที่ 2 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\overline{X}$ = 4.30) รองลงมามีค่าเฉลี่ยที่เท่ากัน 2 ด้าน คือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ($\overline{X}$ = 3.90) และด้านการส่งต่อนักเรียน ($\overline{X}$ = 3.90) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การส่งเสริมนักเรียน ($\overline{X}$ = 3.86) และจากผลการศึกษาการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ได้แนวทางในการพัฒนาทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ครอบคลุมองค์ประกอบทั้ง 5 ด้าน ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีทั้งหมด 5 องค์ประกอบ 34 แนวทาง

อภิปรายผล

จากการสรุปผลการวิจัยการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 มีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 พบว่า สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือ

นักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 อยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 อยู่ในระดับมากที่สุด และผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 พบว่า ความต้องการจำเป็นในด้านการคัดกรองนักเรียนอยู่ในระดับสูงสุดจะเห็นว่าสภาพที่เกิดขึ้นเป็นสภาพที่บ่งบอกถึงระบบคุณภาพในการบริหารจัดการการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทธิรัตน์ หัตถกิจ (2552) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการส่งต่อรองลงมาคือด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน และด้านการส่งเสริมนักเรียน 2) การเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำแนกตามเพศของครูที่ปรึกษาโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันโดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่ปรึกษาเพศชายมีปัญหาการดำเนินงานมากกว่าครูเพศหญิงเมื่อจำแนกตามประเภทโรงเรียน พบว่า โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยโรงเรียนขนาดกลางมีปัญหาการดำเนินงานมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดใหญ่ 3) ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า สามารถปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานได้โดยการอบรมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ครูที่ปรึกษาสร้างความตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่ายประสานความร่วมมือจากทุกส่วนที่เกี่ยวข้องมีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบซึ่งสอดคล้องกับวีรพงษ์ เจริญไชย (2552) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนครเขต 2 พบว่า 1) สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยรวมพบว่า สภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก 2) ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมพบว่าสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย 3) สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีเพศและภาระงานสอน มีความคิดเห็นโดยภาพรวมและรายด้านกับสภาพการช่วยเหลือนักเรียนไม่แตกต่างกัน 4) สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์แตกต่างกัน มีความคิดเห็นโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน 5) ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน

ของผู้บริหารและครู ที่มีเพศและภาระงานสอนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 6) ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน ของผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์แตกต่างกัน มีความคิดเห็นโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน 7) แนวทางพัฒนาสภาพและปัญหาการดาเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ด้านการส่งต่อนักเรียนและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของฐานิยา งามศิริ (2553) ได้ศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านโดยการเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนด้านการส่งต่อและด้านการส่งเสริมนักเรียนตามลำดับ 2) ครูที่ปรึกษาที่สังกัดขนาดโรงเรียนต่างกันมีการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลและการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติโดยครูที่ปรึกษาที่สังกัดโรงเรียนขนาดใหญ่มีการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากกว่าครูที่ปรึกษาที่สังกัดโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลางทั้งโดยรวมและรายด้าน 3) ครูที่ปรึกษาที่อยู่ในโรงเรียนที่มีที่ตั้งต่างกันมีการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติโดยครูที่ปรึกษาที่มีที่ตั้งโรงเรียนอยู่ในเมืองมีความคิดเห็นต่อการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากกว่าครูที่ปรึกษาที่มีที่ตั้งโรงเรียนอยู่ในเขตนอกเมือง

2. แนวทางการพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยรวมจากผลการประเมินและจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$)สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 สามารถจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) ได้ดังนี้ ความต้องการจำเป็นในด้านการคัดกรองนักเรียนอยู่ในระดับสูงสุดลำดับที่ 2 คือ ด้านการส่งเสริมนักเรียน ลำดับที่ 3 มี 2 ด้านโดยค่าเฉลี่ยเท่ากัน ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลและด้านการส่งต่อนักเรียนลำดับสุดท้าย คือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาโดยมีค่าเฉลี่ยตามลำดับ

ทั้งนี้เป็นเพราะแนวทางการพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์จากข้อมูลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นและการสัมภาษณ์เชิงลึกของโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) นำมายกร่างเป็น

แนวทางจากนั้นได้นำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิได้ประเมินความเหมาะสมของร่างแนวทางการพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้วิจัยขออภิปรายผลจำแนกเป็นรายด้านตามลำดับ ดังนี้

2.1 ด้านการคัดกรองนักเรียนแนวทางการพัฒนาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และพบว่า เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ลำดับที่ 1 ได้แก่ แจ้งผลการคัดกรองให้ผู้ปกครองทราบในลำดับรองลงมามีค่าเฉลี่ยเท่ากันจำนวน 4 ด้าน คือ จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการใช้แบบคัดกรองพฤติกรรม SDQ หรือแบบคัดกรองอื่น ๆ ใช้เครื่องมือและวิธีการที่หลากหลายในการคัดกรองนักเรียน แบ่งกลุ่มการคัดกรองนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา จากแบบประเมิน SDQ แบ่งกลุ่มการคัดกรองนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหาจากแบบประเมิน EQ รองลงมา คือ การพิจารณาคัดกรองนักเรียนเป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ คัดกรองนักเรียนให้คลอบคลุมทุกด้าน เช่น การเรียน ร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วีระศักดิ์ จันทะรัตน์ (2553) ได้ศึกษาการนำเสนอรูปแบบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 3 และช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 3 และช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 2) เพื่อออกแบบรูปแบบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 3 และช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 และ 3) เพื่อนำเสนอรูปแบบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 3 และช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 สามารถสรุปผลการวิจัยตามองค์ประกอบ 5 ด้านได้ดังนี้ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลดำเนินการโดยการประเมินพฤติกรรมการจัดทำระเบียนสะสมการวัดแววนักเรียนการเยี่ยมบ้านนักเรียนการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนการประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนการจัดกิจกรรมโฮมรูมการสอบถามนักเรียนและเพื่อนนักเรียนการทดสอบและการศึกษาเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ปัญหาและอุปสรรคคือนักเรียนแลผู้ปกครองให้ข้อมูลที่ไม่ตรงกับความเป็นจริงและครูออกเยี่ยมบ้านนักเรียนไม่ครบทำให้ข้อมูลคลาดเคลื่อนแนวทางแก้ไขคือชี้แจงทำความเข้าใจกับครูนักเรียนและผู้ปกครองให้เห็นความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2) ด้านการคัดกรองนักเรียนดำเนินการโดยการสรุปการคัดกรองนักเรียนจากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลมาสรุปตามเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนแล้วแบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา ปัญหาและอุปสรรคคือผู้ปกครองและนักเรียนไม่ยอมรับการแบ่งกลุ่มแนวทางแก้ไข คือ ชี้แจงทำความเข้าใจกับผู้ปกครองและนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมนักเรียนและพัฒนาดำเนินการโดยใช้กิจกรรมต่าง ๆ และส่งเสริมและพัฒนาโดยใช้โครงการปัญหาและอุปสรรคคืองบประมาณในการดำเนินงานแนวทางแก้ไข คือ

ระดมทุนและทรัพยากรจากผู้ปกครองชุมชนหน่วยงานต่าง ๆ 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขดำเนินการโดยใช้กิจกรรมรวมกลุ่มและป้องกันแก้ไขเป็นรายบุคคล ปัญหาและอุปสรรคคืองบประมาณในการดำเนินงานแนวทางแก้ไข คือ ระดมทุนและทรัพยากรจากผู้ปกครองชุมชนหน่วยงานต่าง ๆ 5) ด้านการส่งต่อ ดำเนินการสองแบบ คือ ส่งต่อภายในสถานศึกษา โดยครูที่ปรึกษาส่งต่อครูที่สามารถช่วยเหลือนักเรียนได้ และส่งต่อภายนอกสถานศึกษา โดยโรงเรียนหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายส่งต่อผู้เชี่ยวชาญหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายนอกสถานศึกษา ปัญหาและอุปสรรคคือนักเรียนและผู้ปกครองบางคนไม่ยินยอมที่จะถูกส่งต่อ แนวทางแก้ไขคือชี้แจงทำความเข้าใจถึงความจำเป็นและผลที่จะได้รับ

2.2 ด้านการส่งเสริมนักเรียนแนวทางการพัฒนาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ลำดับที่ 1 ได้แก่ จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถพิเศษของนักเรียนอย่างหลากหลายลำดับที่ 2 รองลงมา คือ จัดประชุมผู้ปกครองในชั้นเรียนทุกภาคเรียนลำดับที่ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน 3 ข้อ คือ จัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนที่หลากหลาย เช่นกิจกรรมโฮมรูมกิจกรรมเยี่ยมบ้าน กิจกรรมสอนซ่อมเสริม เป็นต้น สถานศึกษาจัดตั้งงบประมาณเพื่อสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ จัดกิจกรรมโฮมรูมในภาคเช้าทุกวัน วันละ 1 ชั่วโมง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน 2 ข้อ คือ จัดกิจกรรมส่งเสริมให้ตรงความต้องการของนักเรียนและแนะแนวและส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมตามความถนัดซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรชนก รัศมีรัตน์ (2552) โดยได้ศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหากระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4 พบว่า แนวทางการพัฒนาด้านการส่งเสริมนักเรียน ครูควรมีการจัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริม กิจกรรมที่เด็กมีความสนใจและถนัดเหมาะสมกับตนเอง ขั้นการส่อต่อนักเรียน โรงเรียนควรมีการจัดนิทรรศการการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจให้กับบุคคลภายนอกได้รับทราบ มีการประสานงานกับหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องร่วมกันอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับงานวิจัยของ มธุรดา ดวงจันทร์ (2553) ที่ได้ศึกษาสภาพและแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดไทยาวาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 พบว่า แนวทางการพัฒนาด้านการส่งเสริมนักเรียน โรงเรียนควรส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมการแข่งขันทักษะทางวิชาการทั้งภายในและนอกสถานศึกษา และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทธิรัตน์ หัตถกิจ (2552) ได้ศึกษาเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า 1) สภาพการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

โดยสภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) ปัญหาการบริหารระบบดูช่วยเหลือนักเรียนโดยสภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 3) การเปรียบเทียบสภาพการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ พบว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) การเปรียบเทียบสภาพการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามประสบการณ์ ในการทำงาน พบว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 5) การเปรียบเทียบสภาพการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียน จำแนกตามขนาดโรงเรียนพบว่า ข้าราชครูและบุคลากรทางการศึกษามีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 6) การเปรียบเทียบปัญหาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ พบว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีความคิดเห็น ไม่แตกต่างที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 7) การเปรียบเทียบปัญหาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 8) การเปรียบเทียบปัญหาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ

2.3 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล แนวทางการพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ลำดับที่ 1 ได้แก่ ใช้เครื่องมือและวิธีการที่หลากหลายในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ในลำดับที่ 2 รองลงมามีค่าเฉลี่ยเท่ากันจำนวน 3 ด้าน คือ ข้อมูลนักเรียนรายบุคคลครอบคลุมทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และการเรียน จัดทำข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลให้เป็นปัจจุบัน จัดสรรงบประมาณในการเยี่ยมบ้านนักเรียน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ วางแผนและกำหนดระยะเวลาการเยี่ยมบ้านให้ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมคะเน พิสัยพันธ์ (2555) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ชุมชนมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก มีจุดมุ่งหมาย 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ชุมชนมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก 2) เพื่อพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ชุมชนมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กและ 3) เพื่อศึกษาการได้รับประโยชน์ของนักเรียนจากระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ชุมชนมีส่วนร่วม สำหรับโรงเรียนขนาดเล็กผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ สภาพปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการดำเนินโครงการของโรงเรียนเกี่ยวกับการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ ยังขาดการประสานงานที่ต่อเนื่องระหว่างโรงเรียนและชุมชน ผู้ปกครองมีส่วนร่วมน้อยมาก การจัดกิจกรรมต่าง ๆ มักจะเกิดจากการดำเนินการโดยครูเท่านั้น นักเรียนไม่มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น งบประมาณในการดำเนินโครงการเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

มีจำนวนไม่เพียงพอ ความต้องการของผู้มีส่วนร่วมเกี่ยวกับการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย ผู้มีส่วนร่วมมีความต้องการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมมีความต้องการที่จะอาสาสมัครเป็นคณะกรรมการมีความต้องการที่จะร่วมแก้ปัญหานักเรียนในทุกเรื่อง ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ชุมชนมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก ประกอบด้วย กระบวนการดังต่อไปนี้ 1) การเยี่ยมบ้านนักเรียนและสำรวจข้อมูลนักเรียนร่วมกับชุมชน 2) การวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกับชุมชน 3) การแยกนักเรียนเป็นรายบุคคลร่วมกับชุมชนด้านการเรียนด้านสภาพร่างกายจิตใจและด้านสภาพครอบครัว 4) การจัดทำโครงการกิจกรรมส่งเสริมและแก้ไขปัญหาร่วมกับชุมชน 5) การดำเนินโครงการกิจกรรมส่งเสริมการแก้ไขปัญหาร่วมกับชุมชน 6) การสรุปประเมินผลโครงการร่วมกับชุมชนและ 7) การเยี่ยมบ้านนักเรียนอีกครั้งหนึ่ง และประโยชน์ที่นักเรียนได้รับจากระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ชุมชนมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก คือ ประโยชน์ด้านผลการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังการดำเนินการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ชุมชนมีส่วนร่วม โดยรวมมีการพัฒนาขึ้นจากนักเรียนที่มีผลการเรียนดีหลังการพัฒนาฯ จำนวนนักเรียนมีผลการเรียนดีเพิ่มขึ้นนักเรียนที่มีผลการเรียนปานกลางหลังการพัฒนาจำนวนนักเรียนที่ผลการเรียนปานกลางลดลงและนักเรียนที่มีผลการเรียนอ่อนหลังการพัฒนาฯ จำนวนนักเรียนที่มีผลการเรียนอ่อนลดลงประโยชน์ด้านผลการพัฒนาด้านสุขภาพร่างกายจิตใจและความประพฤตินักเรียนของนักเรียนหลังการดำเนินการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ชุมชนมีส่วนร่วม สามารถลดปัญหาด้านสุขภาพร่างกายจิตใจและความประพฤติของนักเรียนลง ประโยชน์ด้านผลการพัฒนาด้านครอบครัวสภาพเศรษฐกิจและการคุ้มครองนักเรียนหลังการดำเนินการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ชุมชนมีส่วนร่วม ไม่มีนักเรียนมีปัญหา ด้านครอบครัวสภาพเศรษฐกิจและการคุ้มครองนักเรียน

2.4 ด้านการส่งต่อนักเรียนแนวทางการพัฒนาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ลำดับที่ 1 มีค่าเฉลี่ยเท่ากันจำนวน 3 ข้อ ได้แก่ การประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการส่งต่อนักเรียนกรณีที่สถานศึกษาไม่สามารถดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ มีการส่งต่อภายนอกในกรณีที่สถานศึกษาไม่สามารถแก้ไขปัญหานักเรียนได้ ชี้แจงสาเหตุในกรณีที่ต้องส่งต่อนักเรียนให้ผู้ปกครองเข้าใจ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดรองลงมามีค่าเฉลี่ยเท่ากัน 3 ข้อ คือ มีการส่งภายในสถานศึกษาระหว่างครูที่ปรึกษากับครูแนะแนว ครูฝ่ายปกครองครูห้องพยาบาล ตามกรณีปัญหาของนักเรียน ผู้บริหารและครูตระหนักถึงความสำคัญของการส่งต่อในกรณีที่ไม่สามารถแก้ไขปัญหานักเรียนได้ติดตามและประเมินผลการส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและภายนอก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพัฒณพงษ์ มมประโคน (2553) ได้ศึกษาการดำเนินตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 3 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน

ด้านส่งเสริมนักเรียน และด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการส่งต่อนักเรียนมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูง 3 ลำดับแรก คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาโดยด้านการส่งต่อนักเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด การเปรียบเทียบการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจำแนกตามขนาดของโรงเรียน ตามความคิดเห็นของครูที่รับผิดชอบเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 3 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่แตกต่างกันคือ มีการดำเนินงานในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียนและด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา มีการดำเนินงานไม่แตกต่างกัน คือ มีการดำเนินงานในระดับมาก ทุกขนาดสถานศึกษาด้านการส่งเสริมนักเรียนมีการดำเนินงานแตกต่างกัน คือ โรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนขนาดกลาง มีการดำเนินงานในระดับมาก โรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มีการดำเนินงานในระดับปานกลางด้านการส่งต่อนักเรียนมีการดำเนินงานแตกต่างกัน คือ โรงเรียนขนาดเล็กมีการดำเนินงานในระดับมาก โรงเรียนขนาดกลาง โรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มีการดำเนินงานในระดับปานกลาง สภาพปัญหาและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูที่รับผิดชอบเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 3 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏว่าด้านที่ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความคิดเห็นมากไปหาน้อย คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล รองลงมาด้านการคัดกรองนักเรียน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทรัตน์ เกื้อหนุน (2553) ได้ศึกษาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาทั้ง 5 ขั้นตอนอยู่ในระดับมาก ระดับคุณภาพชีวิตของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 1 ทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียน คือ การส่งต่อ การส่งเสริมนักเรียนการคัดกรองและการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งมีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.448 ประสิทธิภาพในการทำนาย ร้อยละ 20.10

2.5 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนแนวทางการพัฒนา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ลำดับที่ 1 คือ ให้คำปรึกษานักเรียนเบื้องต้นลำดับที่ 2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากันจำนวน 2 ข้อ คือ จัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริม กิจกรรมลูกเสือเนตรนารี การอบรมให้ความรู้ต่าง ๆ เช่น โรคเอดส์ เรื่องเพศสัมพันธ์เป็นต้น

บันทึกผลการให้ความช่วยเหลือนักเรียน รองลงมา คือ มีการติดต่อประสานงานกับผู้ปกครองนักเรียนอย่างใกล้ชิดในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดรองลงมามีค่าเฉลี่ยเท่ากัน 4 ข้อ คือ จัดกิจกรรมให้หลากหลายสอดคล้องตามกลุ่มที่คัดกรองได้ ครูทุกคนร่วมมือร่วมใจกันในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ผู้บริหารให้ความสำคัญมีการกำหนดความรับผิดชอบของครูที่ปรึกษาเพื่อดูแลนักเรียน มีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ในชุมชนเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑาภรณ์ นาคประวัติ (2553) โดยได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในเขตอำเภอสอยดาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ควรมีการประสานความร่วมมือกับทุกฝ่าย ทั้งผู้ปกครอง ครูแนะแนว ครูฝ่ายปกครอง เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียนและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสถียร ทามัง (2551) ได้ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเทศบาลวังศรีปิงเมืองจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเทศบาลวังศรีปิงเมืองและศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของคณะครูโรงเรียนเทศบาลวังศรีปิงเมือง ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการศึกษาพบว่า คณะครูได้ปฏิบัติเกือบทุกงานโดยใช้แบบประเมินพฤติกรรม (SDQ) ได้เยี่ยมบ้านวางแผนการคัดกรองนักเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพให้ความรู้ครูในการให้คำปรึกษาเบื้องแก่นักเรียนให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือนักเรียน เชิญผู้ปกครองมารับทราบถึงความจำเป็นในการส่งต่อปัญหาและข้อเสนอแนะด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล คือ ผู้ปฏิบัติขาดความเข้าใจการใช้เครื่องมือนักเรียนมีจำนวนมากทำให้ดูแลไม่ทั่วถึง ครูผู้สอนเวียนสอนหลายห้องจึงจำหน้านักเรียนไม่ได้ การทำงานควรเป็นทีมและมีระบบการทำงานที่สมบูรณ์ด้านการคัดกรอง คือ ขาดการประชุมกันอย่างต่อเนื่อง ครูแนะแนวไม่รู้ภูมิหลังนักเรียนเท่ากับครูประจำชั้น ผลการสรุปการคัดกรองนักเรียนควรเป็นระบบและมีการดูแลอย่างต่อเนื่อง ด้านการส่งเสริมนักเรียน คือ การจัดกิจกรรมการแนะแนวมีนักเรียนน้อย ครูผู้สอนควรส่งเสริมให้นักเรียนทำกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการแนะแนวเพิ่มเติม ด้านการป้องกันและแก้ปัญหา คือ ศึกษาปัญหาไม่มีความชัดเจนไม่เป็นระบบ ควรมีการประชุมร่วมกันเพื่อวางแผนป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นและแก้ไขปัญหา และด้านการส่งต่อนักเรียนคือนักเรียนมีปัญหาซับซ้อนเกินความสามารถที่จะช่วยเหลือได้ ความร่วมมือในทีมมีน้อยการส่งต่อมีปัญหาแต่ไม่แจ้งผลกลับมายังครูประจำชั้น

จากผลการศึกษาการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ได้แนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ครอบคลุมองค์ประกอบทั้ง 5 ด้าน

ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีทั้งหมด 5 องค์ประกอบ 34 แนวทาง เรียงตามองค์ประกอบของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้ดังนี้ 1.ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีทั้งหมด จำนวน 6 แนวทาง ดังนี้ 1) ใช้เครื่องมือและวิธีการที่หลากหลายในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ข้อมูลนักเรียนรายบุคคลคลอบคลุมทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และการเรียน 3) จัดทำข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลให้เป็นปัจจุบัน 4) วางแผนและกำหนดระยะเวลาการเยี่ยมบ้านให้ชัดเจน 5) จัดสรรงบประมาณในการเยี่ยมบ้านนักเรียน 6) จัดทำข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลให้เป็นระบบ2.ด้านการคัดกรองนักเรียน มีทั้งหมดจำนวน 7 แนวทาง ดังนี้ 1) จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการใช้แบบคัดกรองพฤติกรรม SDQ หรือแบบคัดกรองอื่น ๆ 2) การพิจารณาคัดกรองนักเรียนเป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด 3) ใช้เครื่องมือและวิธีการที่หลากหลายในการคัดกรองนักเรียน 4) แจ้งผลการคัดกรองให้ผู้ปกครองทราบ 5) แบ่งกลุ่มการคัดกรองนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา จากแบบประเมิน SDQ 6) แบ่งกลุ่มการคัดกรองนักเรียนออกเป็น3 กลุ่ม คือกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหาจากแบบประเมิน EQ7) คัดกรองนักเรียนให้คลอบคลุมทุกด้าน เช่น การเรียน ร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม เป็นต้น 3.ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน มีทั้งหมดจำนวน 7 แนวทาง ดังนี้ 1) จัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนที่หลากหลาย เช่นกิจกรรมโฮมรูม กิจกรรมเยี่ยมบ้าน กิจกรรมสอนซ่อมเสริม เป็นต้น 2)สถานศึกษาจัดตั้งงบประมาณเพื่อสนับสนุนกิจกรรมต่าง 3) จัดกิจกรรมส่งเสริมให้ตรงความต้องการของนักเรียน 4) จัดกิจกรรมโฮมรูมในภาคเช้าทุกวัน วันละ 1 ชั่วโมง 5) จัดประชุมผู้ปกครองในชั้นเรียนทุกภาคเรียน 6) จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถพิเศษของนักเรียนอย่างหลากหลาย 7) แนะแนวและส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมตามความถนัด4.ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา มีทั้งหมดจำนวน 8 แนวทาง ดังนี้ 1) จัดกิจกรรมให้หลากหลายสอดคล้องตามกลุ่มที่คัดกรองได้ 2) ครูทุกคนร่วมมือร่วมใจกันในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน 3) ผู้บริหารให้ความสำคัญมีการกำหนดความรับผิดชอบของครูที่ปรึกษาเพื่อดูแลนักเรียน 4) มีการติดต่อประสานงานกับผู้ปกครองนักเรียนอย่างใกล้ชิดในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5) มีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ในชุมชนเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน 6) จัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริมกิจกรรมลูกเสือเนตรนารี การอบรมให้ความรู้ต่างๆ เช่น โรคเอดส์ เรื่องเพศสัมพันธ์เป็นต้น 7) ให้คำปรึกษานักเรียนเบื้องต้น 8) บันทึกผลการให้ความช่วยเหลือนักเรียน 5.ด้านการส่งต่อนักเรียน มีทั้งหมดจำนวน 6 แนวทาง ดังนี้ 1) การประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการส่งต่อนักเรียนกรณีที่สถานศึกษาไม่สามารถดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ 2) มีการส่งต่อภายในสถานศึกษาระหว่างครูที่ปรึกษากับครูแนะแนว ครูฝ่ายปกครองครูห้องพยาบาล ตามกรณีปัญหาของนักเรียน 3) มีการส่งต่อภายนอกในกรณีที่สถานศึกษาไม่สามารถแก้ไขปัญหานักเรียนได้ 4) ชี้แจงสาเหตุในกรณีที่ต้องส่งต่อนักเรียนให้ผู้ปกครองเข้าใจ 5) ผู้บริหารและครูตระหนักถึง

ความสำคัญของการส่งต่อในกรณีที่ไม่สามารถแก้ไขปัญหานักเรียนได้ 6) ติดตามและประเมินผลการส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและภายนอกซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิวิมล หอมนวล (2553) ได้ศึกษาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบนพื้นที่เกาะกูดอำเภอเกาะกุด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตราด ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัญหาโดยรวมเกิดจากการขาดความรู้ความเข้าใจเทคนิคและวิธีการในการจัดทำข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลการจัดกิจกรรมพัฒนาและส่งเสริมกิจกรรมการเรียนและการแก้ไขปัญหานักเรียนของครูที่ปรึกษา 2) แนวทางการแก้ไขและพัฒนาครูที่ปรึกษาให้ความสำคัญในการจัดทำข้อมูลนักเรียนจัดระบบในการจัดทำระเบียนสะสมของนักเรียนแต่ละบุคคลให้มีความถูกต้องชัดเจนและเป็นปัจจุบันผู้บริหารโรงเรียนควรสนับสนุนให้ครูที่ปรึกษาเข้าร่วมอบรมเรื่องระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้ครูที่ปรึกษามีความพร้อมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนครูที่ปรึกษาควรสร้างความศรัทธาน่าเชื่อถือต่อตนเองให้นักเรียนครูที่ปรึกษาต้องใช้ทักษะกระบวนการอย่างหลากหลายเพื่อเป็นแรงจูงใจให้กับนักเรียนเต็มใจยอมรับการถูกส่งต่อเพื่อรับการช่วยเหลือ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 จากการวิจัยครั้งนี้ สถานศึกษายังขาดความรู้และวิธีการหรือการดำเนินงานเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยเฉพาะด้านการคัดกรองนักเรียนสถานศึกษายังเก็บข้อมูลและอัพเดตข้อมูลของนักเรียนที่ยังไม่เป็นปัจจุบันและไม่เข้าใจแนวทางไปในทิศทางเดียวกันโดยเฉพาะสถานศึกษาที่เป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก

1.2 จากการวิจัยครั้งนี้ มีมุมมองทางความคิดที่แตกต่างกัน จะเห็นได้ว่าทำให้เกิดมุมมองที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันและสามารถนำไปต่อยอดทางความคิดและการปฏิบัติได้อย่างหลากหลายโดยเฉพาะอย่างยิ่งในโรงเรียนที่อยู่ในชุมชนกับนอกชุมชนและโรงเรียนที่มีขนาดไม่เท่ากันจะมีระบบที่แตกต่างกันมากเพราะพื้นฐานของนักเรียนที่มาเรียนด้วย

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยรูปแบบการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนที่ใช้การบริหารงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ด้าน ระหว่างสถานศึกษาขนาดเล็กขนาดกลางและขนาดใหญ่

2.2 ควรศึกษากลยุทธ์การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนที่ใช้การบริหารงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ด้าน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กรมสุขภาพจิต. (2544). *คู่มือส่งเสริมสุขภาพจิตนักเรียนระดับมัธยมศึกษาสำหรับครู*. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

กรมสุขภาพจิต. (2546). *คู่มือการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนช่วงชั้นที่ 3-4 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่1-6)*. กรุงเทพฯ : องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.

กระทรวงศึกษาธิการ (2552). *2552 ทศวรรษที่สองของการปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2547). *คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2554*. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

จุฑาภรณ์ นาคประวัติ. (2553). *ปัญหาและแนวทางพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในเขตอำเภอสอยดาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

ชวน สุขเจริญ. (2553). *ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาอำเภอบางละมุงจังหวัดชลบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

เชาวลิต จินดารัตน์. (2551). *การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

ฐานิยา งามศิริ. (2553). *การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

นันทรัตน์ เกื้อหนุน. (2553). *การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของนักเรียน สังกัดสานักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.

บุญชม ศรีสะอาด. (2543). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สุรีวิทยาสาส์น.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุรีวิทยาสาส์น.

บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สุรีวิทยาสาส์น.

ปกรณ์ ปรียากร. (2538). *ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาในการบริหารการพัฒนา*. กรุงเทพฯ : สามเจริญพานิช.

ประภาส นาคประวัติ. (2553). *ศึกษาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่เปิดสอนในช่วงชั้นที่ 1-3 ในเขตอำเภอสอยดาวสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

พรชนก รัศมีรัตน์. (2552). *ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหากระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

พัชราภรณ์ เดชสุภา. (2551). *ปัญหาการดำเนินงานจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูโรงเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอคลองหาดสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

พัฒณพงษ์ มมประโคน. (2553). *การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 3*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์.

พัฒนศักดิ์ ภูมิโคกรักษ์. (2552). *การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านซับพลูอำเภอด่านขุนทดจังหวัดนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ไพรินทร์ โฉมพูดดี. (2551). *การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนน้ำสวยวิทยาอำเภอสระใครจังหวัดหนองคาย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

มธุรดา ดวงจันทร์. (2553). *สภาพการดำเนินงานระบบช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนวัดไทยาวาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.

รัตนาพร พลลาภ. (2551). *การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนมุกดาหารอำเภอเมืองมุกดาหารจังหวัดมุกดาหาร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ราชบัณฑิตสถาน. (*2538*). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2538*. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.

เรืองยศ อุตรศาสตร์. (2546). *การศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาในโรงเรียนจังหวัดขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

วนิดา ชนินทยุทธวงศ์. (2544). *คู่มือครูที่ปรึกษาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน*. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

วิรัช นิภาวรรณ. (2532). *การพัฒนาชุมชนประยุกต์*. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

วีรพงษ์ เจริญไชย. (2532). *การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

วีระพงษ์ วันทา. (2555). *การศึกษาผลการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 29 (อุบลราชธานี-อำนาจเจริญ)*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.

วีระศักดิ์ จันทะรัตน์. (2553). *การนำเสนอรูปแบบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 3 และช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

ศศิวิมล หอมนวล. (2553). *รูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบนพื้นที่เกาะกูดสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตราด*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

สนธยา พลศรี. (2547). *ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

สมคะเน พิสัยพันธ์. (2555). *การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ชุมชนมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สมบัติ ท้ายเรือคำ. (2553*). สถิติชั้นสูงสำหรับการวิจัยทางการศึกษา*. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). *แนวทางการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.* กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3. (2561). *รายงานประจาปี 2561*. มหาสารคาม: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3.

สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2545). *กรอบแนวทางแผนกลยุทธ์แก้ไขปัญหาความยากจน พ.ศ. 2545-2549*. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2546). *คู่มือการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและแก้วิกฤติสังคม*. กรุงเทพฯ : ชวนพิมพ์.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). *การเรียนรู้บูรณาการ: ยุทธศาสตร์ครูปฏิรูป*. กรุงเทพฯ : อุษา.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2548). *คู่มือการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและแก้วิกฤติสังคม*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ชวนพิมพ์.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2549). *แนวทางการประเมินตามสภาพจริง*. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). *แนวดำเนินงานของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ : คุรุสภา.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). *กลยุทธ์ปี พ.ศ. 2553*. กรุงเทพฯ : *สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). *มาตรฐานการแนะแนว*. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2541). *ตัวบ่งชี้การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพฯ : ศูนย์พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2552). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.* กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สุดาพรรณ กาละพงษ์. (2553). *ปัญหาและแนวทางแก้ไขการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5.* วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

สุทธิรัตน์ หัตถกิจ. (2552). ปัญหาและแนวทางแก้ไขการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

สุภาพ อัยยะ. (2552). *สภาพและปัญหาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1.* วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

เสถียร ทามัง. (2551). *การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเทศบาลวัดศรีปิงเมืองจังหวัดเชียงใหม่.* วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อรชุน กิตติโสภาลักษณ์. (2555). *ปัญหาและข้อเสนอแนะการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3.* วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

อรนุช ศรีสะอาด. (2550). *การวัดและประเมินผลการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กาฬสินธุ์ : ประสานการพิมพ์.

Biddle, V.S. (2009). Student Assistance Program Outcomes of Students at Risk for Suicide. *Dissertation Abstracts International*, 69(8), 118, February.

Brady, L. (2008). Student Perceptions of the Effectiveness of a Student Random Drug Testing Program in one New Jersey High School. *Dissertation Abstracts International*, 69(2), 1521-A, August.

Cash, T. (2006). Student Discipline Referral Rates and Neighborhood Crime Statistics. *Dissertation Abstracts International*, 67(2), 126, August.

Copeland, C.H. (2006). The Perceptions of Middle and High School Transitions as Viewed by Students Parents, Teachers, Counselors, and Administrations in Sumter School District Two. *Dissertation Abstracts International*, 67(1), unpaged, July.

Cronbach, L.J. (1990). *Essentials of psychological testing* 5th ed. New York : Harper Collins.

Good, C.V. (1973*). Dictionary of education*. 3rd ed. New York : McGraw-Hill.

Hutson, B.L. (2006). Monitoring for Success : Implementing a Proactive Probation Program for Diverse, at-risk College Students. *Dissertation Abstracts International*, 67(3), 154-A, September.

Jeter, T.R. (2003). Knowing Without Knowing : Urban Public Middle School Administrators' Perceptions of Intuition in Decision-making. *Dissertation Abstracts International*, 63(12), 4168-A, June.

Kosse, S. (2007). Integrity of SAT Interventions : Relationship of Components to Student Outcomes. *Dissertation Abstracts International*, 67(7), 131, January.

Krejcie, R.V. and D.W. Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.

Massare, J.A. (2004). Staff and Parent Perceptions Regarding the Effects of A Mandatory School Uniform Policy on Elementary and Middle School Students in A New Jersey School District. *Dissertation Abstracts International*, 64(9), 3151-A, March.

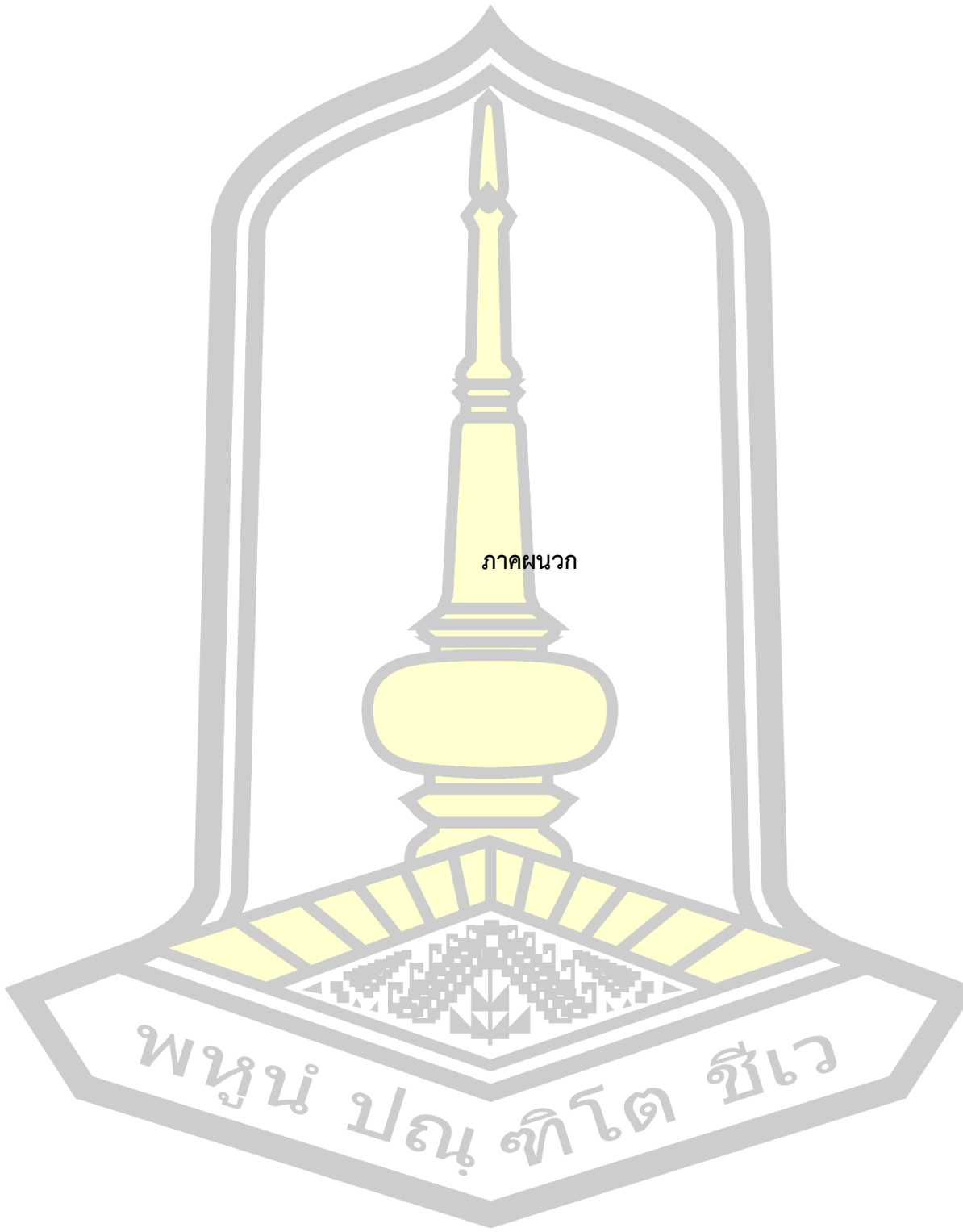
Reinke, W.M. (2006). The Classroom Check-up : A Brief Intervention to Reduce Current and Future Student Problem Behaviors Through Classroom Teaching Practices. *Dissertation Abstracts International*, 66(7), 3935-B, January.

Stoner, J.A.F. and C. Wankel. (1986). *Management*. New Jersey : Englewood Cliffs.

Todaro, M.P. (1994). *Economic development*. 5th ed. New York : Longman.

Walton, C. (2007). The Effectiveness of using a Student Monitoring System to Improvea School District's State Test Scores. *Dissertation Abstracts International*, 67(12), 412, June.

Williams, F.M.Jr. (2008). Student Assistance Programs (SAP) : An Organizational and Theoretical Perspective on Building Bridges for Healthy Youth. *Dissertation Abstracts International*, 68(8), 160-A, February..

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ และรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

1. นายสุทธิพงษ์ ก้องเวหา	ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนกระบากวิทยาคาร อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3
2. นางนงรัก วิริยะ	ตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษ หัวหน้างานแนะแนว โรงเรียนกระบากวิทยาคาร อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3
3. นางลิยดา วงศ์กระบากถาวร	ตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษ ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนกระบากวิทยาคาร อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3
4.นายสุขี ชมพูเพชร	ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลชื่นชม อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคามสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3
5. นางธัญชนก ตรีเดช	ตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษ หัวหน้างานแนะแนว โรงเรียนอนุบาลชื่นชม อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3
6. นายเศรษฐชัย วิสาทาโส	ตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษ ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลชื่นชม อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

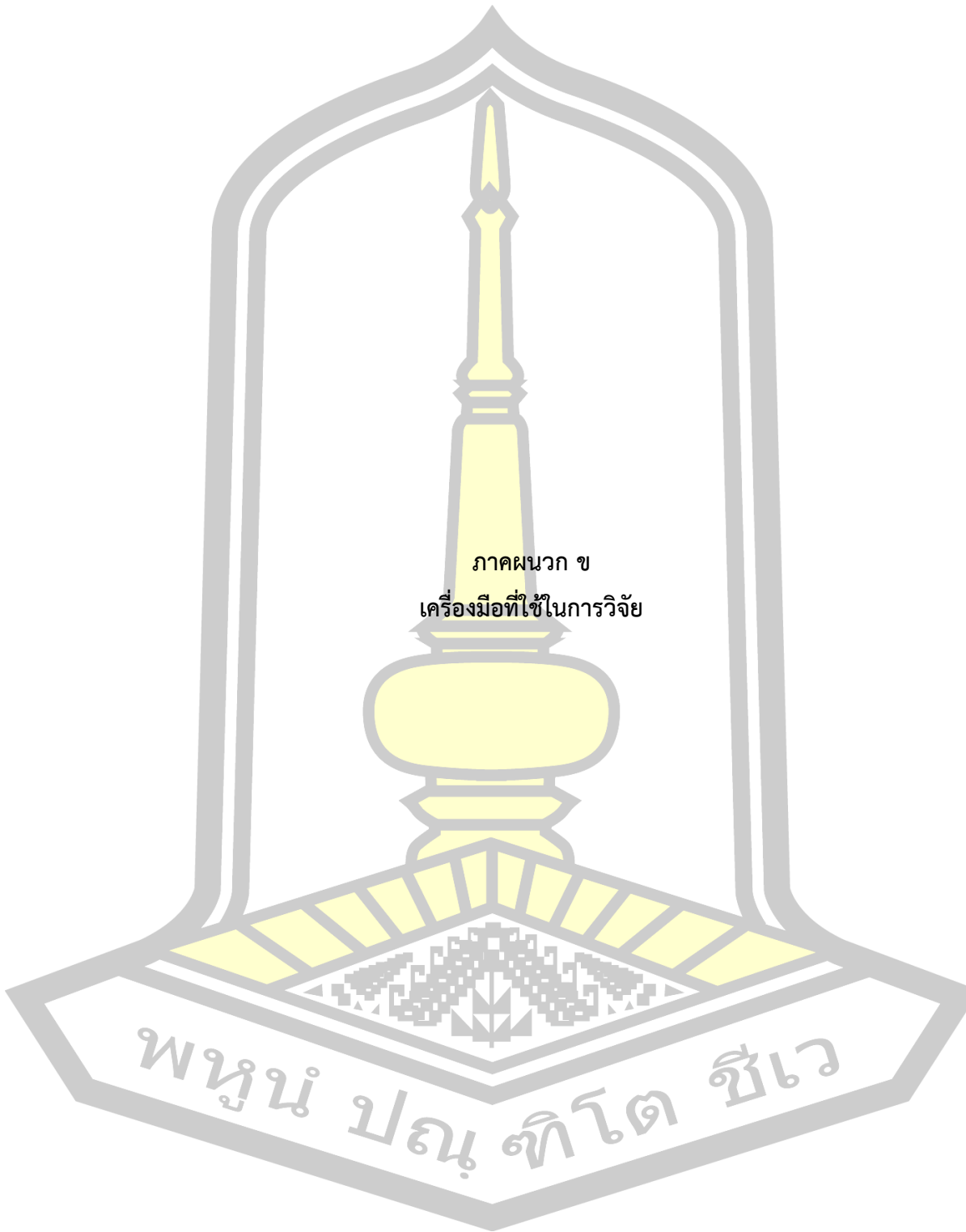
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธรินธร นามวรรณ	(ศษ.ด.) การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น ตำแหน่งอาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
2. ดร.จิตตรา พิกุลทอง	วุฒิการศึกษา ปรด. นวัตกรรมหลักสูตร และการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนผดุงนารี จังหวัดมหาสารคาม
3. นางมัณฑนา บุรัมย์นิธิโชติ	วุฒิการศึกษา ค.ม. วิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม และ ศษ.ม. การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ธนบุรี ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโนนทัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3
4. นายสุทธิพงษ์ ก้องเวหา	ศษ.ม. การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ธนบุรี ผู้อำนวยการโรงเรียนกระบากวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3
5. นางชมภู มุ่งหมาย	กศ.ม. การบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัย มหาสารคาม ครูชำนาญการพิเศษ ปฏิบัติหน้าที่ครูแนะแนวโรงเรียนบ้านเชียงยืน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้
ของแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.นางวัฒนิกา วิชิต	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3 ศษ.ม. การบริหารการศึกษา
2. นายชัดสกร พิกุลทอง	ผู้อำนวยการโรงเรียนกู่ทองพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ศษ.ม. การบริหารการศึกษา
3. นางสาวลักขณา อันทะปัญญา	ครูชำนาญการพิเศษ หัวหน้างานกิจการนักเรียน โรงเรียนอนุบาลชื่นชม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ศษ.ม. หลักสูตรและการสอน
4. นางวีรินทร์ ชูทรัพย์ทวีกุล	ครูชำนาญการพิเศษ หัวหน้างานแนะแนว โรงเรียนโนนจานวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 กศ.ม. บริหารการศึกษา
5. นางเพชรัตน์ สีหาทัพ	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านผักแว่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ค.ม.การบริหารการศึกษา

พหูน ปณฺ ฑิโต ชีเว

ภาคผนวก ข

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการศึกษาค้นคว้า
เรื่อง การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ของโรงเรียนในสังกัดสานักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามเพื่อการศึกษาค้นคว้าฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

2. แบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

3. ผู้ศึกษาค้นคว้าใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้โปรดตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ สำหรับใช้หาข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น จะไม่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ของท่านแต่ประการใด แต่จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการศึกษาสภาพปัญหาและสภาพการปฏิบัติการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสานักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต3 ต่อไป

ผู้วิจัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์และความร่วมมือจากท่านด้วยดีจึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

พหูน ปณ ฑิโต ชีเว

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย √ ลงในช่อง □หน้าข้อความที่ตรงต่อสถานภาพของท่าน

1. เพศ □ ชาย □ หญิง
2. อายุ □ 21-30 ปี □ 31-40 ปี □ 41-50 ปี □ 51-60 ปี
3. ตำแหน่ง □ ผู้บริหารสถานศึกษา □ ครูผู้สอน □ คณะกรรมการสถานศึกษา
4. ประสบการณ์ □ ต่ำกว่า 5 ปี □ 5-10 ปี □ 11-15 ปี □ 16-20 ปี □ 21 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

คำชี้แจง

แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยใช้องค์ประกอบการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนองค์ประกอบ 5 ดังนี้

1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
2) การคัดกรองนักเรียน
3) การส่งเสริมพัฒนานักเรียน
4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา
5) การส่งต่อนักเรียน

โปรดเขียนเครื่องหมาย √ ลงในช่องระดับการปฏิบัติ หากโรงเรียนของท่านได้ดำเนินการซึ่งตรงกับระดับปฏิบัติตามเกณฑ์ ดังนี้

5 หมายถึง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับมากที่สุด

4 หมายถึง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับมาก

3 หมายถึง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับปานกลาง

2 หมายถึง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับน้อย

1 หมายถึง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระดับน้อยที่สุด

แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสานักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 3	สภาพปัจจุบัน					สภาพที่พึงประสงค์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล										
1) สถานศึกษามีเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลของนักเรียน เช่น แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก(SDQ) แบบทดสอบบุคลิกภาพ										
2) สถานศึกษามีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลของนักเรียนโดย การสังเกตพฤติกรรมนักเรียนและการศึกษาจากแฟ้มสะสมผลงานนักเรียน										
3) สถานศึกษามีการสำรวจข้อมูลของนักเรียนเพิ่มเติมทุกๆ ภาคเรียน										
4) สถานศึกษามีการสำรวจสถิติการมาเรียน การเข้าชั้นเรียนของนักเรียน										
5) สถานศึกษามีการประสานงานกับผู้ปกครองเพื่อขอข้อมูลของนักเรียน										
การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในด้านการคัดกรองนักเรียน										
1) สถานศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลของนักเรียนเพื่อการคัดกรองโดยการวิเคราะห์จากข้อมูลประวัติของนักเรียนจากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองหรือผู้ใกล้ชิดนักเรียน										
2) สถานศึกษามีเกณฑ์การแบ่งกลุ่ม โดยแบ่งเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา										
3) สถานศึกษามีผลการคัดกรองนักเรียนโดยบันทึกในแบบคัดกรองนักเรียนรายบุคคล										

การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 3	สภาพปัจจุบัน					สภาพที่พึงประสงค์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
4) สถานศึกษารายงานสรุปผลการคัดกรองนักเรียนโดยรายงานสรุปผลการคัดกรองนักเรียนให้กิจการนักเรียนหรือให้ผู้อำนวยการโรงเรียน										
การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในด้านการส่งเสริมและพัฒนา										
1) สถานศึกษาจัดกิจกรรมโฮมรูม (Homeroom) เพื่อให้ครูที่ปรึกษาพบกับนักเรียน										
2) สถานศึกษาจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom meeting)										
3) สถานศึกษาวางแผนในการเยี่ยมบ้านนักเรียนทุกคน										
4) สถานศึกษาจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิต เช่น กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมแสดงความสามารถของนักเรียน										
5) สถานศึกษาประสานงานกับผู้ปกครองเพื่อการส่งเสริมพัฒนานักเรียน										
การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา										
1) สถานศึกษาได้ศึกษาแนวทางการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/ มีปัญหา										
2) สถานศึกษาพิจารณาเลือกกิจกรรมเพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/ มีปัญหา										
3) สถานศึกษามีกิจกรรมเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน เช่น การให้คำปรึกษาเบื้องต้น กิจกรรมเสริมหลักสูตร										
4) สถานศึกษาบันทึกข้อมูลสภาพปัญหาและวิธีการช่วยเหลือนักเรียน										
5) สถานศึกษาประสานงานกับบุคคลเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน										

การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 3	สภาพปัจจุบัน					สภาพที่พึงประสงค์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในด้านการส่งต่อ										
1) สถานศึกษาพิจารณาข้อมูลของนักเรียนที่มีปัญหาเพื่อการส่งต่อ										
2) สถานศึกษาส่งต่อนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ										
3) สถานศึกษามีผู้เชี่ยวชาญภายในโรงเรียนที่เป็นผู้รับการช่วยเหลือนักเรียน เช่น ครูแนะแนว ครูพยาบาล เป็นต้น										
4) สถานศึกษารายงานข้อมูลนักเรียนให้ผู้เชี่ยวชาญเช่น รายงานสรุปประวัติของนักเรียน รายงานความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียน										
5) สถานศึกษาติดตามผลการช่วยเหลือนักเรียนของผู้เชี่ยวชาญภายนอกโรงเรียน										

พหูน ปณ ฑิโต ชีเว

แบบบันทึกการสัมภาษณ์
แบบสัมภาษณ์โรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best practice) สำหรับการวิจัย
เรื่อง การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้มีความมุ่งหมายเพื่อต้องการทราบแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3
2. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้แบ่งเป็น 2 ตอนได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

3. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้เป็นการศึกษาเพื่อมุ่งเน้นประโยชน์ในการวิจัยเท่านั้น ซึ่งไม่มีผลกระทบหรือเกิดความเสียหายต่อหน่วยงานหรือบุคคลที่ให้สัมภาษณ์แต่อย่างใด จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้กรุณาให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในการสัมภาษณ์ครั้งนี้เป็นอย่างดี จึงขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณอย่างสูง
นายนพเกล้า ทองธรรมมา
นิสิตระดับปริญญาโท หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.)
สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา รุ่น พ.31
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

แบบสัมภาษณ์

เพื่อศึกษาหลักการแนวคิดในการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

.....

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

คำชี้แจง ขอความกรุณาท่านให้สัมภาษณ์ตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ชื่อ-นามสกุล.....
2. วุฒิการศึกษาสูงสุด.....
   สาขาวิชา.....
3. ตำแหน่งปัจจุบัน.....
4. สถานที่ทำงาน.....

ผู้สัมภาษณ์ นายนพเกล้า ทองธรรมมา

สัมภาษณ์เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เริ่มสัมภาษณ์ เวลา.....น.

สถานที่.....

ตอนที่ 2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

เกริ่นนำ

ในฐานะที่ท่านเป็นผู้บริหารโรงเรียน/ ครู มีหน้าที่และความรับผิดชอบโดยตรงในการบริหารโรงเรียน ท่านมีความคิดเห็นในการบริหารโรงเรียนในปัจจุบันมีสภาพเป็นอย่างไร มีหลักการแนวคิดอย่างไร จึงจะสามารถนำโรงเรียนไปสู่ความสำเร็จได้ ประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์ประกอบด้วย

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

คำถาม แนวทางที่ทำให้การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ประสบความสำเร็จ

---

2. ด้านการคัดกรองนักเรียน

คำถาม แนวทางที่ทำให้การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการคัดกรองนักเรียน ประสบความสำเร็จ

---

3. ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน

คำถาม แนวทางที่ทำให้การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน ประสบความสำเร็จ

---

4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา

คำถาม แนวทางที่ทำให้การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ประสบความสำเร็จ

---

5. ด้านการส่งต่อนักเรียน

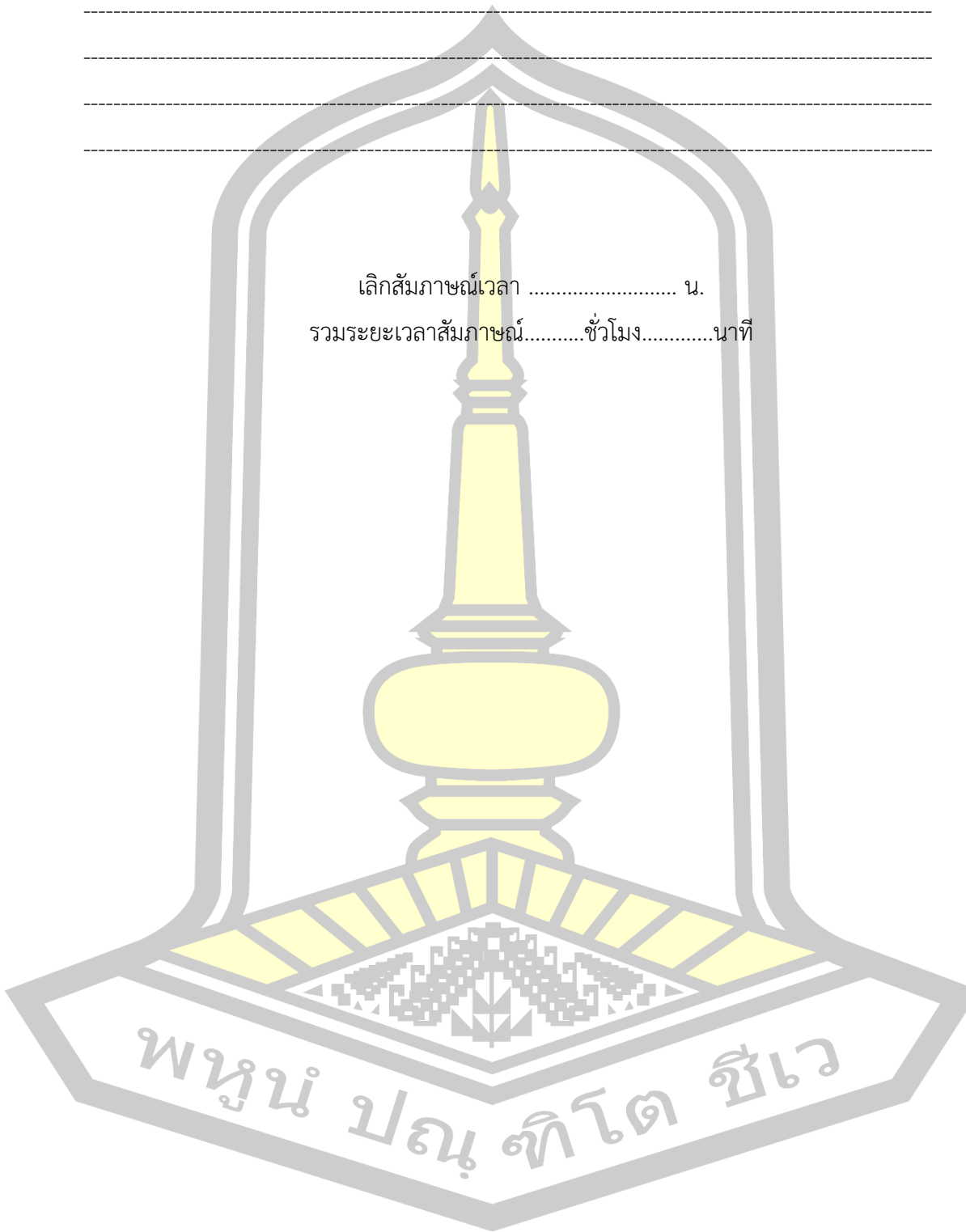
คำถาม แนวทางที่ทำให้การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งต่อนักเรียนประสบความสำเร็จ

---

6. ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ อื่นๆ

เลิกสัมภาษณ์เวลา ..... น.

รวมระยะเวลาสัมภาษณ์.....ชั่วโมง.....นาที

แบบประเมินความเหมาะสม ของแนวทางการพัฒนาการดำเนินงาน
ตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

คำชี้แจง

1. แบบประเมินนี้ ใช้สำหรับประเมินแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ในประเด็นความเหมาะสม และข้อเสนอแนะว่ามีความเหมาะสมเพียงใด

2. แบบประเมินนี้แบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน

ตอนที่ 2 การประเมินความเหมาะสม ของแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

3. ขอให้ท่านทำเครื่องหมาย **√** ลงในช่องสำหรับเลือกตอบในแต่ละข้อขององค์ประกอบรูปแบบ เพื่อแสดงความเหมาะสม โดยมีการกำหนดเกณฑ์ระดับคะแนน ดังนี้ โดยกำหนดเกณฑ์ระดับคะแนน

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีความเหมาะสมมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี และขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณอย่างสูง

นายนพเกล้า ทองธรรมมา

นิสิตระดับปริญญาโท หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.)

สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา รุ่น พ.31

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง 1.โปรดเขียนเครื่องหมาย √ ลงในช่อง ☐ หน้าข้อความที่ตรงต่อสถานภาพของท่าน

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
2. อายุ ☐ 21-30 ปี ☐ 31-40 ปี ☐ 41-50 ปี ☐ 51-60 ปี
3. ตำแหน่ง ☐ ผู้บริหารสถานศึกษา ☐ ครูผู้สอน ☐ คณะกรรมการสถานศึกษา
4. ประสบการณ์การทำงาน

☐ ต่ำกว่า 5 ปี ☐ 5-10 ปี ☐ 11-15 ปี ☐ 16-20 ปี ☐ 21 ปี ขึ้นไป

2.ขอให้ท่านทำเครื่องหมาย **√** ลงในช่องสำหรับเลือกตอบในแต่ละข้อขององค์ประกอบรูปแบบ เพื่อแสดงความเหมาะสม โดยมีการกำหนดเกณฑ์ระดับคะแนน ดังนี้ โดยกำหนดเกณฑ์ระดับคะแนน

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีความเหมาะสมมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

พหูน ปณ ฑิโต ชีเว

แบบประเมินความเหมาะสมของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

รายการ	ความเหมาะสม					เหตุผลประกอบข้อเสนอแนะ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
	5	4	3	2	1	
ด้านการคัดกรองนักเรียน						
1) จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการใช้แบบคัดกรองพฤติกรรม SDQ หรือแบบคัดกรองอื่นๆ						
2) การพิจารณาคัดกรองนักเรียนเป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด						
3) ใช้เครื่องมือและวิธีการที่หลากหลายในการคัดกรองนักเรียน						
4) แจ้งผลการคัดกรองให้ผู้ปกครองทราบ						
5) แบ่งกลุ่มการคัดกรองนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหาจากแบบประเมิน SDQ						
6) แบ่งกลุ่มการคัดกรองนักเรียนออกเป็น3 กลุ่ม คือกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหาจากแบบประเมิน EQ						
7) คัดกรองนักเรียนให้คลอบคลุมทุกด้าน เช่น การเรียน ร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม เป็นต้น						
ด้านการส่งเสริมนักเรียน						
1) จัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนที่หลากหลาย เช่น กิจกรรมโฮมรูม กิจกรรมเยี่ยมบ้าน กิจกรรมสอนซ่อมเสริม เป็นต้น						
2) สถานศึกษาจัดตั้งงบประมาณเพื่อสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ						

รายการ	ความเหมาะสม					เหตุผลประกอบข้อเสนอแนะ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
	5	4	3	2	1	
3) จัดกิจกรรมส่งเสริมให้ตรงความต้องการของนักเรียน						
4) จัดกิจกรรมโฮมรูมในภาคเช้าทุกวัน วันละ 1 ชั่วโมง						
5) จัดประชุมผู้ปกครองในชั้นเรียนทุกภาคเรียน						
6) จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถพิเศษของนักเรียนอย่างหลากหลาย						
ด้านการส่งต่อนักเรียน						
1) การประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการส่งต่อนักเรียนกรณีที่สถานศึกษาไม่สามารถดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้						
2) มีการส่งภายในสถานศึกษาระหว่างครูที่ปรึกษากับครูแนะแนว ครูฝ่ายปกครองครูห้องพยาบาล ตามกรณีปัญหาของนักเรียน						
3) มีการส่งต่อภายนอกในกรณีที่สถานศึกษาไม่สามารถแก้ไขปัญหานักเรียนได้						
4) ชี้แจงสาเหตุในกรณีที่ต้องส่งต่อนักเรียนให้ผู้ปกครองเข้าใจ						
5) ผู้บริหารและครูตระหนักถึงความสำคัญของการส่งต่อในกรณีที่ไม่สามารถแก้ไขปัญหานักเรียนได้						
6) ติดตามและประเมินผลการส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและภายนอก						

รายการ	ความเหมาะสม					เหตุผลประกอบข้อเสนอแนะ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล						
1) ใช้เครื่องมือและวิธีการที่หลากหลายในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล						
2) ข้อมูลนักเรียนรายบุคคลครอบคลุมทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และการเรียน						
3) จัดทำข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลให้เป็นปัจจุบัน						
4) วางแผนและกำหนดระยะเวลาการเยี่ยมบ้านให้ชัดเจน						
5) จัดสรรงบประมาณในการเยี่ยมบ้านนักเรียน						
6) จัดทำข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลให้เป็นระบบ						
ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา						
1) จัดกิจกรรมให้หลากหลายสอดคล้องตามกลุ่มที่คัดกรองได้						
2) ครูทุกคนร่วมมือร่วมใจกันในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน						
3) ผู้บริหารให้ความสำคัญมีการกำหนดความรับผิดชอบของครูที่ปรึกษาเพื่อดูแลนักเรียน						
4) มีการติดต่อประสานงานกับผู้ปกครองนักเรียนอย่างใกล้ชิดในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน						

รายการ	ความเหมาะสม					เหตุผลประกอบข้อเสนอแนะ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
5) มีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ในชุมชนเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน						
6) จัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริม กิจกรรมลูกเสือเนตรนารี กำรอบรมให้ความรู้ต่างๆ เช่น โรคเอดส์ เรื่องเพศสัมพันธ์เป็นต้น						
7) ให้คำปรึกษานักเรียนเบื้องต้น						
8) บันทึกผลการให้ความช่วยเหลือนักเรียน						

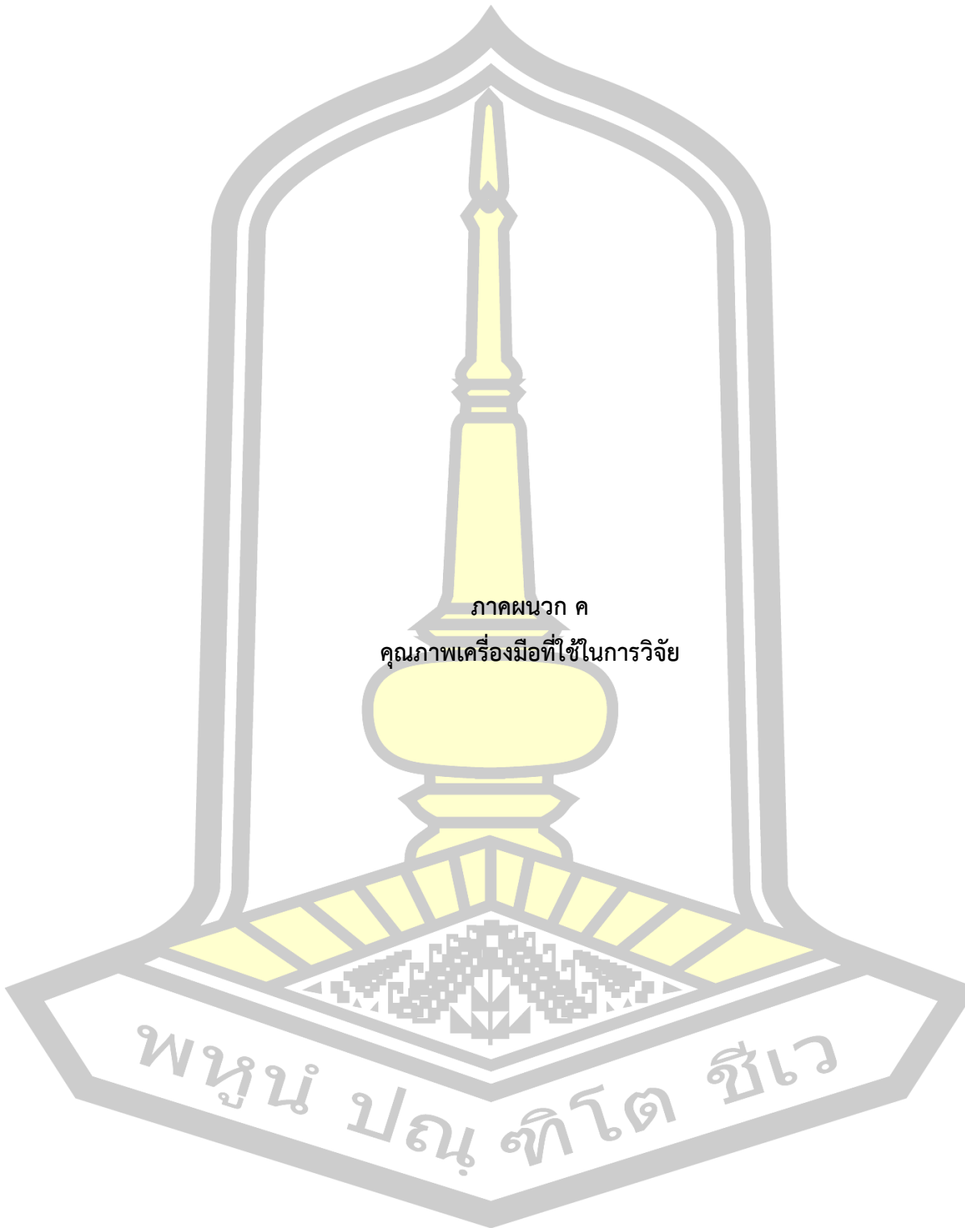
ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

นพเกล้า ทองธรรมมา

ลงชื่อ.....(ผู้ประเมินแนวทาง)

(.....)

พหูน ปณฺ ฑิโต ชีเว

ภาคผนวก ค

คุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตาราง 31 แสดงค่า IOC ของผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัด สพป.มค.3

ข้อที่	คะแนนความเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนที่					รวม	ค่า IOC	สรุปผล
	1	2	3	4	5			
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
7	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
9	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
10	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
11	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
12	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
13	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
14	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
15	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
16	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
17	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
18	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
19	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
20	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
21	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
22	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
23	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
24	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้

ตาราง 32 แสดงค่าอำนาจจำแนกโดยมีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.22-0.66 และค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอร์นบาค

item-Total Statistics

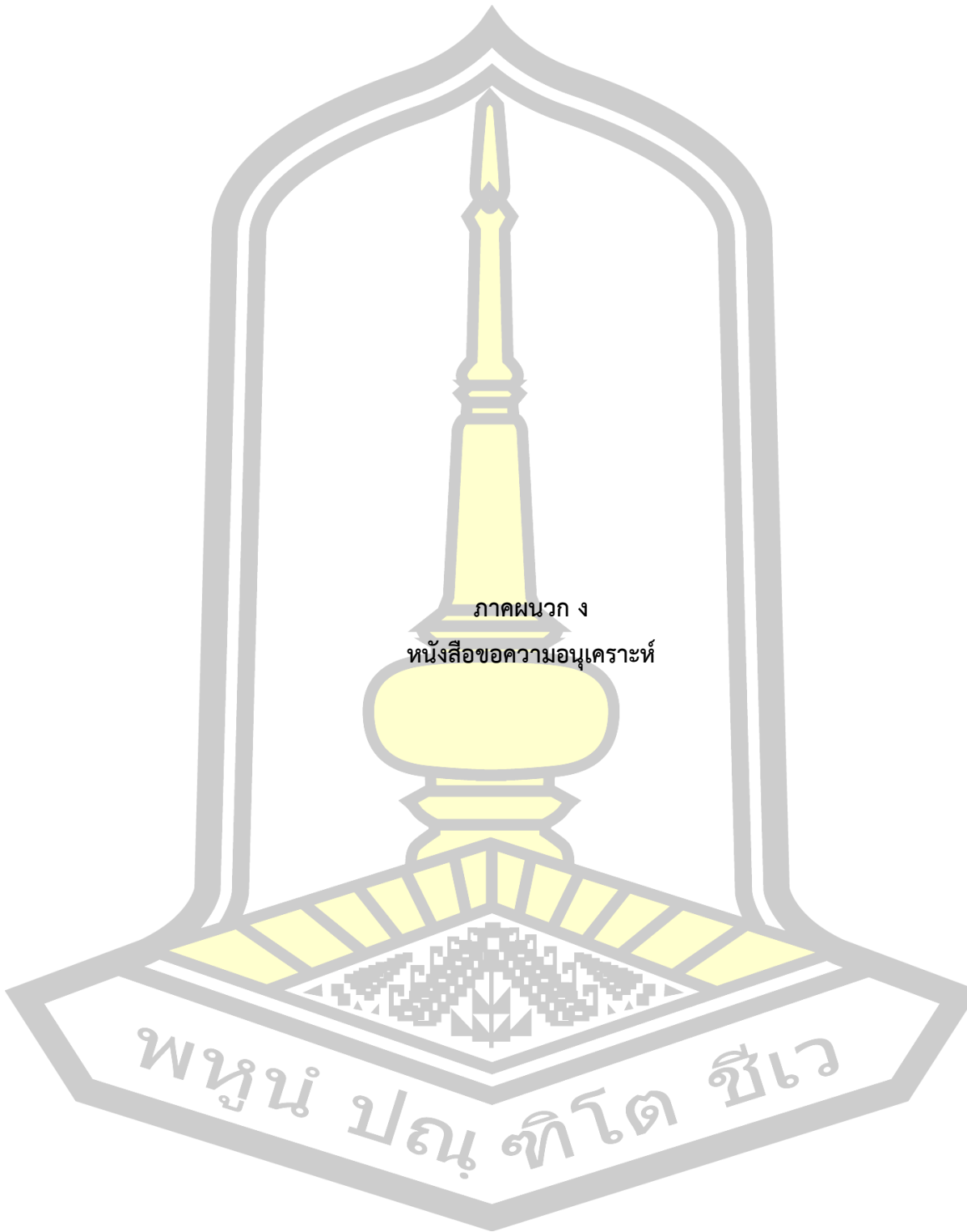
	Scale Mean if Item Deleted	Scale Varince if Item Deleted	Corrected Item Total Corrlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
v1	26.300	35.390	0.528	0.893
v2	26.300	35.803	0.433	0.895
v3	26.233	36.668	0.312	0.897
v4	26.300	35.941	0.402	0.895
v5	26.200	36.993	0.277	0.897
v6	26.627	35.582	0.536	0.893
v7	26.333	36.644	0.224	0.899
v8	26.267	36.478	0.315	0.897
v9	26.300	35.252	0.559	0.893
v10	26.300	35.495	0.512	0.893
v11	26.300	35.540	0.455	0.894
v12	26.300	35.666	0.465	0.894
v13	26.300	36.010	0.387	0.896
v14	26.367	34.861	0.564	0.892
v15	26.433	35.633	0.371	0.892
v16	26.433	36.161	0.324	0.897
v17	26.333	36.340	0.349	0.896
v18	26.267	35.413	0.452	0.895
v19	26.367	35.482	0.438	0.895

ตาราง 32 (ต่อ)

item-Total Statistics				
	Scale Mean if Item Deleted	Scale Varince if Item Deleted	Corrected Item Total Corrlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
v20	26.200	36.855	0.322	0.897
v21	26.267	36.478	0.315	0.897
v22	26.300	35.252	0.559	0.893
v23	26.300	35.459	0.512	0.893
v24	26.333	35.540	0.455	0.894

ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอร์บาคได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.885

พหุน ปณ ฑิโต ชีเว

ภาคผนวก ง

หนังสือขอความอนุเคราะห์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โทร 6216
ที่ อว 0605.5(2) / 6657 วันที่ 18 พฤศจิกายน 2562
เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธรินธร นามวรรณ

ด้วย นายนพเกล้า ทองธรรมมา นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผศ.ดร.สุวัฒน์ จุลสุวรรณ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ที่ อว 0605.5(2) / ว 6844

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

6 ธันวาคม 2562

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ดร.จิตตรา พิกุลทอง

ด้วย นายนพเกล้า ทองธรรมมา นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร กศ.ม. การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผศ.ดร.สุวัฒน์ จุลสุวรรณ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์,โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0844192123

ที่ อว 0605.5(2) / ว 6844

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

6 ธันวาคม 2562

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน นางมัณฑนา บุรัมย์นิธิโชติ

ด้วย นายนพเกล้า ทองธรรมมา นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร กศ.ม. การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผศ.ดร.สุวัฒน์ จุลสุวรรณ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์,โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรมือถือ 0866192123

ที่ อว 0605.5(2) / ว 6844

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

6 ธันวาคม 2562

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน นายสุทธิพงษ์ ก้องเวหา

ด้วย นายนพเกล้า ทองธรรมมา นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร กศ.ม. การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผศ.ดร.สุวัฒน์ จุลสุวรรณ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์,โทรสาร 0-4371-3174

ที่ อว 0605.5(2) / ว 6844

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

6 ธันวาคม 2562

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน นางชมภู มุ่งหมาย

ด้วย นายนพเกล้า ทองธรรมมา นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร กศ.ม. การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผศ.ดร.สุวัฒน์ จุลสุวรรณ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์,โทรสาร 0-4371-3174

ที่ อว 0605.5(2)/394

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

31 มกราคม 2563

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลชื่นชม

ด้วย นายนพเกล้า ทองธรรมมา นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง : "การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 3" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ จุลสุวรรณ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นายนพเกล้า ทองธรรมมา ทำการทดลอง ใช้เครื่องมือเพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์,โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0844192123

ที่ อว 0605.5(2)/ว953 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

10 มีนาคม 2563

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

ด้วย นายนพเกล้า ทองธรรมมา นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง : "การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ จุลสุวรรณ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่า นางวัฒนิกา วิชิต เป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านให้บุคลากรดังกล่าวเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ในการประเมินแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 3 เพื่อการศึกษาค้นคว้าวิทยานิพนธ์ เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

ที่ อว 0605.5(2)/ว953

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

10 มีนาคม 2563

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนกู่ทองพิทยาคม

ด้วย นายนพเกล้า ทองธรรมมา นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง : "การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ จุลสุวรรณ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่า นายชัดสกร พิกุลทอง เป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านให้บุคลากรดังกล่าวเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 3 เพื่อการศึกษาค้นคว้าวิทยานิพนธ์ เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

ที่ อว 0605.5(2)/ว953

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

10 มีนาคม 2563

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน หัวหน้างานกิจการนักเรียน โรงเรียนอนุบาลชื่นชม

ด้วย นายนพเกล้า ทองธรรมมา นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง : "การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ จุลสุวรรณ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่า นางสาวลักขณา อันทะปัญญา เป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านให้บุคลากรดังกล่าวเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 3 เพื่อการศึกษาค้นคว้าวิทยานิพนธ์ เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ที่ อว 0605.5(2)/ว953

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

10 มีนาคม 2563

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน หัวหน้างานแนะแนว โรงเรียนโนนจานวิทยา

ด้วย นายนพเกล้า ทองธรรมมา นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง : "การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ จุลสุวรรณ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่า นางวีรินทร์ ชูทรัพย์หวีกุล เป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านให้บุคลากรดังกล่าวเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ในการประเมินแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 3 เพื่อการศึกษาค้นคว้าวิทยานิพนธ์ เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

ที่ อว 0605.5(2)/ว953

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

10 มีนาคม 2563

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านผักแว่น

ด้วย นายนพเกล้า ทองธรรมมา นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง : "การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ จุลสุวรรณ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่า นางเพชรัตน์ สีหาทัพ เป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านให้บุคลากรดังกล่าวเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ในการประเมินแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 3 เพื่อการศึกษาค้นคว้าวิทยานิพนธ์ เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ที่ อว 0605.5(2)/ว544 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

11 กุมภาพันธ์ 2563

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการจัดทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการ.....

ด้วย นายนพเกล้า ทองธรรมมา นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง : "การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 3" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์อ จุลสุวรรณ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้อนุญาตให้ นายนพเกล้า ทองธรรมมา เก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์,โทรสาร 0-4374-3174
เบอร์โทรนิสิต 0844192123

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นายนพเกล้า ทองธรรมมา
วันเกิด	วันที่ 15 เมษายน พ.ศ. 2529
สถานที่เกิด	อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 18 หมู่ที่ 4 บ้านเชียงยืน ตำบลเชียงยืน อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม รหัสไปรษณีย์ 44160
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ครูชำนาญการ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนบ้านโนนทัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม รหัสไปรษณีย์ 44160
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2547 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเชียงยืนพิทยาคม จังหวัดมหาสารคาม
	พ.ศ. 2552 ปริญญาการศึกษาบัณฑิต (กศ.บ.) สาขาวิชาภาษาไทย (เกียรตินิยมอันดับ 2) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
	พ.ศ. 2563 ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พหูน ปณฺ ฑิโต ชีเว